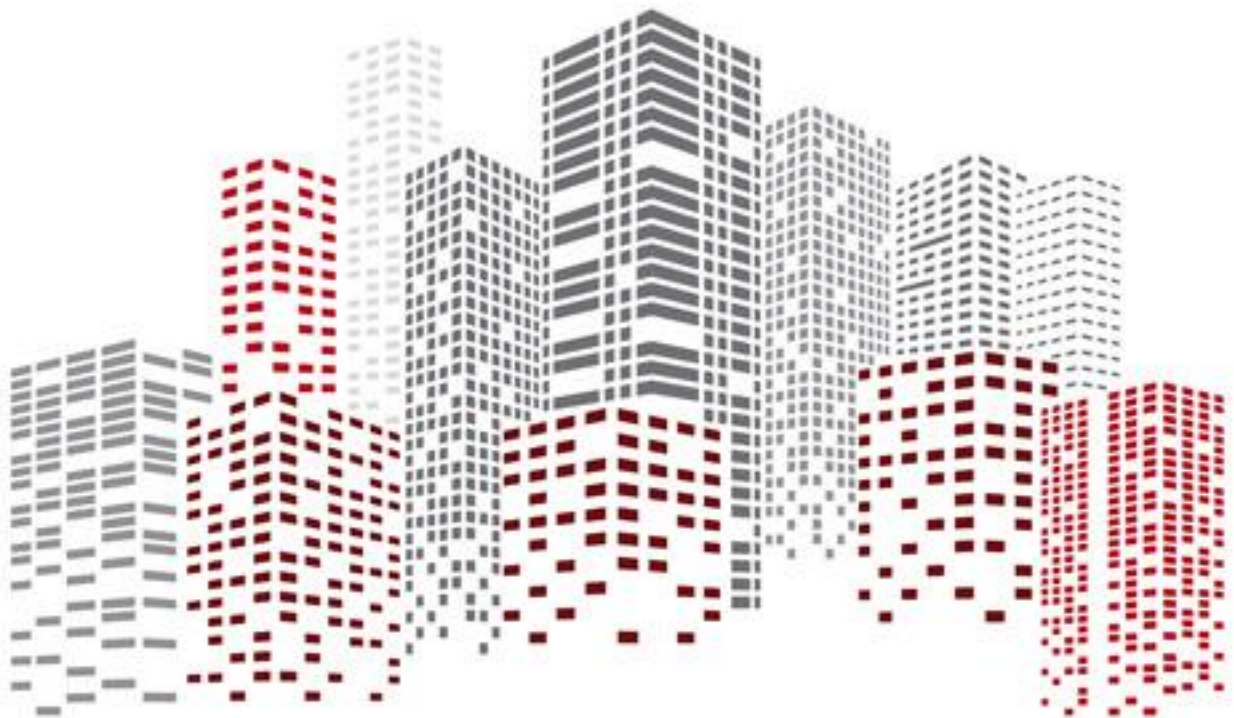

Ιωάννης Π. Μάρκου

Βασικές Αρχές & Γενικές Διατάξεις της ΑΕ

Σύγχρονη θεώρηση και ερμηνεία των άρθρων 1-17β
ΚΝ 2190/1920

ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Βασικές Αρχές & Γενικές Διατάξεις της ΑΕ

Σύγχρονη θεώρηση και ερμηνεία των άρθρων 1-17β
ΚΝ 2190/1920

Βασικές Αρχές & Γενικές Διατάξεις της ΑΕ
Ιωάννης Μάρκου

ISBN 978-960-622-322-8

Σύμφωνα με το Ν. 2121/93 για την Πνευματική Ιδιοκτησία απαγορεύεται η αναδημοσίευση και γενικά η αναπαραγωγή του παρόντος έργου, η αποθήκευσή του σε βάση δεδομένων, η αναμετάδοσή του σε ηλεκτρονική ή οποιαδήποτε άλλη μορφή και η φωτοανατύπωσή του με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς γραπτή άδεια του εκδότη.

ΔΗΛΩΣΗ ΕΚΔΟΤΙΚΟΥ ΟΙΚΟΥ

Το περιεχόμενο του παρόντος έργου έχει τύχει επιμελούς και αναλυτικής επιστημονικής επεξεργασίας. Ο εκδοτικός οίκος και οι συντάκτες δεν παρέχουν διά του παρόντος νομικές συμβουλές ή παρεμφερείς συμβουλευτικές υπηρεσίες, ουδέμία δε ευθύνη φέρουν για τυχόν ζημιά τρίτου λόγω ενέργειας ή παράλειψης που βασίστηκε εν όλω ή εν μέρει στο περιεχόμενο του παρόντος έργου.

Art Director:	Νεκταρία Καπογιάννη
Υπεύθυνος Παραγωγής:	Ανδρέας Μενούνος
Φωτοστοιχειοθεσία:	Ρούσσα Πετράτου
Παραγωγή:	NB Production AM091017M23

ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Μαυρομάλη 23, 106 80 Αθήνα
Τηλ.: 210 3678 800 • Fax: 210 3678 819
<http://www.nb.org> • e-mail: info@nb.org
Αθήνα: Μαυρομάλη 2, 106 79 • Τηλ.: 210 3607 521
Πειραιάς: Φίλωνος 107-109, 185 36 • Τηλ: 210 4184 212
Πάτρα: Κανάρη 15, 262 22 • Τηλ.: 2610 361 600
Θεσ/νίκη: Φράγκων 1, 546 26 • Τηλ.: 2310 532 134

number of Europe 500
όλοκληρη ανεξαρτησία

Committed to excellence

Ιωάννης Π. Μάρκου

Βασικές Αρχές & Γενικές Διατάξεις της ΑΕ

Σύγχρονη θεώρηση και ερμηνεία των άρθρων 1-17β
ΚΝ 2190/1920

ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Fundamental Principles & General Provisions of Company limited by shares

Modern approach and article-by-article interpretation
of Art. 1-17b of Codified Law No. 2190/1920

Ioannis P. Markou

Abstract: This book is a thorough and comprehensive study of important issues arising in the context of Company Law, pursuant to Greek Codified Law No. 2190/1920, as in force. The volume consists of two parts. The first part addresses the fundamental principles governing the Law of Company limited by shares, such as the scope, objective, key elements and content, all in the light of modern trading practices. The second part comprises an article-by-article legal interpretation of General Provisions (Art. 1-17b) of Codified Law No. 2190/1920, where basic elements and ground rules governing the overall range of a Company limited by shares (incorporation-function-dissolution-liquidation) are set out. Following the structure of respective provisions, this chapter constitutes an in-depth legal analysis with regard to key aspects, such as -inter alia- corporate personality, membership of company, statute, registered office, share capital, share types, corporate governance, shareholder liability, etc. An extra chapter (Annex B) dealing with such issues both from international and EU perspective contributes a significant value herein. In conjunction with the previous volumes on General Meeting (2016) and Board of Directors (2015), this book constitutes an additional contribution of great relevance to the overall study of Company Law. Comprehensive and up-to-date references to general and specific literature and case law as well as a general index of terms render this book a complete and indispensable legal companion for anyone studying or practicing in this field.

ISBN 978-960-622-322-8

COPYRIGHT

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means, without the prior permission of NOMIKI BIBLIOTHIKI S.A., or as expressly permitted by law or under the terms agreed with the appropriate reprographic rights organisation. Enquiries concerning reproduction which may not be covered by the above should be addressed to NOMIKI BIBLIOTHIKI S.A. at the address below.

DISCLAIMER

The content of this work is intended for information purposes only and should not be treated as legal advice. The publication is necessarily of a general nature; NOMIKI BIBLIOTHIKI S.A. makes no claim as to the comprehensiveness or accuracy of the information provided; Information is not offered for the purpose of providing individualized legal advice. Professional advice should therefore be sought before any action is undertaken based on this publication. Use of this work does not create an attorney-client or any other relationship between the user and NOMIKI BIBLIOTHIKI S.A. or the legal professionals contributing to this publication.

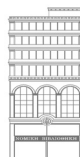

NOMIKH BIBΛIOΘHKH

23, Mavromichali Str., 106 80 Athens Greece
Tel.: +30 210 3678 800 • Fax: +30 210 3678 819
<http://www.nb.org> • e-mail: info@nb.org

EFQM
Committed to excellence

© 2017, NOMIKI BIBLIOTHIKI S.A.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ο παρών τόμος αποτελεί κατ' ουσίαν την β' έκδοση του έργου μου «Το Δίκαιο της ΑΕ Εισαγωγή-Ερμηνεία Ν 2190/1920-Νομολογία» τόμος Ι, 2013, εκδόσεις Δίκαιο & Οικονομία Π. Ν. Σάκκουλας. Εκδίδεται μετά νέαν επεξεργασία του πρώτου μέρους για τις βασικές αρχές και τους θεσμούς του ισχύοντος δικαίου της αε. Επίσης, πλήρως αναθεωρημένο και ενημερωμένο με τη σχετική νομολογία και τη νομοθεσία είναι το δεύτερο μέρος, που περιλαμβάνει την κατ' άρθρο ερμηνεία των άρθρων 1-17B του κωδ. Ν 2190/1920. Στο μέρος αυτό έγινε προσπάθεια να αξιοποιηθούν τα πορίσματα του πρώτου μέρους. Συμπληρωματικά στα όσα αναφέρονται στον πρόλογο της α' έκδοσης παραθέτουμε με συντομία τα ακόλουθα:

Η αε αποτελεί σήμερα μορφή για κάθε τύπο εταιρίας και ο κωδ. Ν 2190/1920 «περί ανωνύμων εταιριών» παρέχει το ενιαίο πλαίσιο ρυθμίσεων για κάθε τύπο αε χωρίς κατά κανόνα οι κατ' ιδίαν ρυθμίσεις του νόμου να προβαίνουν σε διακρίσεις των κατ' ιδίαν τύπων αε. Μάλιστα, οι ρυθμίσεις του νόμου αυτού είναι ανέκαθεν προσανατολισμένες κυρίως στον τύπο της «μεγάλης» ή «δημόσιας» αε. Πρόκειται για τον τύπο της εταιρίας που αποκτά τη δυνατότητα προσφυγής στη δημόσια αγορά και συλλογής μεγάλων κεφαλαίων από το ευρύ αποταμιευτικό κοινό. Οι τύποι της «μικρής» και της μονοπρόσωπης αε συνιστούν τους αντι-τύπους της «δημόσιας» αε. Για τον λόγο αυτό και, προκειμένου πολλές από τις κατ' ιδίαν ρυθμίσεις του νόμου, να εφαρμοστούν ορθά στους τύπους της «μικρής» και της «μον. αε», έχουν ανάγκη προσαρμογής στις ιδιαίτερες συνθήκες της κρινόμενης αε. Η εφαρμογή των κανόνων αυτών του κωδ. Ν 2190/1920 οφείλει στις περιπτώσεις αυτές να είναι ανάλογη δηλ. προσαρμοσμένη στις ιδιαίτερες συνθήκες της κρινόμενης περίπτωσης αε (*mutatis mutandis*). Ανακύπτει ζήτημα νέας θεώρησης των εφαρμοστέων κανόνων του δικαίου της αε και ανάλογης εφαρμογής τους. Κατά κανόνα πρόκειται για εταιρίες οι οποίες έχουν εξασφαλίσει κατ' άλλον τρόπο τα αναγκαία κεφάλαια και στις οποίες οι εταίροι αναλαμβάνουν προσωπικές δεσμεύσεις έναντι της εταιρίας και των συνεταίρων τους.

Η ορθή εφαρμογή των κανόνων του ισχύοντος δικαίου της αε στους τύπους της «μικρής» και της «μον. αε» απαιτεί αντικειμενική αξιολόγηση των συνθηκών της κρινόμενης αε απελευθερωμένη από την λογική και την ανάγκη προστασίας του μοντέλου της «δημόσιας» αε. Επιπλέον προϋποθέτει την εμπάθυσση και, εν πολλοίς, νέα θεώρηση του περιεχομένου πολλών βασικών εννοιών, κανόνων και θεσμών που διέπουν το ισχύον δίκαιο της αε. Ως γνωστό, το δί-

και αυτό δεν περιορίζεται στις διατάξεις του κωδ. Ν 2190/1920, αλλά συμπεριλαμβάνει κανόνες και αρχές από το κοινό ιδιωτικό ιδίως το περιουσιακό δίκαιο, το δίκαιο των αξιογράφων και το δίκαιο των νομικών προσώπων. Η διαπίστωση του ακριβούς περιεχομένου των εννοιών και των θεσμών του δικαίου της αε συμβάλλει σημαντικά στον ακριβέστερο προσδιορισμό του πεδίου της εφαρμογής τους και την σωστότερη ερμηνεία / εφαρμογή των κανόνων του.

Στην ως άνω σύγχρονη –αλλά ταυτόχρονα κλασική– θεώρηση των κανόνων του ισχύοντος δικαίου της αε ανήκει πρωτίστως η αποστολή/ λειτουργία της νομικής προσωπικότητας της αε. Αντίθετα προς την κρατούσα γνώμη ακολουθείται εδώ η άποψη ότι η νομική προσωπικότητα δεν είναι εκείνη που συνεπάγεται την περιορισμένη ευθύνη των μετόχων της αε αλλά ο σχηματισμός ιδιαίτερης (χωριστής) εταιρικής περιουσίας, η οποία τεμαχίζεται σε ισότιμα εταιρικά μερίδια, γίνεται αποκλειστικά υπεύθυνη για τα χρέη της εταιρίας και τίθεται υπό την αποκλειστική διοίκηση (των οργάνων) του νομικού προσώπου της. Ο σχηματισμός της επηρεάζει άμεσα και τη διαμόρφωση του περιεχομένου των μετοχικών σχέσεων κατά τρόπο εντελώς διαφορετικό έναντι της εταιρικής μερίδας της προσωπικής εταιρίας. Αποκόπτει την ευθύνη των ατομικών περιουσιών του μετόχου από την ευθύνη της εταιρικής περιουσίας. Τούτο αντανakλάται επίσης στην άσκηση των δικαιωμάτων διοίκησης του μετόχου και στην εν γένει εταιρική συμπεριφορά του κατά τη λειτουργία του ν.π. της εταιρίας. Κριτήριο για την συμπεριφορά αυτή του μετόχου γίνεται το περιεχόμενο της μετοχικής σχέσης.

Αποτελεί βασική θέση του παρόντος έργου ότι το δίκαιο της αε αποτελεί πνευματικό προϊόν της εξέλιξης του ισχύοντος ιδιωτικού εταιρικού δικαίου. Η εξέλιξη του έγινε σταδιακά, όπως σταδιακά έγινε και η εξέλιξη της εταιρικής σχέσης από την απεριόριστη ευθύνη της «προσωπικής» εταιρίας στην περιορισμένη ευθύνη της «κεφαλαιουχικής» αε. Πρόκειται για τη σταδιακή μετάβαση από την εταιρική μερίδα στην ιδιότυπη μετοχική σχέση.

Από την άλλη πλευρά η αε αποτελεί εταιρία, δηλ. το σύνολο εταίρων (ΑΚ 741), με δική της νομική προσωπικότητα. Ως εταιρία στηρίζεται κυρίως σε δύο πυλώνες εννόμων σχέσεων: Αφ' ενός στις έννομες σχέσεις μεταξύ των συνεταίρων και μεταξύ αυτών και του ν.π. της εταιρίας («εσωτερικές σχέσεις»), των οποίων η σπουδαιότητα δεν είναι μόνο εσωτερική, και αφ' ετέρου στις έννομες σχέσεις των συνεταίρων προς τρίτους («εξωτερικές σχέσεις»). Το εταιρικό δίκαιο της αε ρυθμίζει αμφότερες τις εν λόγω σχέσεις των συνεταίρων. Πρόκειται για την κατά σκοπόν ρύθμιση / οργάνωση των μετοχικών (εταιρικών) σχέσεων. Οι σχέσεις αυτές της αε συμπληρώνονται από τις ρυθμίσεις των σχέσεων που δημιουργούνται από την απόκτηση της ν.π. της εταιρίας προς τους εταίρους και τους τρίτους. Το ν.π. της εταιρίας αναλαμβάνει την αποκλειστική

διοίκηση (συμπεριλαμβανομένης της διάθεσης) της σχηματιζόμενης ιδιαίτερης (χωριστής) εταιρικής περιουσίας, την οποία το ν.π. ασκεί μέσω των οργάνων του. Η ανάθεσή της γίνεται κατά νόμον στην εταιρική σύμβαση και συνοδεύεται από ένα αυστηρό σύστημα προστασίας της εταιρικής περιουσίας, το οποίο άρχεται από το ιδρυτικό στάδιο της αε και καταλαμβάνει ολόκληρο το στάδιο της λειτουργίας της. Για τον μέτοχο η ανάθεση αυτή έχει ως άμεση συνέπεια τον περιορισμό των μετοχικών δικαιωμάτων διοίκησης ιδίως τον περιορισμό του στα δικαιώματα που ασκούνται ενόψει και εντός της γσ των μετόχων.

Περαιτέρω, εκτός από τον ειδικό κανόνα της δέσμευσης του κεφαλαίου και τους πολλούς άλλους συγκεκριμένους κανόνες οι οποίοι ρυθμίζουν ειδικά θέματα και συμβάλλουν σημαντικά στην προστασία της εταιρικής περιουσίας, το ισχύον δίκαιο της αε αναγνωρίζει ως βασική αρχή την προστασία της αποκτώμενης εταιρικής περιουσίας. Η ισχύς της αρχής αυτής είναι αυτοδίκαιη συνέπεια του κανόνα ότι η εταιρική περιουσία αποτελεί αντικείμενο αποκλειστικής ευθύνης (βλ. τώρα άρθρ. 1 § 1 κωδ. Ν 2190/1920). Το περιεχόμενο της αρχής αυτής διαφέρει μεν από τη δέσμευση του μ.κ., όμως η αναγνώρισή της συμβαδίζει με αυτήν. Συγχρόνως αποτελεί (από το νόμο) περιεχόμενο της έννομης σχέσης διοίκησης των διοικητών της αε.

Το όφελος από την παραπάνω νέα θεώρηση του περιεχομένου των βασικών εννοιών και κανόνων είναι για την διαπίστωση της έκτασης εφαρμογής της αυτονομίας της ιδιωτικής βούλησης ως αυτοτελούς πηγής των κανόνων του δικαίου της αε ιδιαίτερα χρήσιμο και σημαντικό.

Ευχαριστώ και από τη θέση αυτή τη γυναίκα μου Μαρία-Λουίζα Μάρκου-Borloz για την αμείωτη συμπαράστασή της.

Επίσης ευχαριστώ τον εκδοτικό οίκο «Νομική Βιβλιοθήκη» και ιδίως τον κ. Αντώνη Καρατζά και την κα Λίλα Καρατζά για την ανάληψη της έκδοσης του παρόντος τόμου και την κα Βούλα Παπαδογάμβρου και τον κ. Νικόλαο Γκίκα για την άψογη εργασία και την συνεργασία προς υλοποίηση της έκδοσής του.

Αθήνα, Αύγουστος 2017

Ι.Π.Μ.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	VII
ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ	XXXVII

ΜΕΡΟΣ Α΄

Σύγχρονη θεώρηση των κανόνων του ισχύοντος δικαίου της ανώνυμης εταιρίας

§ 1. Σκοποί και έννοιες του δικαίου της ανώνυμης εταιρίας

I. Κύρια χαρακτηριστικά γνωρίσματα	1
1. Οι πυλώνες των εννόμων σχέσεων της ανώνυμης εταιρίας.....	1
2. Η εταιρική σχέση ως ιδρυτικός λόγος ευθύνης	2
3. Το εταιρικό κεφάλαιο ως ουσιώδες στοιχείο της εταιρίας	5
α. Πλείονες λειτουργίες του εταιρικού κεφαλαίου.....	5
β. Ο καθοριστικός ρόλος του εταιρικού κεφαλαίου.....	7
γ. Η ανώνυμη εταιρία και η ΑΚ 741	10
δ. Αναλογικότητα μετοχικών υποχρεώσεων	12
(α) Διαφοροποίηση περιεχομένου μετοχικών υποχρεώσεων.....	12
(β) Εταιρικές υποχρεώσεις πίστης.....	13
4. Διαφοροποίηση περιεχομένου και σκοπού εισφορών	16
α. Σκοπός και αυτοτέλεια εταιρικού μεριδίου.....	16
β. Το εταιρικό μερίδιο ως στοιχείο της περιουσίας του μετόχου	17
5. Τριτενέργεια όρων καταστατικού.....	19
6. Περιορισμένη ευθύνη όλων των εταίρων.....	21
α. Νομική προσωπικότητα και περιορισμένη ευθύνη εταίρων	21
β. Ο περιορισμός της ευθύνης των εταίρων ως θεμελιώδης κανόνας	24
γ. Ενέργεια του περιορισμού της ευθύνης και έναντι τρίτων	27
δ. Πρόθεση εταιρικής συνεργασίας.....	28
ε. Σχέση προς καταστατικές δεσμεύσεις των εταίρων	29
7. Ο καταλυτικός ρόλος της περιορισμένης ευθύνης	30
α. Πλείονες έννομες συνέπειες	30
β. Αρχή της προστασίας του μετοχικού κεφαλαίου	32
γ. Οργάνωση της μετοχικής σχέσης και της εταιρίας.....	33
8. Η μετοχική σχέση ως δομική έννοια (γενικά).....	35

<i>α. Διαρκής σχέση συμμετοχής στη διοίκηση και την περιουσία</i>	35
<i>β. Σύνολο κανόνων εταιρικής συμπεριφοράς μετόχων</i>	37
9. Ρύθμιση των εννόμων σχέσεων του μετόχου	40
II. Πλείονες ρυθμισμένοι τύποι ανώνυμης εταιρίας	42
1. Διάκριση μεταξύ μορφής και τύπου εταιρίας	42
2. Η ανώνυμη εταιρία ως εξωτερική εμπορική εταιρία.....	44
3. Ρυθμισμένοι και εμπειρικοί τύποι	46
4. Απεριόριστοι εμπειρικοί τύποι	49
5. Μικτοί εμπειρικοί τύποι.....	50
<i>α. Δημιουργήματα της καταστατικής αυτονομίας των εταίρων</i>	50
<i>β. Ο εμπειρικός εταιρικός τύπος ως βάση εκκίνησης</i>	52
6. Κλειστός αριθμός εταιρικών μορφών	55
7. Αναγκαστική επιλογή της ανώνυμης εταιρίας.....	56
8. Ανώνυμη εταιρία με σκοπό μη κερδοσκοπικό.....	57
III. Εξασφάλιση της προσέλκυσης νέων κεφαλαίων	62
1. Διαρκής ετοιμότητα των θεσμών της ανώνυμης εταιρίας.....	62
2. Ιδιαίτερη μέριμνα του νομοθέτη για μικρομετόχους.....	64
IV. Διάκριση μεταξύ μετόχου και πιστωτή	66
1. Διαφορετική διάρθρωση της νομικής θέσης.....	66
<i>α. Διάκριση κεφαλαίων σε ίδια και ξένα</i>	66
<i>β. Ο μικρομέτοχος είναι ισότιμος μέτοχος</i>	68
<i>γ. Δικαίωμα μετόχου για άσκηση της διοίκησης κατά νόμον</i>	71
<i>δ. Διάκριση μεταξύ ιδιοκτησίας και διοίκησης</i>	72
2. Άμεσο έννομο συμφέρον μετόχου.....	73
<i>α. Δικαίωμα μετόχου προς παρέμβαση στη διοίκηση</i>	73
<i>β. Η εταιρική περιουσία ως περιουσία των εταίρων</i>	75
3. Ο μέτοχος ως συμμετοχος και ως δύναμι πιστωτής	79
V. Πληθώρα εταιρικών μορφών για μικρομεσαίους	80
1. Η ανώνυμη εταιρία ως μορφή κάθε τύπου εταιρίας	80
2. Μετριασμός κεφαλαιουχικών στοιχείων	81
3. Η εταιρική μορφή υπηρετεί κοινωνικές ανάγκες	83

§ 2. Συνδυασμός κεφαλαιουχικού και προσωπικού στοιχείου

I. Εταιρικό κεφάλαιο και συνεργασία εταίρων.....	86
1. Αναγκαία στοιχεία για κάθε εταιρία.....	86
2. Αρμονικός συνδυασμός των στοιχείων της εταιρίας	89

II. Προσωπικές εταιρικές δεσμεύσεις των μετόχων	91
1. Ιδιαίτερες υποχρεώσεις πίστης του μετόχου	91
2. Ενίσχυση εταιρικών δεσμεύσεων λόγω μετοχικής σύνθεσης.....	93

§ 3. Αποκλειστικά χαρακτηριστικά της ανώνυμης εταιρίας

I. Προσφυγή της εταιρίας στη δημόσια κεφαλαιαγορά	94
II. Απρόσωπη και σταθερή εταιρική οργάνωση.....	95
III. Αναγκαστική και αυστηρή εταιρική οργάνωση	98
1. Οργάνωση μετοχικών σχέσεων και εταιρικής περιουσίας.....	98
<i>α. Κεφαλαιουχική οργάνωση μετοχικών σχέσεων</i>	<i>98</i>
<i>β. Εφαρμογή γενικών κανόνων προσαρμοσμένη.....</i>	<i>99</i>
2. Εταιρική οργάνωση ένεκεν και χάριν ορισμένου σκοπού	100
<i>α. Οργάνωση χάριν του εταιρικού σκοπού</i>	<i>100</i>
<i>β. Οργάνωση χάριν των μετόχων και των τρίτων</i>	<i>102</i>
<i>γ. Αναγκαστική εταιρική οργάνωση</i>	<i>103</i>
3. Ανάγκη δραστικής προστασίας μετόχων και τρίτων	104
4. Λειτουργική οργάνωση εταιρίας.....	105
5. Σπουδαιότητα των γενικών αρχών και κανόνων	107
<i>α. Συγκεκριμενοποίηση του εφαρμοστέου κανόνα δικαίου</i>	<i>107</i>
<i>β. Συμπληρωτική και διορθωτική ερμηνεία.....</i>	<i>108</i>
<i>γ. Ερμηνεία στο πλαίσιο του ισχύοντος ιδιωτικού εταιρικού δικαίου</i>	<i>109</i>

§ 4. Κοινά χαρακτηριστικά κεφαλαιουχικών εταιριών

I. Κοινά κεφαλαιουχικά χαρακτηριστικά γνωρίσματα	111
II. Κατ' ιδίαν θεσμοί των κεφαλαιουχικών εταιριών	113
1. Εμπλουτισμός του περιεχομένου των εννοιών	113
2. Περιορισμός μετοχικών δικαιωμάτων διοίκησης.....	114
III. Βεληνεκές των θεσμών της ανώνυμης εταιρίας	116

§ 5. Η «εισηγμένη» ανώνυμη εταιρία του νόμου

I. Ιδιαίτερα ρυθμισμένος τύπος ανώνυμης εταιρίας	118
II. Εφαρμογή ειδικής και γενικής νομοθεσίας	119
III. Αποκλίσεις του παρόντος εταιρικού τύπου	120

IV. Γενικές αρχές εταιρικής διακυβέρνησης	121
---	-----

§ 6. Το δίκαιο της ανώνυμης εταιρίας μετά το Ν 3604/2007

I. Κύριες τροποποιήσεις του νόμου	122
II. Προθέσεις του νομοθέτη και αποτελέσματα	124
III. Η ιδιωτική αυτονομία στο δίκαιο της ανώνυμης εταιρίας	126
1. Βασική αρχή στο ισχύον σύστημα εταιρικού δικαίου	126
2. Μεγάλη η επίδραση του καταργηθέντος φιλελεύθερου ΕμπΝ	128
3. Έννομες συνέπειες εφαρμογής της ιδιωτικής αυτονομίας	129

§ 7. Μετοχική σχέση, εταιρικό μερίδιο και μετοχή

I. Εννοιολογικές διευκρινίσεις	131
1. Πολυσημία της έννοιας της μετοχής.....	131
<i>α. Η μετοχή ως γενική έννοια</i>	131
<i>β. Προσδιορισμός περιεχομένου στο καταστατικό.....</i>	133
<i>γ. Νομική σημασία της έκδοσης αξιογράφου</i>	134
2. Αυθυπαρξία μετοχικής σχέσης	135
3. Σωμάτωση περιεχομένου μετοχικής σχέσης.....	137
<i>α. Περιεχόμενο ιδίotypo, αμετάβλητο και απρόσωπο.....</i>	137
<i>β. Απόκτηση ίδιας συναλλακτικής αξίας</i>	139
<i>γ. Προκαθορισμός της συμπεριφοράς του μετόχου</i>	139
4. Διπλή ένταξη της εταιρικής περιουσίας.....	140
<i>α. Γενική η έννοια της περιουσίας.....</i>	140
<i>β. Σχέση του μετόχου με την εταιρική περιουσία</i>	142
II. Η μετοχή ως αξιόγραφο συμμετοχής.....	143
1. Συμμετοχή στην εταιρική περιουσία και την εταιρική διοίκηση	143
<i>α. Δέσμη μετοχικών δικαιωμάτων και υποχρεώσεων.....</i>	143
<i>β. Ο μέτοχος ως δικαιούχος της μετοχικής σχέσης.....</i>	144
<i>γ. Μία η ιδιότητα του μετόχου.....</i>	145
2. Ισόποσο τμήμα κεφαλαίου και περιουσίας	146
3. Δηλωτικό αξιόγραφο συμμετοχής.....	147
III. Η μετοχή ως φορέας συνόλου εννόμων σχέσεων	148
1. Δημιουργία συνόλου εννόμων σχέσεων	148
<i>α. Σύνολο μετοχικών δικαιωμάτων.....</i>	148
<i>β. Η μετοχή ως φορέας και ο μέτοχος ως δικαιούχος και υπόχρεος.....</i>	149

2. Μετοχικά δικαιώματα διοίκησης και περιουσίας	150
3. Μετοχικά δικαιώματα περιουσίας ειδικότερα.....	152
4. Δικαίωμα του μετόχου επί ποσοστού εταιρικής περιουσίας.....	153
IV. Ο τίτλος της μετοχής ως αντικείμενο δικαίου	154
1. Αντικείμενο εννόμων σχέσεων ιδιωτικού δικαίου	154
2. Ενεχύραση μετοχικής σχέσης	155
3. Επικαρπία μετοχικής σχέσης	156
V. «Ανωνυμία» μετοχικής σχέσης	157
1. Αποπροσωποποίηση μετοχικής σχέσης	157
α. Έννοια της ανωνυμίας της μετοχικής σχέσης	157
β. Η διττή έννοια της ανωνυμίας	158
2. Ανωνυμία δικαιούχου μετοχικής σχέσης	159
α. Ο εκάστοτε κομιστής του τίτλου είναι ανώνυμος	159
β. Ομοιομορφία και σωματώση περιεχομένου	159
γ. Διευκόλυνση της απρόσωπης οργάνωσης	160
VI. Η υποχρέωση εταιρίας προς έκδοση τίτλων μετοχών	161
1. Ενοχική υποχρέωση της εταιρίας ex lege	161
α. Διευκόλυνση της άσκησης του δικαιώματος	161
β. Απόρροια της αρχής της ελευθερίας της μεταβίβασης	162
2. Στοιχεία ταυτότητας μετοχικού τίτλου.....	163

§ 8. Νομική προσωπικότητα ανώνυμης εταιρίας

I. Κτήση ίδιας προσωπικότητας	165
1. Προσωπικότητα όμοια με εκείνη του φυσικού προσώπου	165
α. Κτήση κατόπιν ορισμένης διαδικασίας	165
β. Σχέση με την περιορισμένη ευθύνη των εταίρων.....	167
γ. Απεριόριστη ευθύνη του νομικού προσώπου	168
II. Αυτοτέλεια και αυτονομία του νομικού προσώπου	168
1. Αυτοτελής και αυτόνομη οργάνωση.....	168
2. Αυτόνομος φορέας εννόμων σχέσεων	169
III. Αυτοτελές υποκείμενο δικαίου.....	171
IV. Ενιαία εμφάνιση των μετόχων έναντι των τρίτων.....	173
V. Ανεπαρκής η ορολογία του κοινού δικαίου	175
1. Ιδιότυπες έννομες σχέσεις και νομικές καταστάσεις	175
2. Διαφοροποιημένο περιεχόμενο	176

§ 9. Κεφαλαιουχικός χαρακτήρας εταιρίας

I. Συγκεκριμένες λειτουργίες εταιρικού κεφαλαίου	178
II. Θεσμός μόρφωσης των εταιρικών σχέσεων	181
III. Το κεφάλαιο κατά τη λειτουργία της εταιρίας	182
IV. Οικονομική υπεροχή του εταιρικού μεριδίου	184
1. Άμεση σχέση με την εταιρική περιουσία.....	184
2. Φορέας ποσοστού εταιρικής περιουσίας.....	186

§ 10. Εξωεταιρικές συμφωνίες μετόχων

I. Αμιγής ενοχικός χαρακτήρας συμφωνιών	187
II. Συμφωνίες εταίρων και όροι καταστατικού	189

§ 11. Πολυπρόσωπη και μονοπρόσωπη ανώνυμη εταιρία

I. Εννοιολογικές διευκρινίσεις	191
1. Απουσία ορισμού αριθμού εταίρων στο νόμο.....	191
2. Ανακύπτοντα ζητήματα στην εταιρική πράξη	194
II. Άσκηση ατομικής εμπορίας με περιορισμένη ευθύνη	196
III. Νομοθετικό καθεστώς ρυθμισμένων τύπων αε.....	197
1. Ενιαίο νομοθετικό καθεστώς για όλους τους τύπους αε.....	197
2. Λειτουργικές παρεκκλίσεις στην προσωπική ανώνυμη εταιρία.....	198

§ 12. Οργανωτικός χαρακτήρας εταιρικής σύμβασης

I. Διαβαθμίσεις εταιρικής οργάνωσης	201
1. Σταθερή εταιρική οργάνωση ως κανόνας.....	201
2. Ανάγκη ύπαρξης τυποποιημένου καταστατικού	203
II. Αποκλίσεις μέσω καταστατικών ρητρών	204
1. Ο νόμος ορίζει τον σκελετό της οργάνωσης της εταιρίας	204
2. Σημασία καταστατικής αυτονομίας εταίρων.....	206

§ 13. Διακρίσεις κανόνων αναγκαστικού δικαίου

I. Κανόνες αναγκαστικού δικαίου υπό στενή έννοια	209
1. Ασφάλεια εταιρικών συναλλαγών	209
2. Ανάγκη διαφοροποίησης κατ' ιδίαν κανόνων	211
II. Κανόνες αναγκαστικού δικαίου υπό ευρεία έννοια	212
1. Υπό στενή έννοια αναγκαστικό δίκαιο.....	212
2. Υπό ευρεία έννοια αναγκαστικό δίκαιο	213
III. Κριτήρια διαφοροποίησης κατ' ιδίαν κανόνων δικαίου.....	214
1. Αποστολή του εφαρμοστέου κανόνα	214
2. Στοιχεία μορφής και στοιχεία τύπου εταιρίας.....	217
IV. Διάπλαση του κατάλληλου εταιρικού τύπου	218
V. Αυτοδίκαιη εφαρμογή κανόνων ενδοτικού δικαίου	220

§ 14. Εταιρικό κεφάλαιο - Εταιρική περιουσία

I. Διττή έννοια εταιρικού κεφαλαίου	223
1. Οικονομική έννοια εταιρικού κεφαλαίου	223
2. Νομική έννοια εταιρικού κεφαλαίου (γενικά).....	225
3. Βασικά ζητήματα διαμόρφωσης της μετοχικής σχέσης	228
II. Χωρισμός ευθύνης εμπλεκόμενων περιουσιών.....	230
1. Αυτοτέλεια προσώπων και χωρισμός ευθύνης περιουσιών	230
2. Χωρισμός περιουσιών και χωρισμός ευθύνης	233
3. Απεμπλοκή μετόχων από την προσωπική ευθύνη.....	235
4. Έξοδος του μετόχου από την εταιρία.....	237
III. Ερμηνευτικά πορίσματα παρόντος κεφαλαίου	238
IV. Σταθερότητα μετοχικού κεφαλαίου.....	240
V. Εξασφάλιση πραγματικής καταβολής κεφαλαίου	242
VI. Νομικές λειτουργίες μετοχικού κεφαλαίου	243
1. Λειτουργία κατά την ίδρυση της εταιρίας	243
2. Λειτουργία κατά τη διάρκεια της εταιρίας.....	245
VII. Στοχευμένη διάθεση εταιρικής περιουσίας	246
1. Περιουσία αφιερωμένη στην επιδίωξη του εταιρικού σκοπού.....	246
2. Διάθεση σύμφωνα με το νόμο και το καταστατικό.....	247

VIII. Υποχρέωση της εταιρίας προς διανομή κερδών	248
1. Η κρίσιμη έννοια του καθαρού κέρδους.....	248
2. Αξίωση μετόχου επί του ετησίου μερίσματος.....	250

§ 15. Υποχρεώσεις σε εισφορά και σύννομη συμπεριφορά

I. Υποχρέωση μετόχων σε αρχική εισφορά	252
1. Κύρια οικονομική υποχρέωση εταίρων	252
2. Αναγκαίο στοιχείο της ιδρυτικής πράξης.....	254
3. Περιεχόμενο της υποχρέωσης εταίρου σε εισφορά	255
II. Ανυπαρξία αξίωσης προς απόδοση εισφοράς.....	256
1. Απαγόρευση επιστροφής του κεφαλαίου στους μετόχους	256
2. Μεταβίβαση εισφερόμενων αγαθών στο νομικό πρόσωπο.....	258
III. Περιορισμένη ευθύνη και ορισμένη συμπεριφορά	259
1. Καθορισμένη συμπεριφορά λόγω περιορισμένης ευθύνης.....	259
2. Ευθύνη μετόχων λόγω παράνομης συμπεριφοράς	261
3. Η ευθύνη μοναδικού ή κυρίαρχου μετόχου ειδικότερα	265

§ 16. Απεριόριστη ευθύνη των εκπροσώπων της εταιρίας

I. Αυστηρά κριτήρια επιμέλειας εκπροσώπων	272
II. Απεριόριστη εξουσία εκπροσώπησης εταιρίας.....	275

§ 17. Η σπουδαιότητα του ιδρυτικού σταδίου για την εταιρία

I. Δεν υφίσταται ανώνυμη εταιρία υπό ίδρυση.....	278
1. Ζητήματα που ανακύπτουν στο στάδιο της ίδρυσης	278
2. Προσωπική εταιρία ενός πράγματος (unius negotii)	281
3. Δυνατοί τρόποι ενέργειας ιδρυτών «προς τα έξω»	282
4. Προσύμφωνο ίδρυσης ανώνυμης εταιρίας.....	283
II. Ίδρυση εταιρίας με δημόσια εγγραφή.....	284
III. Προσωπική ευθύνη των «ενεργούντων»	285
1. Πράξεις διαχείρισης στο ιδρυτικό στάδιο.....	285
2. Τρόπος δράσης των «ενεργούντων»	286

Παράρτημα Α΄

Το εθνικό δίκαιο της ανώνυμης εταιρίας.....	288
---	-----

Παράρτημα Β΄

Η ανώνυμη εταιρία στην κοινοτική και τη διεθνή έννομη τάξη.....	288
I. Εισαγωγικές παρατηρήσεις.....	289
II. Εναρμόνιση όρων εταιρικής δράσης	296
1. Προσέγγιση εθνικών νομοθεσιών	296
2. Κατ' ιδίαν μέσα εναρμόνισης των εθνικών εταιρικών δικαίων	298
III. Ειδικότερα η ελεύθερη εγκατάσταση νομικών προσώπων	302
1. Εξομοίωση νομικών με φυσικά πρόσωπα	302
2. Απαγόρευση διακρίσεων	303
3. Μετεγκατάσταση υπό αμετάβλητο καθεστώς	307
<i>α. Εφαρμογή του δικαίου του τόπου ίδρυσης</i>	<i>307</i>
<i>β. Αμοιβαία αναγνώριση εταιριών</i>	<i>309</i>
<i>γ. Ποικιλία συστημάτων εφαρμοστέου δικαίου</i>	<i>310</i>
<i>δ. Ενότητα δικαίου εταιρίας</i>	<i>311</i>
4. Μεταφορά εταιρικής έννομης τάξης	312
III. Κατ' ιδίαν εταιρικές οδηγίες	313
IV. Κανονισμοί εταιρικού δικαίου.....	318

ΜΕΡΟΣ Β΄
Ερμηνεία κωδ. Ν 2190/1920 κατ' άρθρο
[Άρθρα 1-17B]

ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ ΝΟΜΟΣ 2190/1920
«Περί Ανωνύμων Εταιριών»

Κεφάλαιον 1ον
Γενικά Διατάξεις

Άρθρο 1

Ορισμοί - Πεδίο εφαρμογής - Αριθμός και ευθύνη μετόχων

I. Εισαγωγικές παρατηρήσεις.....	321
1. Περιεχόμενα του παρόντος κεφαλαίου.....	321
2. Περιεχόμενα του παρόντος άρθρου	323
3. Η έννοια «ιδρυτής της εταιρίας».....	324
4. Κάλυψη ολοκλήρου του μετοχικού κεφαλαίου	326
II. Ικανότητα ίδρυσης ανώνυμης εταιρίας	329
1. Ικανότητα προς τέλεση εμπορικής πράξης.....	329
2. Υπογραφή αυτοπρόσωπη ή μέσω αντιπροσώπου.....	330
III. Ορισμός της ανώνυμης εταιρίας στο παρόν άρθρο	332
1. Κατονομασία ορισμένων γενικών χαρακτηριστικών.....	332
2. Το κεφαλαιουχικό και το προσωπικό στοιχείο	337
3. Το κεφάλαιο ως άθροισμα των εισφορών	338
4. Ο εταιρικός χαρακτήρας του δικαίου της αε.....	338
IV. Η διάκριση σε προσωπικές και κεφαλαιουχικές	340
V. Η ιδιαίτερη οργάνωση της «δημόσιας» αε	343
1. Τα ιδιαίτερα ζητήματα της «δημόσιας» αε.....	343
2. Προσανατολισμένη στο ανώνυμο επενδυτικό κοινό	344
3. Εφαρμογή δικαίου κεφαλαιαγοράς.....	346
VI. Νομικό πρόσωπο εταιρίας και ικανότητες προσώπου	346
1. Ικανότητες δικαίου και δικαιοπραξίας.....	346
2. Κατανομή εξουσιών νομικού προσώπου	348
VII. Εμπορική ιδιότητα εταιρίας και μετόχων.....	349

1. Εμπορική ιδιότητα ανώνυμης εταιρίας	349
2. Έμπορος κατά το τυπικό σύστημα.....	351
3. Εμπορική ιδιότητα μετόχων	352
VIII. Ιδιαιτερότητες μονοπρόσωπης αε.....	354
2. Μετάπτωση πολυπρόσωπης σε μονοπρόσωπη αε.....	357
3. Συνέπειες καθιέρωσης μονοπρόσωπης αε.....	358
4. Ιδιοτελής χρησιμοποίηση μετοχικής σχέσης	360
5. Αναγκαίες ερμηνευτικές διευκρινίσεις.....	361
6. Υπαγωγή στο νόμο περί ανωνύμων εταιριών	363
IX. Διαδικασία υπηρεσίας μίας στάσης	364
X. Προτυποποιημένα καταστατικά	367
1. Δυνατότητα ορισμού καταστατικών-προτύπων	367
2. Περιεχόμενο καταστατικών - προτύπων	368
XI. Πράξη έγκρισης της αρμόδιας διοίκησης.....	368
1. Εγκριτική πράξη διοίκησης.....	368
2. Άδεια ίδρυσης για ειδικές περιπτώσεις αε.....	370

Άρθρο 2

Περιεχόμενο του καταστατικού

I. Γενικές παρατηρήσεις	373
1. Ιδρυτική πράξη και καταστατικό	373
2. Χαρακτήρας κανόνων καταστατικού	375
3. Η αρχή της ιδιωτικής αυτονομίας ως βάση.....	376
II. Περιεχόμενο των κατ' ιδίαν καταστατικών ρυθμίσεων.....	380
1. Υποχρεωτικό και προαιρετικό περιεχόμενο	380
2. Δυνατότητα συμπλήρωσης και τροποποίησης	382
III. Εφαρμογή του νόμου περί ανωνύμων εταιριών.....	384
1. Αυτοδίκαιη εφαρμογή του νόμου	384
2. Ο νόμος ορίζει το πλαίσιο της οργάνωσης	386
3. Συνέπειες ελλείψεων της εταιρικής σύμβασης	388
IV. Καταστατικός χάρτης της εταιρίας	389
1. Οργάνωση εταιρικών σχέσεων και νομικού προσώπου	389
2. Σαφής διαστολή από εξωεταιρικές συμφωνίες	391
3. Καθεστώς εξωεταιρικών συμφωνιών.....	392

V. Ερμηνεία των κανόνων του καταστατικού	394
VI. Άθροισμα ατομικών κανόνων εταιρικής οργάνωσης.....	395
1. Το καταστατικό ως βάση εκκίνησης.....	395
2. Αυτοδίκαιη εφαρμογή κανόνων ενδοτικού δικαίου	396
3. Η σχετική βούληση των συμβαλλομένων	397
VII. Κατ' ιδίαν στοιχεία του καταστατικού.....	397
1. Τα στοιχεία της § 1 του παρόντος άρθρου γενικά.....	397
2. Διορισμός πρώτου διοικητικού συμβουλίου	398
3. Συμπερίληψη πρόσθετων στοιχείων	400
VIII. Ο καταστατικός σκοπός της εταιρίας.....	400
1. Περιεχόμενο του καταστατικού σκοπού	400
2. Διάκριση από το αντικείμενο της επιχείρησης	402
IX. Το αντικείμενο της επιχείρησης ειδικότερα	404
X. Έδρα και διάρκεια της εταιρίας.....	405
XI. Δαπάνη της ίδρυσης της εταιρίας.....	407
XII. Υποχρεώσεις μετόχων έναντι τρίτων	407
XIII. Αστική ευθύνη ιδρυτών και άλλων προσώπων.....	409
1. Περιεχόμενο της νέας ρύθμισης.....	409
2. Ευθύνη άλλων προσώπων.....	411
3. Διευκρινίσεις και διαφοροποιήσεις	412
4. Περιεχόμενο αστικής ευθύνης ιδρυτών	414
5. Προϋποθέσεις της παρούσας ευθύνης.....	414
6. Μη συμμετοχή τρίτων στην εταιρική σύμβαση.....	415

Άρθρο 3

Προνομιούχες και δεσμευμένες μετοχές

I. Έννοια, περιεχόμενο και είδη προνομίων μετοχών	420
1. Οι προνομιούχες μετοχές ως ιδιαίτερη κατηγορία	420
2. Ελευθερία καθορισμού προνομίων στο καταστατικό.....	423
3. Περιεχόμενο απονεμομένου προνομίου.....	424
4. Δικαιούχοι απονεμομένου προνομίου	429
5. Οι περιορισμοί των προνομίων από το άρθρ. 44α	429
6. Ανάγκη διαφοροποίησης των κατ' ιδίαν προνομίων	430
II. Διαδικασία απονομής των προνομίων μετοχών.....	430

III. Διακρίσεις προνομίων κατά το περιεχόμενο	433
1. Μέρισμα και προϊόν εκκαθάρισης	433
2. «Απεριόριστος» αριθμός κατηγοριών προνομίων	434
3. «Απεριόριστος» αριθμός κατηγοριών προνομιούχων μετοχών	436
IV. Προνομιούχες μετοχές μετατρέψιμες σε κοινές	437
1. Η ρητή πρόβλεψη της § 3 του παρόντος άρθρου	437
2. Κοινές μετοχές μετατρέψιμες σε προνομιούχες	440
V. Κατάργηση ή περιορισμός προνομίων	441
1. Μονομερής κατάργηση ή περιορισμός προνομίων	441
2. Έννοια κατάργησης και περιορισμού προνομίου	446
VI. Αναγραφή προνομίου στο σώμα του τίτλου	447
VII. Δεσμευμένες ονομαστικές μετοχές.....	448
1. Έννοια και σκοπός της δέσμευσης μετοχών.....	448
2. Περιεχόμενο της δέσμευσης μετοχών	453
3. Συναίνεση της εταιρίας προς μεταβίβαση.....	454
4. Πρόσθετοι περιορισμοί μεταβίβασης.....	455
5. Απώτατο όριο καταστατικών περιορισμών.....	456
6. Υποχρέωση εταιρίας προς εξαγορά μετοχών (§ 8)	458
7. Δέσμευση μετατρέψιμων ή ανταλλάξιμων ομολογιών (§ 9)	459
VIII. Επί των ρυθμίσεων της § 7 του παρόντος άρθρου	460
1. Ρυθμίσεις καταστατικού.....	460
2. Πρόσθετες ρυθμίσεις καταστατικού	462
3. Διαμορφώσεις περιορισμών μεταβίβασης.....	463
IX. Ειδικές περιπτώσεις εφαρμογής της ρήτρας περί δεσμεύσεως	464

Άρθρο 3α

[Έκδοση μετατρέψιμων ομολογιών]

I. Γενικές παρατηρήσεις.....	468
1. Εννοιολογικές διευκρινίσεις.....	468
2. Διαφορές της ομολογίας από τη μετοχή	472
3. Ειδική νομοθεσία για την έκδοση ομολογιών.....	474
4. Αρμόδια εταιρικά όργανα και διαδικασία έκδοσης.....	476
5. Οργάνωση ομολογιούχων σε ομάδα	478
6. Πρόγραμμα ομολογιακού δανείου	478
7. Κατηγορίες εκδιδόμενων ομολογιών	480

8. Δικαίωμα ομολογιούχου προς μετατροπή.....	481
9. Αύξηση του κεφαλαίου υπό αναβλητική αίρεση.....	484
10. Ανάλογη εφαρμογή διατάξεων για την αύξηση κεφαλαίου	485
II. Περιεχόμενο δημιουργούμενων έννομων σχέσεων.....	486
1. Περιεχόμενο εκδιδόμενων ομολογιών	486
2. Περιεχόμενο σύμβασης ομολογιακού δανείου	487
III. Αύξηση κεφαλαίου λόγω μετατροπής των ομολογιών	488
IV. Δικαίωμα προτίμησης παλαιών μετόχων.....	490

Άρθρο 3β

[Ομολογίες με πρόσθετες παροχές]

I. Έννοια των προσθέτων παροχών	492
II. Όροι απονομής των προσθέτων παροχών.....	494

Άρθρο 3γ

.....	494
-------	-----

Άρθρο 4

Ίδρυση εταιρίας, τροποποίηση του καταστατικού και μείωση κεφαλαίου

I. Γενικές παρατηρήσεις	497
II. Περιεχόμενο κρατικού ελέγχου ειδικότερα	503
III. Υποχρέωση της διοίκησης προς έγκριση.....	507
IV. Τροποποίηση και κωδικοποίηση καταστατικού.....	507
1. Εννοιολογικές διευκρινίσεις	507
2. Διευκόλυνση τροποποίησης καταστατικού	510
3. Διαδικασία τροποποίησης καταστατικού.....	511
4. Κωδικοποίηση του νέου κειμένου του καταστατικού	512
5. Έγκριση της τροποποίησης.....	513
V. Διαφοροποίηση του ελέγχου για τις «μικρές» αε.....	515
1. Μειωμένος προληπτικός έλεγχος.....	515
2. Περιεχόμενο του «τυπικού ελέγχου» των «μικρών» αε.....	517
3. Ζητήματα από τον «τυπικό έλεγχο» της § 2α εδ. Β΄	518

VI. Περιορισμοί της διαφοροποίησης της § 2α	520
VII. Σκοποί και τρόποι μείωσης μετοχικού κεφαλαίου.....	521
1. Αρχή του αμεταβλήτου του μετοχικού κεφαλαίου	521
2. Λεπτομερής ρύθμιση διαδικασίας μείωσης κεφαλαίου	523
3. Είδη μείωσης του μετοχικού κεφαλαίου.....	526
4. Σταδιακή πλήρωση του πραγματικού της μείωσης.....	528
5. Πλείονες δυνατοί σκοποί της μείωσης κεφαλαίου	528
6. Τρόποι υλοποίησης της μείωσης κεφαλαίου	530
VIII. Προστασία των πιστωτών της εταιρίας	531
1. Απαγόρευση οποιασδήποτε καταβολής στους μετόχους	531
2. Αντιρρήσεις πιστωτών εναντίον της καταβολής.....	533
IX. Προστασία των ιδιαίτερης κατηγορίας μετοχών	534
1. Ιδιαίτερη κατηγορία μετοχών	534
2. Απόφαση συνέλευσης ιδιαίτερης κατηγορίας μετοχών.....	534
X. Η ειδική ρύθμιση της § 4α για τις «εισηγμένες»	535

Άρθρο 4α

Κήρυξη της ακυρότητας της εταιρίας

I. Περιορισμός λόγων ακυρότητας εταιρίας.....	538
1. Η σύλληψη του παρόντος άρθρου.....	538
2. Ρύθμιση οικονομικών θεμάτων	542
3. Κατ' ιδίαν λόγοι ακυρότητας ανώνυμης εταιρίας.....	542
II. Διαδικασία κήρυξης ακυρότητας.....	545
1. Αρμόδιο δικαστήριο - Ενάγοντες	545
2. Ανύπαρκτη ανώνυμη εταιρία	547
III. Λοιπά ελαττώματα εταιρικής σύμβασης	547
IV. Θεραπεία κατ' ιδίαν λόγων ακυρότητας.....	549
1. Θεραπεύσιμοι λόγοι ακυρότητας.....	549
2. Πάροδος αποσβεστικής διετίας από την καταχώριση	550
V. Δημοσιότητα απόφασης για ακυρότητα εταιρίας	551
1. Αντιταξιμότητα έναντι των τρίτων.....	551
2. Δικαίωμα άσκησης τριτανακοπής.....	551
3. Τελεσίδικη δικαστική απόφαση	552
VI. Συνέπειες κήρυξης ακυρότητας εταιρίας.....	552

Άρθρο 5 **[Επωνυμία της εταιρίας]**

I. Επωνυμία πραγματική ή αντικειμενική	554
II. Ουσιώδες στοιχείο καταστατικού	558
III. Νόμιμη συγκρότηση επωνυμίας.....	559
1. Αντικειμενική, παράγωγη και υποκειμενική	559
2. Διάκριση από τον διακριτικό τίτλο.....	561
IV. Ανάγκη διακριτικής ικανότητας της επωνυμίας.....	562
V. Η προσθήκη των λέξεων «Ανώνυμος Εταιρία».....	563
VI. Πραγματική χρησιμοποίηση της επωνυμίας.....	564
VII. Σχηματισμός επωνυμίας επί πλειόνων αντικειμένων	565
VIII. Επωνυμία στις διεθνείς συναλλαγές.....	566
IX. Επωνυμία κατά την ίδρυση και την εκκαθάριση	567
X. Επωνυμία κατά την πτώχευση- Κατάσχεση.....	567

Άρθρο 6 **[Έδρα της εταιρίας]**

I. Έννοια της εταιρικής έδρας.....	569
1. Τόπος κύριας και μόνιμης εγκατάστασης	569
2. Δήμος ή κοινότητα που ορίζεται στο καταστατικό.....	572
3. Η θέση της ελληνικής νομολογίας	573
4. Υποκαταστήματα της εταιρίας.....	575
5. Διεύθυνση γραφείων εταιρίας.....	576
6. Το δίκαιο της έδρας της εταιρίας	576
II. Μεταβολή της έδρας της εταιρίας	577
III. Μεταβολή εθνικότητας της εταιρίας	579
IV. Η έδρα της εταιρίας ως συνδεδετικό στοιχείο	580

Άρθρο 7

.....	581
-------	-----

Άρθρο 7α

Πράξεις και στοιχεία που υποβάλλονται σε δημοσιότητα

I. Εισαγωγικές παρατηρήσεις.....	586
II. Δημοσιευτές κατ' ιδίαν πράξεις και στοιχεία (§ 1).....	589
III. Υποκαταστήματα εταιριών κρατών μελών της ΕΕ.....	596
IV. Υποκαταστήματα εταιριών τρίτων χωρών.....	598
V. Αποκλίσεις στις γενόμενες δημοσιεύσεις.....	599
VI. Άλλες σχετικές ρυθμίσεις.....	600

Άρθρο 7β

Τρόπος πραγματοποίησης της δημοσιότητας

I. Εισαγωγικές παρατηρήσεις.....	605
II. Τρόπος και χρόνος καταχώρισης.....	606
III. Πρόσθετα οργανωτικά στοιχεία του ΜΑΕ.....	608
IV. Νομικές συνέπειες της καταχώρισης.....	609
V. Ευθύνη μελών διοικητικού συμβουλίου.....	615
VI. Η δημοσιότητα υπό την ισχύ του Ν 3419/2005.....	616

Άρθρο 7γ

Στοιχεία εντύπων της εταιρίας

I. Αντικείμενο της ρύθμισης.....	618
II. Επερχόμενες κυρώσεις.....	619

Άρθρο 7δ

Πράξεις κατά το ιδρυτικό στάδιο

I. Ευθύνη ενεργούντων προσώπων.....	620
1. Προκαθορισμένη ευθύνη ενεργούντων.....	620
2. Σκοπός της παρούσας ρύθμισης.....	623
3. Απεριόριστη προσωπική ευθύνη ενεργούντων.....	624
II. Αναγκαίες διαφοροποιήσεις.....	625

III. Εμπρόθεσμη ανάληψη αποκλειστικής ευθύνης.....	626
1. Τρίμηνο από την καταχώριση στο μητρώο	626
2. Ανάληψη υποχρέωσης μετά το τρίμηνο.....	627
3. Πράξεις στο όνομα της υπό ίδρυση εταιρίας.....	629

Άρθρο 7ε

Ελαττώματα διορισμού των εκπροσώπων της εταιρίας

I. Σκοπός και περιεχόμενο της διάταξης.....	630
II. Ελαττώμα ως προς τον διορισμό του εκπροσώπου	632
III. Επίκληση/απόδειξη της γνώσης του τρίτου.....	634

Άρθρο 8

Κεφάλαιο της ανώνυμης εταιρίας

I. Γενικά για τη ρύθμιση του παρόντος άρθρου	638
1. Έννοια και αποστολή μετοχικού κεφαλαίου.....	638
2. Τρόποι κάλυψης μετοχικού κεφαλαίου	640
3. Σχετικοποίηση οικονομικής σημασίας κεφαλαίου	641
4. Κανόνες επί μη χρηματικών εισφορών	643
II. Αποκλειστική ευθύνη της εταιρικής περιουσίας.....	644
1. Το κεφάλαιο ως χωριστή εταιρική περιουσία	644
2. Το κεφάλαιο ως μέσο αποκλεισμού της ευθύνης	645
III. Ελάχιστο ύψος μετοχικού κεφαλαίου	646
1. Γενικός κανόνας και εξαιρέσεις	646
2. Υποχρέωση ανάληψης ολοκλήρου του κεφαλαίου	646
3. Ευθύνη εταίρων υποκεφαλαιοδοτημένης εταιρίας.....	647
IV. Απαγόρευση επιστροφής μετοχικού κεφαλαίου	648
V. Κατώτατο όριο μείωσης κεφαλαίου.....	649

Άρθρο 8α

Εγγραφή με Δημόσια Προσφορά Κινητών Αξιών

I. Περιεχόμενο της διάταξης.....	650
II. Δημόσια προσφορά κινητών αξιών	652

Άρθρο 8B**Μετοχικοί τίτλοι - Μεταβίβαση των μετοχών**

I. Εισαγωγικές παρατηρήσεις.....	655
1. Αύξηση παραγράφων παρόντος άρθρου	655
2. Συμβατική μεταβίβαση μετοχών	658
3. Ελεύθερη μεταβίβαση μετοχικών σχέσεων.....	659
II. Ειδική τελολογία της ρύθμισης του παρόντος άρθρου	660
1. Ανάλογη εφαρμογή γενικών κανόνων.....	660
2. Έκδοση ονομαστικών ή ανώνυμων μετοχών.....	662
3. Αδυναμία έκδοσης μετοχών σε διαταγή.....	663
4. Σχετικές ρυθμίσεις καταστατικού.....	663
5. Αμετάβλητο περιεχόμενο μετοχικής σχέσης.....	665
III. Υποχρέωση εταιρίας προς έκδοση τίτλων	666
1. Υποχρέωση έναντι των μετόχων.....	666
2. Διευκόλυνση άσκησης μετοχικών δικαιωμάτων	670
3. Εφαρμογή ειδικών και γενικών διατάξεων.....	671
4. Έκδοση μερισματαποδείξεων	672
IV. Ευχέρεια έκδοσης προσωρινών τίτλων	672
1. Η ρύθμιση του παρόντος νόμου	672
2. Αξιογραφικός χαρακτήρας προσωρινών τίτλων.....	673
V. Αποκλεισμός ή περιορισμός της έκδοσης.....	675
1. Απόδειξη μετοχικής ιδιότητας.....	675
2. Εφαρμογή δικαίου αξιογράφων.....	676
3. Οι γεννώμενες μετοχικές σχέσεις είναι «ονομαστικές».....	676
VI. Μεταβίβαση και επιβάρυνση ανωνύμων μετοχών	677
1. Μεταβίβαση ανωνύμων μετοχών	677
2. Περιορισμένα εμπράγματα δικαιώματα	683
VII. Μεταβίβαση ονομαστικών μετοχών	684
1. Εγγραφή σε ειδικό βιβλίο της εταιρίας	684
2. Ανάγκη τελολογικής συστολής της § 6	687
3. Σκοπός της εγγραφής στο ειδικό βιβλίο	689
4. Δημιουργία αμαχήτου τεκμηρίου υπέρ της εταιρίας.....	690
5. Εφαρμογή γενικών διατάξεων	692
6. Μεταβίβαση μετοχών αιτία θανάτου (συνέχεια)	693
7. Υποχρεώσεις της εκδότριας εταιρίας	694

VIII. Μεταβίβαση άυλων μετοχικών σχέσεων	695
1. Η καταχώριση ως μεταβίβαση.....	695
2. Νομιμοποίηση έναντι της εταιρίας.....	696
3. Καταχώριση της μεταβίβασης στο οικείο μητρώο.....	697
4. Η καταχώριση ως όρος ενεργού της μεταβίβασης	698
IX. Απόδειξη μετοχικής ιδιότητας	699
1. Σχετικές ρυθμίσεις του καταστατικού.....	699
2. Βεβαίωση της αρχής τήρησης του μητρώου.....	700

Άρθρο 9

Αποτίμηση των εταιρικών εισφορών

I. Σύνθεση μετοχικού κεφαλαίου.....	703
1. Έννοια εισφοράς είδους	703
2. Ανάγκη ασφαλούς αποτίμησης.....	706
3. Ελευθερία επιλογής εισφορών	707
II. Αντικείμενα δεκτικά χρηματικής αποτίμησης	708
1. Κριτήρια δεκτικότητας χρηματικής αποτίμησης	708
2. Ανάγκες συγκεκριμένης επιχείρησης.....	709
3. Εισφορά επιχείρησης.....	710
4. Αντικείμενα ανεπίδεκτα εισφοράς.....	710
III. Κανόνες αποτίμησης εταιρικών εισφορών είδους.....	711
1. Αποτίμηση παγίων περιουσιακών στοιχείων.....	711
2. Αποτίμηση μηχανημάτων	711
IV. Έκθεση τριμελούς επιτροπής εμπειρογνομόνων.....	712
1. Συγκρότηση τριμελούς επιτροπής από τον περιφερειάρχη	712
2. Περιεχόμενο έκθεσης εκτίμησης	713
3. Γνωμοδοτικός χαρακτήρας της έκθεσης	713
V. Γνωμοδότηση ορκωτών ελεγκτών-λογιστών	714
1. Εκτίμηση ορκωτών ελεγκτών-λογιστών.....	714
2. Κωλύματα και ασυμβίβαστα	714
VI. Άλλες σχετικές ρυθμίσεις - Ακυρότητες	715

Άρθρο 9α

Δυνατότητα μη αποτίμησης των εταιρικών εισφορών

I. Εισαγωγικές παρατηρήσεις.....	718
----------------------------------	-----

1. Αγαθά αντικειμενικής αγοραίας αξίας.....	718
2. Ύπαρξη σχετικής καταστατικής πρόβλεψης	719
II. Εξαιρέσεις από την υποχρεωτική εκτίμηση του άρθρ. 9.....	720
III. Κατ' ιδίαν περιπτώσεις εφαρμογής της § 1	721
1. Αντικείμενα διαφορετικής αποτίμησης	721
2. Οι έννοιες «κινητές αξίες» και «μέσα χρηματαγοράς»	722
3. Εισφορές διαφορετικού είδους	723
4. Δήλωση του διοικητικού συμβουλίου	723
5. Αύξηση κεφαλαίου με εισφορές είδους.....	724

Άρθρο 10

Μεταγενέστερη απόκτηση στοιχείων του ενεργητικού

I. Απαγόρευση απόκτησης στοιχείων ενεργητικού	726
II. Ανικανότητες ορισμένων μεταβιβαζόντων	730
III. Ο δυνατός κύκλος των προσώπων της § 1.....	730
IV. Εξαιρέσεις από την απαγόρευση.....	731
V. Τρέχουσες εταιρικές συναλλαγές.....	732
VI. Ακυρότητα ως προβλεπόμενη κύρωση	732

Άρθρο 11

Προθεσμίες καταβολής και πιστοποίησης της καταβολής του κεφαλαίου

I. Γενικές παρατηρήσεις	735
II. Διαπιστωτική απόφαση περί καταβολής	739
III. Προθεσμία πιστοποίησης επί αυξήσεως κεφαλαίου	740
IV. Παράταση προθεσμίας καταβολής και πιστοποίησης	741
V. Τρόποι καταβολής κεφαλαίου.....	743
VI. Συνέπειες επί μη καταβολής του κεφαλαίου	745
VII. Δημοσιεύσεις - Κυρώσεις.....	746

Άρθρο 11α**[Διαίρεση του κεφαλαίου σε μετοχές.
Ονομαστικοποίηση μετοχών]**

I. Νομικός χαρακτήρας της μετοχής	748
1. Η μετοχή ως ποσοστό του κεφαλαίου	748
2. Η μετοχή ως ρυθμιστής των σχέσεων του μετόχου	750
II. Σχηματισμός χωριστής περιουσίας.....	751
III. Κτήση της μετοχικής ιδιότητας.....	752
IV. Μονοπώληση της μετοχικής σχέσης.....	752
V. Αξιογραφικές ιδιότητες της μετοχικής σχέσης.....	754
VI. Ισότητα των μετοχών.....	755
VII. Η μετοχή ως «φορέας» δικαιωμάτων και υποχρεώσεων.....	758
VIII. Μετοχές με περισσότερα δικαιώματα.....	759
IX. Το αδιαίρετο της μετοχικής σχέσης.....	760
X. Μεταβιβασιμότητα της μετοχής.....	764

Άρθρο 12**Μερική καταβολή κεφαλαίου**

I. Εννοιολογικές παρατηρήσεις	769
II. Περιεχόμενο της ρύθμισης του άρθρου.....	771
III. Περιοριστικοί όροι επί μερικής καταβολής	773
IV. Δικαιώματα εταιρίας επί υπερημερίας αποπληρωμής.....	776
V. Δικαιώματα μετόχων ακυρωθεισών μετοχών.....	779
VI. Πρόσθετοι περιορισμοί επί μερικής καταβολής.....	779

Άρθρο 12α**[Κήρυξη τίτλων μετοχών ως ανισχύρων]**

I. Εισαγωγικές παρατηρήσεις.....	781
II. Συνέπειες κήρυξης τίτλου ως ανισχύρου.....	784

Άρθρο 13**Αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου - δικαίωμα προτίμησης -
παροχή δικαιωμάτων απόκτησης μετοχών**

I. Εισαγωγικές παρατηρήσεις.....	793
1. Ιδιαίτερη περίπτωση τροποποίησης καταστατικού.....	793
2. Είδη και τρόποι αύξησης μετοχικού κεφαλαίου.....	798
3. Αύξηση κεφαλαίου επί μερικής καταβολής του	803
II. Αύξηση και μείωση του κεφαλαίου.....	803
III. Περιεχόμενο των κατ' ιδίαν διατάξεων του άρθρου	805
1. «Έκτακτη» αύξηση μετοχικού κεφαλαίου.....	805
2. Σύνοψη των ρυθμίσεων των §§ 3, 4 και 5	809
3. Σύνοψη των ρυθμίσεων των §§ 6, 7, 8 και 9.....	812
IV. Η τακτική αύξηση κεφαλαίου	813
V. Η έκτακτη αύξηση κεφαλαίου ειδικότερα.....	816
VI. Εξουσιοδότηση προς ορισμό τιμής διάθεσης	818
VII. Δικαίωμα προτίμησης παλαιών μετόχων.....	819
1. Προστασία δυναμικής θέσης μετόχων	819
2. Έκταση δικαιώματος προτίμησης	823
VIII. Προθεσμία και τρόπος άσκησης δικαιώματος	828
IX. Πρόσκληση μετόχων για άσκηση δικαιώματος.....	830
X. Κατάργηση ή περιορισμός δικαιώματος προτίμησης.....	831
XI. Συνδυασμός εισφοράς μετρητών και είδους.....	833
XII. Απόφαση θιγόμενης ιδιαίτερης κατηγορίας μετόχων	834
XIII. Πρόγραμμα γενικής συνέλευσης για διάθεση μετοχών	837
XIV. Πρόγραμμα διοικητικού συμβουλίου για διάθεση μετοχών	839

Άρθρο 13α**Δυνατότητα μερικής κάλυψης του κεφαλαίου**

I. Γενικές παρατηρήσεις.....	841
II. Αντικείμενο της παρούσας ρύθμισης	842

Άρθρο 14

[Όνομαστική αξία μετοχής - Έκδοση υπό και υπέρ το άρτιο]

I. Εισαγωγικές παρατηρήσεις.....	844
II. Απαγόρευση έκδοσης μετοχών υπό το άρτιον.....	845
III. Έκταση της ως άνω απαγόρευσης	846
IV. Σχηματισμός νόμιμου αποθεματικού	847

Άρθρο 15

[Έκδοση ιδρυτικών τίτλων]

I. Περιεχόμενο της ρύθμισης	850
1. Ρητή πρόβλεψη στο καταστατικό	850
2. Είδη εκδιδόμενων ιδρυτικών τίτλων	851
3. Παροχή πιστωτικών δικαιωμάτων	852
4. Έναντι καθορισμένων ενεργειών των ιδρυτών	853
II. Κοινοί ιδρυτικοί τίτλοι	854
III. Εξαιρετικοί ιδρυτικοί τίτλοι	856

Άρθρο 15α

[Απόσβεση μετοχικού κεφαλαίου]

I. Καταγωγή και βασική ιδέα του άρθρου	859
II. Περιεχόμενο απόσβεσης μετοχικού κεφαλαίου	860
III. Συνήθης και καταστατική γενική συνέλευση	862
IV. Χαρακτήρας της απόσβεσης μετοχικού κεφαλαίου.....	863
V. Η μετοχική σχέση μετά την απόσβεση	864
VI. Ιδιαίτερες κατηγορίες μετοχών.....	865

Άρθρο 15β

[Αδυναμία ανάληψης ιδίων μετοχών - Κυρώσεις]

I. Αδυναμία εταιρίας προς ανάληψη ιδίων μετοχών.....	867
II. Περιεχόμενο της ρύθμισης του άρθρου.....	869
III. Κυρώσεις για ιδρυτές και μέλη διοίκησης	871

Άρθρο 16 Ίδιες μετοχές

I. Επιτρεπτή η απόκτηση ιδίων μετοχών	879
1. Αναζήτηση του κανόνα και της εξαίρεσης	879
2. Σύγκυση ιδιοτήτων δικαιούχου και υποχρέου	882
3. Περιορισμένα εμπράγματα δικαιώματα	885
II. Προϋποθέσεις απόκτησης ιδίων μετοχών	886
1. Απόφαση γενικής συνέλευσης μετόχων	886
2. Τήρηση κανόνων λειτουργίας κεφαλαιαγοράς	889
3. Πρόσθετες κατ' ιδίαν προϋποθέσεις	890
4. Απόκτηση με ευθύνη διοικητικού συμβουλίου	891
III. Απόκτηση χωρίς τις προϋποθέσεις των §§ 1 και 2	892
1. Άρση εφαρμογής της προϋπόθεσης της § 2 περίπτ. α'	892
2. Μη εφαρμογή των προϋποθέσεων των §§ 1 και 2	893
3. Απαγόρευση μείωσης ιδίων κεφαλαίων	894
IV. Νομικό καθεστώς αποκτώντων ιδίων μετοχών	896
1. Γενικές παρατηρήσεις	896
2. Υποχρέωση μεταβίβασης άλλως ακύρωσης μετοχών	897
V. Η αναστολή της άσκησης των δικαιωμάτων ειδικότερα	898
1. Αναστολή άσκησης δικαιωμάτων ιδίων μετοχών	898
2. Μνεία στοιχείων στην έκθεση διαχείρισης	900

Άρθρο 16α

Παροχή πιστώσεων κ.λπ. για απόκτηση ιδίων μετοχών

I. Επιτρεπόμενες και μη χρηματοδοτήσεις (§ 1)	904
1. Η απαγόρευση χρηματοδότησης ως κανόνας	904
2. Συγκεκριμένες εξαιρέσεις από την απαγόρευση	907
II. Άρση απαγόρευσης υπό σωρευτικούς όρους	909
1. Τήρηση εύλογων όρων αγοράς	909
2. Προηγούμενη απόφαση γο μετόχων	910
3. Διατήρηση ελάχιστης εταιρικής περιουσίας	910
III. Επέκταση της απαγόρευσης σε θυγατρικές κ.ά. (§ 2)	911
IV. Συμβαλλόμενοι «τρίτοι»	912

V. Άρση απαγόρευσης για τρέχουσες συναλλαγές	913
VI. Σχέση παρόντος άρθρου προς άλλες διατάξεις	914
VII. Κυρώσεις επί παραβάσεως των απαγορεύσεων	915
1. Απόλυτη ακυρότητα απαγορευμένων συναλλαγών	915
2. Ευθύνη διοικητικού συμβουλίου	916

Άρθρο 17

Αποκτήσεις ιδίων μετοχών κ.λπ. μέσω τρίτων

I. Απαγόρευση κτήσης κ.λπ. ιδίων μετοχών και μετοχών μητρικής	919
II. Τεκμήριο επί ανάληψης, απόκτησης ή κατοχής μετοχών	921
III. Ο κανόνας της απαγόρευσης και οι επιτρεπτές εξαιρέσεις	922
1. Η απαγόρευση της κτήσης ενεχύρου ως κανόνας	922
2. Επιτρεπτές παρεκκλίσεις από τον κανόνα	923
3. Μη εφαρμογή της διάταξης της § 2	924
IV. Επερχόμενες συνέπειες	925

Άρθρο 17α

[Μη εφαρμογή διατάξεων-Αναστολή δικαιωμάτων]

.....	926
-------	-----

Άρθρο 17β

Εξαγοράσιμες μετοχές

I. Επιτρεπτό έκδοσης εξαγοράσιμων μετοχών	928
1. Ένταξη του θεσμού στο ισχύον σύστημα	928
2. Διφυής νομικός χαρακτήρας	929
3. Αρχή της καταστατικής αυτονομίας	931
4. Εξαγορά κατόπιν δηλώσεως της εκδότριας	932
5. Διαδικασία εξαγοράς εξαγοράσιμων μετοχών	932
II. Εφαρμοστέες διατάξεις επί εξαγοράσιμων μετοχών	934
1. Διατάξεις περί αυξήσεως κεφαλαίου	934
2. Τήρηση της αναγκαίας δημοσιότητας	934
III. Προϋποθέσεις εξαγοράς των μετοχών	935
1. Κατ' ιδίαν προϋποθέσεις εξαγοράς	935
2. Δικαίωμα εκδότριας προς εξαγορά	936

3. Τρόποι χρηματοδότησης της εξαγοράς των μετοχών.....	937
IV. Δημιουργία αποθεματικού και προσαρμογή κεφαλαίου	938
ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΟ ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ	943

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΑΕ, αε	Ανώνυμη εταιρία
ΑΙΔ	Αρχείο Ιδιωτικού Δικαίου (περιοδικό)
ΑΚ	Αστικός Κώδικας
ΑστΔ	Αστικό Δίκαιο
ΑΠ	Άρειος Πάγος
α.π.κ.	αμέσως πιο κάτω
α.π.π.	αμέσως πιο πάνω
αρ.	αριθμός
αρ.περ.	αριθμός περιθωρίου
Αρμ	Αρμενόπουλος (περιοδικό)
ΑρχΝ	Αρχείο Νομολογίας (περιοδικό)
γαλλΕΚ	γαλλικός εμπορικός κώδικας (Code de commerce)
Γ.Ε.ΜΗ.	Γενικό εμπορικό μητρώο
γερμΑΚ	γερμανικός Αστικός Κώδικας
γνμδ	γνωμοδότηση
ΓΟΣ	Γενικοί Όροι Συναλλαγών
ΓΣ,γς	Γενική Συνέλευση Μετόχων
Δ	Δίκη (περιοδικό)
ΔΑΕ	Διάταγμα περί αρμοδιότητας των εμποροδικείων της 2/14 Μαΐου 1834
ΔΕΕ	Δίκαιο Επιχειρήσεων και Εταιριών (περιοδικό)
ΔΕΕ	Διεθνές Εμπορικό Επιμελητήριο (ICC)
ΔΕΕ,ΔικΕΕ	Δικαστήριο Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΔΕΚ	Δικαστήριο Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων
ΔΔικΕΤΕ	Δελτίο Δικαστικού Εθνικής Τράπεζας Ελλάδος
Δ/κή	Δικαστική (περιοδικό)
ΔΦορΝ	Δελτίο Φορολογικής Νομοθεσίας (περιοδικό)
ΕΕΝ	Εφημερίς Ελλήνων Νομικών (περιοδικό)
ΕΕμπΔ	Επιθεώρηση Εμπορικού Δικαίου (περιοδικό)
ΕΕΤ	Ένωση Ελληνικών Τραπεζών
Εισαγ.	Εισαγωγή
ΕΛΛΔνη	Ελληνική Δικαιοσύνη (περιοδικό)
ΕΕΝαυτΔ	Ελληνική Εταιρία Ναυτικού Δικαίου
ΕιρΑθ	Ειρηνοδικείο Αθηνών
ΕμπΔ	Εμπορικό Δίκαιο
ΕμπΝ	Εμπορικός Νόμος

ΕΚ	Εμπορικός Κώδικας
ελΒΚΕ	Ελβετικός Κώδικας Ενοχών
ΕΝαυτΔ	Επιθεώρηση Ναυτλιακού Δικαίου
επ.	επόμυνα
ΕΠΕ, επε	Εταιρία περιορισμένης ευθύνης
ΕπιθΝομ	Επιθεώρηση Νομολογίας
ΕπισκΕΔ	Επισκόπηση Εμπορικού Δικαίου (περιοδικό)
ΕρμΑΚ	Ερμηνεία Αστικού Κώδικος
ΕΤΡΑΞΧρΔ	Επιθεώρηση Τραπεζικού Αξιογραφικού Χρηματιστηριακού Δικαίου (περιοδικό)
ΕφΑθ	Εφετείο Αθηνών
ΕφΘεσ	Εφετείο Θεσσαλονίκης
ΕφΠειρ	Εφετείο Πειραιώς
ιδ.δ.	ιδιωτικό δίκαιο
ιδ.δ.δ.	ιδιωτικό διεθνές δίκαιο
ΙΚΕ, ικε	Ιδιωτική Κεφαλαιουχική Εταιρία
Θ.	Θέμις (περιοδικό)
ΚΒΣ	Κώδικας Βιβλίων-Στοιχείων
κινδ	Κώδικας Ιδιωτικού Ναυτικού Δικαίου
ΚΠολΔ	Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας
Λογ.	Λογιστής (περιοδικό)
μ.ά.	μεταξύ άλλων
μ.κ.	μετοχικό κεφάλαιο
ΜΕΠΕ	Μητρώο εταιριών περιορισμένης ευθύνης
ΜΠρ	Μονομελές Πρωτοδικείο
ΝΔ	Νέον Δίκαιον (περιοδικό)
ΝΔΤΕ	Τράπεζα της Ελλάδος, Νομικό Δελτίον (περιοδικό)
ΝοΒ	Νομικό Βήμα (περιοδικό)
ν.π.	νομικό πρόσωπο, νομική προσωπικότητα
ν.π.δ.δ.	νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου
ν.π.ι.δ.	νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου
ό.α.π.	όπου αμέσως παραπάνω
ΟΚΣ	Ομοίομορφοι Κανόνες Συναλλαγών
Ολομ.,Ολ.	Ολομέλεια
ό.α.π.	όπου αμέσως παραπάνω
ό.π.	όπου παραπάνω
παρ.	παράγραφος
περ.,περίπτ.	περίπτωση
ΠρΑθ	Πρωτοδικείο Αθηνών
παρატ.	παρατήρηση

π.κ.	πιο κάτω
π.π.	πιο πάνω
ΠοινΛογ	Ποινικός Λόγος (περιοδικό)
ΠοινΧρ	Ποινικά Χρονικά (περιοδικό)
ΠΚ	Ποινικός Κώδικας
ΠΠρ	Πολυμελές Πρωτοδικείο
Πολ. Δικ.	Πολιτική Δικονομία
ΠρΠ	Πρόεδρος Πρωτοδικών
Πρβλ.	παράβαλε
ΠτΚ	Πτωχευτικός Κώδικας
ρ.δ.	ρωμαϊκό δίκαιο
σ. , σελ.	σελίδα
Συντ	Σύνταγμα
σημ.	σημείωση
Στοιχ.	στοιχείο
συν/κή	συναλλαγματική
ΣχεδΕΚ	Σχέδιο Εμπορικού Κώδικα
ΤοΣ	Το Σύνταγμα (περιοδικό)
ΧρΙΔ	Χρονικά Ιδιωτικού Δικαίου (περιοδικό)
AcP	Archiv für civilistische Praxis (περιοδικό)
AG	Aktiengesellschaft (περιοδικό)
AktG	Aktiengesetz, γερμ. v. περί αε
Anm.	Anmerkung
Art.	Artikel
AT	Allgemeiner Teil
BB	Der Betriebs-Berater (περιοδικό)
BGB	Bürgerliches Gesetzbuch
BGH	Bundesgerichtshof
BGHZ	Entscheidungen des Bundesgerichtshofs in Zivilsachen
CA	Companies Act
C.d.c.	Code de commerce
CISG	Convention on contracts for the international sale of Goods
CMI	Comite Maritime International
Einl.	Einleitung
G.	Gesetz
GmbH	Gesellschaft mit beschränkter Haftung
GmbHG	Gesetz über die Gesellschaft mit beschränkter Haftung
IPRax	Praxis des Internationalen Privat- und Verfahrensrechts (περιοδικό)
JuS	Juristische Schulung (περιοδικό)
JW	Juristische Wochenschrift (περιοδικό)

JZ	Juristenzeitung (περιοδικό)
HGB	Handelsgesetzbuch
HR	Handelsrecht
Hrsg.	Herausgeber
Hrggn	herausgegeben
LG	Landgericht
MDR	Monatsschrift fuer Deutsches Recht
Münch Komm	Münchener Kommentar zum BGB, 2 έκδ., Ενοχ. Δικ.Ειδ. μέρος, 1985
NJW	Neue Juristische Wochenschrift (περιοδικό)
NZG	Neue Zeitschrift für Gesellschaftsrecht
OGH	Oberster Gerichtshof
ÖjZ	Österreichische Juristen-Zeitung (περιοδικό)
öGmbHG	Österreichisches GmbHG
OLG	Oberlandesgericht
RabelsZ	Rabels Zeitschrift fuer ausländisches und internationales Privatrecht (περιοδικό)
Rdnr	Randnummer
RHDI	Revue Hellenique de Droit International (περιοδικό)
Rdnr.	Randnummer
RIW	Recht der internationalen Wirtschaft (περιοδικό)
StGB	Strafgesetzbuch
SchG	Scheckgesetz
WG	Wechselgesetz
WM	Zeitschrift für Wirtschafts - und Bankrecht (περιοδικό)
WP	Wertpapier
WPR	Wertpapierrecht
ZeuPr	Zeitschrift für europäisches Privatrecht (περιοδικό)
ZGR	Zeitschrift für das Unternehmens- und Gesellschaftsrecht (περιοδικό)
ZHR	Zeitschrift für das gesamte Handelsrecht (περιοδικό)
ZIP	Zeitschrift für Wirtschaftsrecht (περιοδικό)
ZZP	Zeitschrift für Zivilprozess (περιοδικό)

ΜΕΡΟΣ Α΄

Σύγχρονη θεώρηση των κανόνων του ισχύοντος δικαίου της ανώνυμης εταιρίας

§ 1. Σκοποί και έννοιες του δικαίου της ανώνυμης εταιρίας

I. Κύρια χαρακτηριστικά γνωρίσματα

1. Οι πυλώνες των εννόμων σχέσεων της ανώνυμης εταιρίας

Ως διαρκής σύμβαση συνεργασίας προς επιδίωξη ορισμένου «κοινού σκοπού», η αε δημιουργεί (και οικοδομείται σε) δύο κατά βάση πυλώνες εταιρικών εννόμων σχέσεων: Αφ' ενός τις έννομες σχέσεις μεταξύ των συνεταίρων και αφ' ετέρου τις έννομες σχέσεις των συνεταίρων προς τρίτους. Οι μεν πρώτες αποτελούν τις «εσωτερικές» σχέσεις, ενώ οι τελευταίες αποτελούν τις «εξωτερικές» σχέσεις της εταιρίας (scil. των εταίρων)¹. Αμφότερες οι κατηγορίες σχέσεων βρίσκονται σε σχέση στενής αλληλεξάρτησης, όμως οι «εσωτερικές» σχέσεις υπερέχουν των «εξωτερικών» και η ρύθμισή τους κυριαρχείται από την βασική αρχή της ιδιωτικής αυτονομίας των εταίρων, όπως αυτή ισχύει στο εταιρικό δίκαιο της αε. Αμφότερες οι κατηγορίες σχέσεων ενδιαφέρουν τους τρίτους και αυτός είναι ο λόγος που υπόκεινται στην κατά νόμον δημοσιότητα ή διαφάνεια². Η κατά νόμον συνένωση των προσπαθειών των συνεταίρων και η κατάτμηση των αναλαμβανόμενων κινδύνων εξασφαλίζουν στην εταιρική συλλογικότητα κύκλο αμοιβαίας ενημέρωσης και πληροφοριακού ορθολογισμού προς τον σκοπό της σύγχρονης τελειοποίησης της ανθρώπινης διοίκησης ως διοίκησης αποφάσεων και εκτέλεσή τους (βλ. π.κ. υπό § 2)³. Οι παρα-

1. Οι παραπάνω κατηγορίες σχέσεων δημιουργούνται τόσο στις εξωτερικές όσο και στις εσωτερικές εταιρίες. Εννοείται ότι, στην “αφανή” εταιρία, “εξωτερικές” σχέσεις δημιουργούνται αποκλειστικά μεταξύ του εμφανούς (“διαχειριστή”) εταίρου και των τρίτων. Βλ. κυρίως Μάρκου, ΕγχειρΕΔ, τ.3, α΄, 2η έκδ., 2008, σελ. 87 επ., τον ίδιο, ΕγχειρΕΔ, τ.3, τεύχ. Β΄, 2010, σελ. 168 επ. με παραπομπές.

2. Βλ. π.κ. ΑΠ 250/2016 (ποιν), ΝΟΜΟΣ, ΠΠΑ 3316/2010, ΝΟΜΟΣ. Σημειωτέον ότι η δημοσιότητα/ διαφάνεια ισχύει ανέκαθεν ως βασική αρχή (και) στο εμπράγματο δίκαιο. Βλ. π.κ. ΑΚ 1033 εδ. Β΄, 1143, 1192. Βλ. και ΑΚ 1034 (παράδοση της νομής). Πρβλ. την traditio (και γενικότερα τη δημοσιότητα) του ρ.δ. στα res mancipi και res nec mancipi. Ενδεικτικά επ' αυτού βλ. Kaser, Römische Privatrecht, 15. Aufl., σελ. 95, 105, 114, 152, 340.

3. Βλ. επ' αυτών κυρίως Γεωργακόπουλο, ΕγχειρΕΔ, τ. 1 τεύχ. 2, Β΄ έκδ., 2002, σελ. 12. Πρβλ. Ελευθεριάδη, Η προστασία των δανειστών κεφαλαιουχικής εταιρίας ως πρόβλημα

πάνω σχέσεις των συνεταίρων της αε συμπληρώνονται από τις έννομες σχέσεις που δημιουργεί το ν.π. της εταιρίας με τους εταίρους της και τους τρίτους (βλ. § 8). Ωστόσο, στο ισχύον σύστημα εταιρικού δικαίου, οι εταίροι κυριαρχούν στο εταιρικό γίγνεσθαι, γίνονται ο αποφασιστικός παράγων και, εντός του (κατά κανόνα ευρέος) αναγκαστικού πλαισίου του νόμου ορίζουν/συγκεκριμενοποιούν τον σκοπό και τον τρόπο λειτουργίας του ν.π. της εταιρίας (βλ. π.κ. υπό § 8)⁴.

Η επιδίωξη του κοινού σκοπού υλοποιείται με ορισμένη δράση των συνεταίρων προς τρίτους και προϋποθέτει υποχρέωση ορισμένων σχέσεων, μεταξύ των συνεταίρων και αυτών με το ν.π. της εταιρίας, και υποχρέωση ορισμένων σχέσεων των συνεταίρων προς τρίτους. Το εταιρικό δίκαιο της αε ρυθμίζει αμφότερες τις σχέσεις των συνεταίρων⁵.

2. Η εταιρική σχέση ως ιδρυτικός λόγος ευθύνης

Η ευθύνη των εταίρων για τα χρέη της εταιρίας είναι στο ισχύον σύστημα ιδιωτικού δικαίου ευθύνη της προσωπικής τους περιουσίας στην εκάστοτε κατάσταση της⁶. Δημιουργείται με την απόκτηση της εταιρικής ιδιότητας δηλ. με την απόκτηση της εταιρικής σχέσης. Διότι, στο σύστημα αυτό, η κτήση της εταιρικής σχέσης συνιστά ιδρυτικό λόγο ευθύνης⁷. Η κτήση της συνεπάγεται κατ' αρχήν την συνευθύνη του εταίρου για τα χρέη από τη δραστηριότητα της εταιρίας. Η εταιρική ιδιότητα επάγεται, όχι μόνο τη συμμετοχή του εταίρου στα κέρδη, αλλά και στις ζημίες της εταιρίας δηλ. συμμετοχή τόσο στα θετικά όσο και στα αρνητικά αποτελέσματα της εταιρικής δράσης. Είναι εδώ άνευ σημασίας αν η συμμετοχή των εταίρων στις ζημίες είναι σύμμετρη, όπως συμβαίνει στην αστική εταιρία ή εις ολόκληρον όπως συμβαίνει στην προσωπική εμπορική εταιρία. Σημειωτέον ότι οι ρυθμίσεις των περιουσιακών σχέσε-

ευθύνης των εταίρων, 2012, σελ. 150 επ., 310 επ.

4. Η παραπάνω επισήμανση παραπέμπει στην ουσιώδη διαφορά που στο ισχύον σύστημα ιδιωτικού δικαίου υφίσταται μεταξύ της εταιρίας και του σωματείου, επομένως και στην διαφορά που υφίσταται μεταξύ της οργάνωσης της εταιρίας και του σωματείου. Βλ. γι' αυτήν ενδεικτικά *Μάρκου*, *ΕγχειρΕΔ*, τ.3, τεύχ. Α', 2η, 2008, σελ. 125 επ., 129 επ. Βλ. και π.κ. υπό § 1 II 8.
5. Για όλα τα εν λόγω ζητήματα βλ. κυρίως *Γεωργακόπουλο*, *ΕγχειρΕΔ*, τ. 1 τεύχ. 2, Β' έκδ., 2002, σελ. 2.
6. Στο εταιρικό δίκαιο εφαρμόζονται συμπληρωματικά οι γενικοί κανόνες και αρχές του ιδιωτικού δικαίου περί προσώπων, περί δικαιοπρασιών, του ενοχικού και του εμπραγμάτου δικαίου. Μάλιστα η εφαρμογή τους εκτείνεται όχι μόνο στις "εσωτερικές" αλλά και στις "εξωτερικές" σχέσεις της εταιρίας. Για τα ζητήματα αυτά βλ. αντί πολλών *K. Schmidt*, *Gesellschaftsrecht*, 4. Aufl., § 1 II 2 σελ. 11 επ. με παραπομπές, *Μάρκου*, Η ιεράρχηση των πηγών του εμπορικού δικαίου (*ΕμπΝ* 18), *ΕλλΔνη* 2004, 18 επ.
7. Βλ. επ' αυτού κυρίως *Μάρκου*, *ΕγχειρΕΔ*, τ. 3 τεύχ. Α', 2η έκδ., 2008, *passim*, ιδίως σελ. 8 επ., 35 επ., 42 επ., 47 επ., 137 επ. και τ.3 τεύχ. Β', 2010, *passim*, ιδίως σελ. 55 επ., 151 επ. με παραπομπές.

ων των εταίρων στον ΑΚ 762-764 μεταξύ τους και προς τους τρίτους εκφράζουν προϊσχύσαν ρωμαϊκό δίκαιο⁸. Αυτά πρέπει να συνδυαστούν με την “τρίτενέργεια της εταιρικής σχέσης” στις εξωτερικές εταιρίες⁹. Η απεμπλοκή (χωρισμός) της προσωπικής ευθύνης των εταίρων από την ευθύνη της εταιρίας επιτυγχάνεται στο ισχύον εταιρικό δίκαιο με τη βοήθεια των ανάλογων βασικών αρχών και θεσμών του ισχύοντος ιδιωτικού περιουσιακού δικαίου κατά τους όρους του νόμου. Η χωρίς προσωπικότητα εταιρία απετέλεσε ανέκαθεν θεσμό, στον οποίο πλείονα πρόσωπα αποχωρίζουν μέρος της ατομικής τους περιουσίας προς τον σκοπό σχηματισμού (“εταιρικής”) περιουσίας η οποία ανήκει σε όλους από κοινού (βλ. ΑΚ 741, 748, 758)¹⁰.

Θεσμός χωρισμού της ευθύνης των περιουσιών είναι στο ισχύον εταιρικό δίκαιο και ο σχηματισμός ιδιαίτερης (χωριστής) εταιρικής περιουσίας μέσω της πρόβλεψης και του σχηματισμού εταιρικού (ή μετοχικού) κεφαλαίου¹¹. Η εταιρική περιουσία αυτονομείται έναντι των εταίρων και τίθεται υπό τη διοίκηση του ν.π. της εταιρίας. Στο σημείο αυτό επισημαίνεται ότι η έννοια της περιουσίας της εταιρίας είναι η γενική του κοινού δικαίου, η οποία αποκτά λειτουργική αυτοτέλεια. Αποτελεί μεν οικονομική ενότητα, η οποία συγκροτείται από πράγματα, δικαιώματα και άλλα οικονομικά αγαθά, όμως, ως νομικό σύνολο, η (ενεργητική) περιουσία αποτελείται μόνο από δικαιώματα (εννόμους σχέσεις)¹². Από το άλλο μέρος, η αναζήτηση των καθιερωμένων ιδιαίτερων βασικών αρχών και της ουσίας των θεσμών του ισχύοντος δικαίου της αε γίνεται απαραίτητη για την ορθότερη ερμηνεία και εφαρμογή των κανόνων του, αφού σήμερα γίνεται γενικά δεκτό ότι κάθε κανόνας δικαίου περιλαμβάνει πλείονες δυνατότητες μορφώσεων και η εκάστοτε κρινόμενη περίπτωση είναι

8. Βλ. επ’ αυτού ενδεικτικά Ζέπο, Ενοχ.δίκ., ειδικ., 1965, σελ. 479 με παραπομπές, Πετρόπουλο, Ιστορία και εισηγήσεις του ρ.δ., 1955, σελ. 424 επ. Πρβλ. και *Boehmer*, Einführung in das bürgerl. Recht, 2. Aufl., 1965, σελ. 245 επ., 256.

9. Βλ. γι’ αυτήν Μάρκου, ΕγχειρΕΔ, τ. 3 τεύχ. α’, 2008, σελ. 11 επ., 99 επ., 127 επ., 159 επ., 200 επ. Βλ. και Λιακόπουλο, Από την αστική στην κεφαλαιουχική, 2000, σελ. 2.

10. Βλ. ενδεικτικά Ν. Ρόκα, Εμπορ. εταιρ., 7η, σελ. 52 επ., Μάρκου, ΕγχειρΕΔ, τ.3, τεύχ. Α’, 2η, 2008, σελ. 47 επ., 51 επ. Για δε το γερμαν. δίκαιο βλ. ενδεικτικά *Ennecerus-Nipperdey*, Allgem. Teil, I. Band, 15. Aufl., § 132 σελ. 846 επ., *Wiedemann*, Gesellschaftsrecht, Band I, 1980, σελ. 196 επ., και, Band II, 2004, σελ. 358 επ.

11. Για τις έννομες συνέπειες, την έννοια της ιδιαίτερης περιουσίας (Sondervermögen) και την αρχή του χωρισμού (Trennungsprinzip) βλ. ενδεικτικά και *Wiedemann*, Gesellschaftsrecht, Band I, 1980, σελ. 196 επ. με περαιτέρω παραπομπές, *Wieacker*, Zur Theorie der juristischen Person des Privatrechts in Kleine Juristische Schriften, 1988, σελ. 313 επ., *Huber*, Vermögensanteil, Kapitalanteil und Gesellschaftsanteil an Personalgesellschaften des Handelsrechts, 1970, σελ. 61 επ. Επίσης βλ. *Boehmer*, Einführung in das bürgerl. Recht, 2. Aufl., 1965, σελ. 218.

12. Βλ. επ’ αυτού αντί άλλων *Ennecerus-Nipperdey*, Allgem. Teil, I. Band, 15. Aufl., § 131 I σελ. 841. Βλ. και Παπαντωνίου, ΓενΑρχΑΔ, 3η, σελ. 211, *Rüthers*, Allg. Teil des BGB, 9. Aufl., σελ. 87 επ.

μία από αυτές (βλ. π.κ. ιδίως υπό §§ 2 και 3). Έτσι π.χ. η κατανόηση και η ερμηνεία/ εφαρμογή του κανόνα του άρθρ. 1 § 1¹³ γίνονται αδύνατες χωρίς την αναδρομή στην αναφερθείσα θεμελιώδη αρχή του ισχύοντος ιδιωτικού εταιρικού δικαίου, για την απεριόριστη ευθύνη του εταίρου από την κτήση της εταιρικής ιδιότητας, και στους υπάρχοντες θεσμούς του ισχύοντος ιδιωτικού περιουσιακού δικαίου για τη δυνατότητα περιορισμού της ευθύνης του (βλ. π.κ. ιδίως υπό §§ 7 και 14)¹⁴.

Όπως εκτίθεται στη συνέχεια, ο σχηματισμός (χωριστής) εταιρικής περιουσίας της αε, που λαμβάνει χώρα συγχρόνως με την κατάρτιση της ιδρυτικής πράξης, αποβλέπει πρωτίστως στον περιορισμό της ευθύνης των εταίρων από τη συμμετοχή τους στην εταιρία. Ο εν λόγω σχηματισμός, αυτός καθ' εαυτόν, δεν επηρεάζει τη δέσμευση των εταίρων στην εταιρική σύμβαση προς συλλογική επιδίωξη του κοινού (εταιρικού) σκοπού, ούτε την πρόθεση εταιρικής συνεργασίας ή την υποχρέωση εταιρικής πίστης (ΑΚ 741, 747)¹⁵. Η εταιρία, αστική ή εμπορική, έχει ως αφετηρία τον νομικό δεσμό μεταξύ των ιδρυτών της. Το συμβατικό όμως αυτό στοιχείο υπερβαίνει, κατά τους όρους του νόμου, τις αρχές της απεριόριστης ευθύνης των εταίρων και της σχετικότητας των ενοχών και μπορεί να δεσμεύει και τρίτους από τις διατάξεις του καταστατικού. Έτσι, το καταστατικό της εταιρίας δεν περιέχει μόνο υποχρεώσεις και δικαιώματα κατά τους όρους του γενικού ενοχικού δικαίου αλλά και δεσμεύσεις για τους τρίτους στο πλαίσιο της αρχής της αυτονομίας της ιδιωτικής βούλησης των εταίρων και των διατάξεων του αναγκαστικού δικαίου (βλ. άρθρα 7α επ.)¹⁶.

13. Άρθρα χωρίς μνεία του νόμου, στον οποίο αναφέρονται, είναι του κωδ.ν. 2190/20 όπως ισχύει. Οι κανόνες του νόμου αυτού είναι ειδικοί (leges speciales) όχι κανόνες εξαιρετικοί (leges singulares), πράγμα που έχει μεγάλη ερμηνευτική αξία. Βλ. Μάρκου, Η ιεράρχηση των πηγών του εμπορικού δικαίου, Ελλάδα 2004, 18 επ., Λιτζερόπουλο, Εισηγήσεις ρωμαϊκού δικαίου, 1943, ανατ. 2000, σελ. 125 επ.

14. Η αίτηση αναστολής εκτελέσεως της διαπιστωτικής πράξης του προέδρου και διευθύνοντος συμβούλου της καθής αε-θυγατρικής της ΔΕΗ ΑΕ, περί θέσεως σε αργία της αιτούσας υπαλλήλου σε σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου, έχει χαρακτήρα διαφοράς ιδιωτικού δικαίου για την επίλυση της οποίας δικαιοδοτούν τα πολιτικά δικαστήρια. ΔΕφΑΘ 89/2015, ΝΟΜΟΣ. Βλ. και ΑΠ 887/2014, ΝΟΜΟΣ.

15. Βλ. και Ρούσση, Καθήκον πίστης και αστική ευθύνη δανειστή στο ενέχυρο τίτλων, ΧρΙΔ 2015, 730, Ελευθεριάδη, Η προστασία των δανειστών κεφαλαιουχικής εταιρίας ως πρόβλημα ευθύνης των εταίρων, 2012, σελ. 249 επ.

16. Βλ. και Λιακόπουλο, Από την αστική στην κεφαλαιουχική, 2000, σελ. 1 επ. Γενικά για την μετάβαση του ισχύοντος ιδιωτικού εταιρικού δικαίου από τις προσωπικές στις κεφαλαιουχικές εταιρίες βλ. κυρίως Coing, Europäisches Privatrecht 1500 bis 1800, Band I, 1985, σελ. 523 επ. με πολλές βιβλιογραφικές αναφορές. Καθοριστική στην παραπάνω εξέλιξη του ιδιωτικού ευρωπαϊκού δικαίου ήταν η συμβολή της νομοθετικής κίνησης του 19. αιώνα. Βλ. επ' αυτού τον ίδιο (Coing), Europäisches Privatrecht 1800 bis 1914, Band II, 1989, σελ. 95 επ. με πολλές βιβλιογραφικές αναφορές.

3. Το εταιρικό κεφάλαιο ως ουσιώδες στοιχείο της εταιρίας

α. Πλείονες λειτουργίες του εταιρικού κεφαλαίου

Θεμέλια του ισχύοντος δικαίου της αε αποτελούν τα θεμέλια του ισχύοντος ιδιωτικού εταιρικού δικαίου. Η δε μετάβασή του από το δίκαιο της προσωπικής εταιρίας στο εταιρικό δίκαιο της κεφαλαιουχικής αε έγινε σταδιακά με τη βοήθεια των προς τούτο κατάλληλων θεσμών του ιδιωτικού και ιδίως του ιδιωτικού περιουσιακού δικαίου. Βαθμιαία με τη βοήθεια των θεσμών αυτών έγινε και η μεταβολή της διαμόρφωσης του περιεχομένου της εταιρικής (scil. μετοχικής) σχέσης και της σταθερής οργάνωσης της αε. Γι' αυτό ο εφαρμοστής των κανόνων του ισχύοντος ιδιωτικού εταιρικού δικαίου οφείλει να ξεκινά τη μελέτη του περιεχομένου της μετοχικής σχέσης στην αε, που στο ισχύον σύστημα εταιρικού δικαίου αποτελεί την αρχετυπική μορφή κεφαλαιουχικής εταιρίας, από τη διαμόρφωση του περιεχομένου της εταιρικής σχέσης στην αφανή και την ομόρρυθμη εταιρία, που στο ισχύον σύστημα αποτελούν τις παλαιότερες μορφές της προσωπικής εταιρίας. Επίσης σταδιακά έγινε η μετάβαση από το αμιγές διοικητικό σύστημα της ίδρυσης/ λειτουργίας της αε κατά παραχώρηση της Διοίκησης στο αμιγές κανονιστικό σύστημα του ιδιωτικού εταιρικού δικαίου¹⁷. Έτσι, όταν στο ισχύον ιδιωτικό εταιρικό δίκαιο τίθεται ζήτημα χωρισμού των εμπλεκόμενων περιουσιών, αυτό μπορεί να έχει την έννοια του χωρισμού (της ευθύνης) των ατομικών περιουσιών των εταίρων από την ευθύνη της περιουσίας του ν.π. της εταιρίας¹⁸. Διότι οι περιουσίες των εταίρων διαπλέκονται με την περιουσία του ν.π. της εταιρίας και συνευθύνονται για τα χρέη του ν.π. της, κατ' αρχήν απεριόριστα αλλά, κατ' εξαίρεση, και περιορισμένα με τη βοήθεια των ανάλογων θεσμών του ιδιωτικού δικαίου (βλ. π.π. υπό § 1 | 2)¹⁹.

Όπως θα δούμε, στο ιδιωτικό εταιρικό δίκαιο, ισχύει ο κανόνας της απεριόριστης ευθύνης των εταίρων και μόνη η κτήση ίδιας προσωπικότητας από την εταιρία δεν αποτελεί στο δίκαιο αυτό λόγο περιορισμού της ευθύνης των εταί-

17. Η παραπάνω μετάβαση είχε επίδραση και στη διαμόρφωση των εταιρικών σχέσεων. Για τα συστήματα αυτά ίδρυσης της αε βλ. ενδεικτικά *Τσιριντάνη*, Στοιχεία ΕΔ, τεύχ. Β', 1964, §§ 87 και 91. Επίσης και στο περιεχόμενο της αρχής της αυτονομίας (και αυτοδιοίκησης) του ν.π. της εταιρίας. Βλ. γι' αυτήν ενδεικτικά *Μαρίνο*, Η αρχή του αυτοκαθαρισμού του ν.π. στο παράδειγμα της αε κ.λπ., ΧρΙΔ 2015, 241 επ.

18. Η εταιρική συμμετοχή χαρακτηρίζεται ως μετοχική (εταιρική) σχέση και ως εταιρικό δικαίωμα. Αν και οι όροι αυτοί διαφέρουν μεταξύ τους εντούτοις χρησιμοποιούνται στην επιστήμη με την ίδια σημασία. Βλ. επ' αυτού *K. Schmidt*, *Gesellschaftsrecht*, 4. Aufl., § 19 | 3 σελ. 549.

19. Η περιουσία του προσώπου δεν είναι μεν αντικείμενο διάθεσης αλλά αντικείμενο ευθύνης. *Rüthers*, *Allg. Teil des BGB*, 9. Aufl., σελ. 87.

ρων (βλ. ΑΚ 741, 784, άρθρα 249 επ. Ν 4072/2012)²⁰. Πρόκειται για την ευθύνη από την απόκτηση της εταιρικής ιδιότητας, η οποία διαφέρει από την (τυχόν) ευθύνη των εταίρων από συμπεριφορές (πράξεις ή παραλείψεις) κατά τη λειτουργία της εταιρίας, ιδίως εξαιτίας της παρά τον νόμον *de facto* ανάμειξής τους στη διοίκηση των εταιρικών υποθέσεων (βλ. § 15)²¹. Για την πρώτη ευθύνη γίνεται στο εταιρικό δίκαιο της αε καθοριστικός ο θεσμός του σχηματισμού χωριστής περιουσίας/ του εταιρικού ή μετοχικού κεφαλαίου και η βάσει αυτού διαμόρφωση του περιεχομένου της μετοχικής σχέσης. Η περιορισμένη ευθύνη των εμφανώς εμπορευομένων είναι μεταγενέστερη και στο ισχύον σύστημα εταιρικού δικαίου συνιστά την εξαίρεση. Προηγήθηκε η απεριόριστη (και εις ολόκληρον) ευθύνη τους, η οποία στο σύστημα αυτό είναι ο κανόνας και χαρακτηρίζει τις προσωπικές εμπορικές εταιρίες που είναι παλαιότερες²².

Το «εταιρικό» (ή «μετοχικό») κεφάλαιο» έχει καθοριστική σημασία για τον σχηματισμό χωριστής περιουσίας και τη δομή/οργάνωση της αε όπως και για τη διαμόρφωση του περιεχομένου των μετοχικών σχέσεων. Αποτελεί νομικό τεχνικό όρο με πλείονες σημασίες και διάφορους σκοπούς, νομικούς και μη, ιδίως οικονομικούς. Παρά τις όποιες αποκλίσεις της στην εταιρική πράξη, η αε αποτελεί εταιρία η οποία ιδρύεται με σύμβαση προς συλλογική επιδίωξη ορισμένου κοινού σκοπού με κοινές εισφορές όλων των εταίρων (βλ. ΑΚ 741)²³. Η τελευταία διάταξη έχει από συστηματική άποψη γενική και καθολική σημασία ακόμη και για τις εμπορικές κεφαλαιουχικές εταιρίες οι οποίες κατά την ορθότερη άποψη αποτελούν κατά βάση εταιρίες υπό την έννοια της διάταξης αυτής με δική τους προσωπικότητα²⁴.

20. Βλ. και *Ελευθεριάδη*, Η προστασία των δανειστών κεφαλαιουχικής εταιρίας ως πρόβλημα ευθύνης των εταίρων, 2012, σελ. 137 επ. Για την αστική και την εμπορική εταιρία κοινής περιουσίας βλ. κυρίως *Γεωργακόπουλο*, *ΕγχειρΕΔ*, τόμ. 1 τεύχ. 2, β' έκδ., σελ. 103 επ., 163 επ. Παρά την έλλειψη σχετικής ειδικής διάταξης γίνεται ανέκαθεν δεκτό ότι η αε κτάται ν.π. Βλ. ενδεικτικά *Καραβά*, *Εγχειρ.Θεωρ. και πρακτικ. περί αε*, 1930, σελ. 52 επ.

21. Η διοίκηση (των υποθέσεων) της εταιρίας αφορά τόσο τις σχέσεις προς τα έξω («διαχείριση») όσο και τις σχέσεις προς τα έξω («εκπροσώπηση»). Βλ. επ' αυτού *Μάρκου*, Το δσ της αε, 2015, *passim*, *Ζέπο*, *Ενοχ.δίκ.*, ειδικ., 1965, σελ. 481 επ.

22. Βλ. επ' αυτού ενδεικτικά *Πασσιά*, Το δίκ. της αε, § 3, *Γεωργακόπουλο*, Το δίκ. των εταιρ., ΙΙ, 1972, σελ. 1 επ., *Μάρκου*, *ΕγχειρΕΔ*, τ. Ι, σελ. 265 επ. και τ. 3, τεύχ.α', σελ. 151 επ., 162 επ. Βλ. και το άρθρ. 1.

23. Ομοίως και στην αφανή εταιρία, στην οποία οι εισφορές των εταίρων αποτελούν το ελάχιστο όριο των προσπαθειών και των θυσιών τους για την επίτευξη ή την αποτυχία του κοινού σκοπού. Τούτο έχει ως συνέπεια ότι το σύνολο των εισφορών λειτουργεί ως κεφάλαιο με την οικονομική αλλά και με την νομική έννοια του όρου. Πρόκειται για τη διπλή λειτουργία των εισφορών ως μέσου χρηματοδότησης και ορίου ευθύνης των εταίρων. Βλ. γι' αυτά και *Γεωργακόπουλο*, *ΕγχειρΕΔ*, τόμ. 1 τεύχ. 2, β' έκδ., σελ. 65.

24. Η εφαρμογή των γενικών διατάξεων περί ν.π. του ΑΚ 61 επ. συμπλέει με τη διαπίστωση αυτή. Βλ. επ' αυτού διεξοδικά *Μάρκου*, *Περί της εννοίας της εμπορικής εταιρίας*, τ. τ. Ν.

Το εταιρικό δίκαιο της εισηγμένης εταιρίας περιλαμβάνει ρυθμίσεις εταιρικού δικαίου, που εισάγουν κανόνες αποκλίνοντες από το κοινό εταιρικό δίκαιο της αε προς ρύθμιση των διοικητικών και λειτουργικών ιδιαιτεροτήτων τους, καθώς και ρυθμίσεις θεσμών του δικαίου κεφαλαιαγοράς προς ενημέρωση των αρμόδιων αρχών και πληροφόρηση του ευρέως επενδυτικού κοινού (βλ. § 5)²²⁰.

IV. Διάκριση μεταξύ μετόχου και πιστωτή

1. Διαφορετική διάρθρωση της νομικής θέσης

α. Διάκριση κεφαλαίων σε ίδια και ξένα

Τα προαναφερθέντα επιτείνουν την ανάγκη για ιδιαίτερη νομική προστασία του μετόχου. Ο μέτοχος βρίσκεται στο επίκεντρο του ισχύοντος εσωτερικού δικαίου της αε και οι έννομες σχέσεις του αποτελούν το κύριο αντικείμενο των ρυθμίσεών του (βλ. § 1 I 1). Η νομική θέση του διακρίνεται σαφώς από εκείνη του πιστωτή. Η διάκριση μεταξύ μετόχου και πιστωτή είναι στο ισχύον εταιρικό δίκαιο σημαντική και έχει μεγάλη δογματική και πρακτική σημασία. Ομοιάζει με τη γνωστή λογιστική διάκριση μεταξύ παρόχου ιδίων και παρόχου ξένων κεφαλαίων όμως δεν ταυτίζεται με αυτήν²²¹. Η μεν μετοχική σχέση είναι διαρκής έννομη σχέση συμμετοχής στη διοίκηση και στην περιουσία της εταιρίας, η δε πιστωτική σχέση είναι έννομη σχέση εμπιστοσύνης («πίστωσης») προς τον οφειλέτη της ληφθείσας παροχής. Η διάκριση αυτή είναι στο υπάρχον δίκαιο θεμελιώδης, παρά τις όποιες φαινομενικές ομοιότητες μεταξύ τους ιδίως στις χρησιμοποιούμενες υβριδικές μορφές χρηματοδότησης της εταιρίας (βλ. άρθρα 3 επ.)²²². Τόσο οι μέτοχοι όσο και οι πιστωτές εφοδιάζουν την εταιρία με τα εκάστοτε αναγκαία επενδυτικά κεφάλαια. Ωστόσο, η μεν χρηματοδότηση της εταιρίας με ίδια κεφάλαια διενεργείται με την έκδοση μετοχών και απο-

220. Για το δίκαιο της κεφαλαιαγοράς ως αυτόνομο κλάδο του δικαίου βλ. διεξοδικά *Αυγητίδη*, ΔικΑΕ, Ι, γ' έκδ., 2010, σελ. 27, *Βερβεσό*, Η σχέση ανάμεσα στο δίκαιο της αε και στο δίκαιο της κεφαλαιαγοράς, εις Η ανώνυμη εταιρία μεταξύ εταιρικού και πτωχευτικού δικαίου (επιμ. Μ. Θ. Μαρίνου), 2011, σελ. 338 επ. Για δε τη λειτουργία των οργάνων της εισηγμένης αε βλ. *Μάρκου*, Το ΔΣ της αε, 2015, και, Η ΓΣ των μετόχων της αε, 2016. Βλ. και το άρθρ. 1 (§ 2α).

221. Τα ίδια κεφάλαια διακρίνονται από το εταιρικό (μετοχικό) κεφάλαιο. Τα ίδια κεφάλαια ή καθαρή θέση της εταιρίας τίθενται στο σκέλος του παθητικού του ισολογισμού και, εκτός από το μ.κ., περιλαμβάνουν τα αποθεματικά, από το νόμο ("νόμιμα") ή δυνάμει του καταστατικού, και τα ειδικά αποθεματικά ή κέρδη που δεν διανέμονται και παραμένουν στην εταιρία. Βλ. και άρθρα 16, 16α και 44α § 1. Βλ. και *Wiesner* in *MünchHandb. d. Gesellschaftsrecht*, Band 4, § 11 αρ.περ. 4.

222. Για την έννοια των τραπεζικών πιστωτικών συμβάσεων βλ. εντελώς ενδεικτικά *Παμπούκη*, Τραπ.πιστωτ. συμβάσεις, 1962, σελ. 90 επ.

τελεί πρωτίστως υπόθεση της γσ των μετόχων ή με κεφάλαια που προέρχονται από τη δραστηριότητα της εταιρίας, η δε χρηματοδότησή της με ξένα κεφάλαια διενεργείται μέσω εξασφάλισης πιστώσεων και αποτελεί πρωτίστως υπόθεση της διοίκησης της εταιρίας (βλ. και άρθρα 9 και 10 της «τέταρτης» κοινοτικής οδηγίας)²²³.

«Κεφάλαιο» εδώ ονομάζεται ό, τι οι εταίροι καταθέτουν στην εταιρία, σε χρήμα ή σε είδος, και αποτελεί ίδιο κεφάλαιο που υπόκειται στον αναλαμβανόμενο επιχειρηματικό κίνδυνο· πίστωση ονομάζεται ό, τι κάποιος τρίτος δικαιούται να λάβει από την εταιρία (σε μεταγενέστερο χρόνο) ως πιστωτής της και αποτελεί ξένο κεφάλαιο. Εκτός από την τυπική αυτή οριοθέτηση της χρηματοδότησης της εταιρίας με ίδια ή ξένα κεφάλαια επιχειρείται σήμερα και μια ουσιαστική οριοθέτηση των ιδίων κεφαλαίων: Σύμφωνα με αυτήν οι μέτοχοι προβαίνουν σε διαρκή και προγραμματισμένη παραχώρηση ατομικής περιουσίας στην εταιρία, αναλαμβάνουν επιχειρηματική ευθύνη και επιδιώκουν την απόκτηση εταιρικού κέρδους, όχι την απόληψη ενός σταθερού τόκου²²⁴.

Ο μέσω εκδόσεως μετοχών τρόπος απόκτησης εταιρικών κεφαλαίων έχει το πλεονέκτημα ότι ο μέτοχος γίνεται συμμετοχος της εταιρικής περιουσίας (και της ασκούμενης επιχείρησης) χωρίς εντούτοις να δύναται να απαιτεί κάποια απόδοση των κεφαλαίων του για τα έτη που δεν πραγματοποιούνται κέρδη²²⁵. Εντούτοις αυτό δεν μπορεί να σημαίνει ότι το ενδιαφέρον του μετόχου για τη διοίκηση των εταιρικών υποθέσεων είναι μικρότερο. Σε αντίθεση με το κεφάλαιο που οι χρηματοδότες δανείζουν στην εταιρία, το κεφάλαιο, που συνεισφέρουν οι μέτοχοι, αποτελεί κεφάλαιο κινδύνου και γι' αυτό φέρει διαφορετική αξία. Άρα το κεφάλαιο αυτό αποτελεί αγαθό που κατά κανόνα αποκτά μείζονα κοινωνική αξία και από απόψεως ηθικής του δικαίου χρήζει μείζονος νομικής προστασίας απέναντι στις τελούμενες πράξεις διαχείρισης (βλ. π.π. υπό § 1 V)²²⁶.

223. Εκτός από τους παραπάνω τρόπους χρηματοδότησης της εταιρίας το ισχύον δίκαιο της αε προβλέπει και άλλα μέσα προσέλκυσης κεφαλαίων που συνιστούν “μικτές” μορφές χρηματοδότησης. Βλ. άρθρα 3 επ. Γενικά για τους τρόπους χρηματοδότησης της αε βλ. ενδεικτικά *K. Schmidt, Gesellschaftsrecht*, 4. Aufl., § 29 σελ. 876 επ., *Wiedemann, Gesellschaftsrecht* *ibid*, σελ. 554 επ.

224. Η μέσω εκδόσεως μετοχών χρηματοδότηση της αε οδηγεί στη δημιουργία ιδίου κεφαλαίου της εταιρίας και τη συμμετοχή των μετόχων σ' αυτό. Χαρακτηριστικός είναι εδώ ο όρος «μετοχικό κεφάλαιο». Βλ. επ' αυτού *Πασσιά*, Το δίκ. της αε, 1, σελ. 228 επ., *Hirte, Kapitalgesellschaftsrecht*, 6. Aufl., § 5 σελ. 298. Ελάχιστες μπορούν στο ισχύον δίκαιο να είναι οι εξαιρέσεις από την παραπάνω απαγόρευση. Βλ. άρθρα 3 επ.

225. Για το ζήτημα βλ. κυρίως *Coing, Europäisches Privatrecht*, Band II, 1989, σελ. 95 επ. Γενικά για τη θέση και την ανάγκη προστασίας του μετόχου βλ. προσφάτως *Παναγιώτου*, Η εταιρική & ατομική αγωγή του μετόχου κατά του δσ στην αε, 2016, *passim*.

226. Η ιδεολογική, κοινωνική και οικονομική ανεξαρτησία της νομικής επιστήμης εξακολουθεί (και) στην Ελλάδα να είναι ζητούμενο. Για την έννοια της επιστήμης, τις βασικές

Ξένο κεφάλαιο αποτελεί και το ομολογιακό δάνειο, ενώ οι προνομιούχες μετοχές και οι μετατρέψιμες ομολογίες αποτελούν μικτές («υβριδικές») μορφές χρηματοδότησης (βλ. άρθρα 3 επ., βλ. και τις εξαγοράσιμες μετοχές του άρθρ. 17B). Τα ιδιαίτερα είδη («κατηγορίες») μετοχών (βλ. άρθρα 3 επ., 17B) εμφανίζουν, μάλλον εξωτερικά, ομοιότητες με τις πιστωτικές σχέσεις²²⁷. Μάλιστα η αποστολή των μετοχών δεν περιορίζεται στον εφοδιασμό της εταιρίας με ίδια κεφάλαια, αλλά μέσω των εισφορών τους γίνονται εταίροι της αε και συμμέτοχοι του αναλαμβανόμενου επιχειρηματικού κινδύνου²²⁸. Με τις παρατηρήσεις αυτές δεν παραβλέπεται ότι ο μικρομέτοχος έχει διαφορετικά κίνητρα εισόδου στην εταιρία, αναπτύσσει στην εταιρία διαφορετικά συμφέροντα, πρόσκαιρα ή μακροπρόθεσμα, και δημιουργεί ένα διαφορετικό δεσμό με αυτήν σε σχέση με τον μεγαλομέτοχο. Ωστόσο, και ο μεγαλομέτοχος στηρίζει την επιρροή του στον αριθμό («πακέτο») των μετοχικών σχέσεών του, ενώ ο μικρομέτοχος δύναται επίσης να ασκεί μετοχικά δικαιώματα για τις μετοχές του, οι οποίες όμως λόγω της αρχής «κεφαλαιουχικής» πλειοψηφίας δεν επαρκούν για την άσκηση μετοχικής επιρροής στη διοίκηση²²⁹.

Β. Ο μικρομέτοχος είναι ισότιμος μέτοχος

Πέραν αυτών, η προσφυγή της εταιρίας στην δημόσια κεφαλαιαγορά, μέσω της οποίας η εταιρία αποκτά μεγάλο αριθμό μικρομετόχων, και η οικονομική εξάρτησή της από αυτήν, δεν συνεπάγονται και την εξομοίωση της διαμόρφωσης της νομικής θέσης των εν λόγω μετόχων με εκείνη των δανειστών της. Και ο μικρομέτοχος συνδέεται με την εταιρία μέσω της μετοχικής του σχέσης, η οποία είναι ισότιμη διαρκής σχέση και φέρει όλα τα εκτεθέντα νομικά χαρακτηριστικά (βλ. άρθρ. 30, βλ. και § 7). Το γεγονός ότι ο ίδιος ως μέτοχος διατηρεί έναντι του επιχειρηματία μετόχου διαφορετικά ενδιαφέροντα στην εταιρία, προσδοκώντας την διανομή του ετήσιου μερίσματος και την αύξηση της τιμής της μετοχής του, δεν έχει κατ' αρχήν νομική σημασία (βλ. και την οδηγία

προϋποθέσεις άσκησης της και την ανεξαρτησία των επιστημόνων ως βασική προϋπόθεση άσκησης της βλ. μ.ά. *Wiedemann*, *Gesellschaftsrecht*, Band I, 1980, § 1 IV 1 σελ. 68 με παραπομπές. *Τραυλό-Τζανετάτο*, Δίκαιο, Πολιτική και Νομική Επιστήμη, Αφιέρ. στον Α. Γαζή, 1994, σελ. 699 επ. με παραπομπές.

227. Βλ. και *Alan Dignam & John Lowry*, *Company Law*, 9.έκδ., σελ. 165. Ωστόσο, παρά την ως άνω πρόσληψη ρθρ. 7 Ν 3156/2003).

228. Για τη δυναμική θέση του μετόχου-επενδυτή βλ. *Γκρίντζαλη*, Δικαιώματα μειοψηφίας και προσωπικά στοιχεία του μετόχου στο Ν 3604/2007, ΧρΠΔ 2008, 875 επ.

229. Ανάλογα θα ίσχυαν και όταν ενδεχομένως εφαρμοζόταν στην αε «προσωπική» πλειοψηφία. Βλ. και τα ισχύοντα για την εταιρική σύμβαση της προσωπικής εταιρίας (βλ. ΑΚ 748). Αυτά, σε συνδυασμό και με τον δεοντολογικό χαρακτήρα των κανόνων του ισχύοντος δικαίου. Πρβλ. και *Paul Davies*, στο *Gower's Principles of Modern Company Law*, sixth edition, 1999, σελ. 9. Το ισχύον καθίσταται δέον *Τσάτσος*, Το πρόβλημα των ηγώνων, σελ. 4, 12.

97/9/EK). Ο μέτοχος της αε δεν μπορεί από μόνη την ιδιότητά του να θεωρηθεί δανειστής της εταιρίας²³⁰. Η διάκριση μεταξύ της συγκρότησης της νομικής θέσης του μετόχου και εκείνης του πιστωτή παραμένει σημαντική, παρά την εν τω μεταξύ εισαγωγή στο δίκαιο της αε θεσμών, οι οποίοι διευκολύνουν την μετάβαση του δικαιούχου από την μίαν ιδιότητα στην άλλη. Στο υπάρχον εταιρικό δίκαιο ισχύει μεν η αρχή του προβαδίσματος των δικαιωμάτων των πιστωτών έναντι εκείνων των εταιρών, όμως, όταν πρόκειται για τη νομιμοποίηση του μετόχου προς άσκηση των αξιώσεων της εταιρίας, το ζήτημα που ανακύπτει είναι διαφορετικό και καθοριστική σημασία αποκτά η σχέση του με την εταιρία, που είναι εσωτερική, και η γενόμενη διαπίστωση ότι οι εσωτερικές σχέσεις της εταιρίας υπερέχουν των εξωτερικών. Επίσης, ότι η διαμόρφωση της εταιρικής συμμετοχής είναι έναντι της πιστωτικής σχέσης διαφορετική και εξασφαλίζει στον μέτοχο άμεση εξουσία επί του ποσοστού της εταιρικής περιουσίας το οποίο αυτή «εκπροσωπεί» (βλ. και π.κ. υπό § 7).

Όπως εκτίθεται στη συνέχεια, η διάκριση μεταξύ των ως άνω εννοιών του πιστωτή και του μετόχου είναι στο θετικό εταιρικό δίκαιο ουσιαστική και από δογματική άποψη εξακολουθεί να είναι αναγκαία και να γίνεται σκόπιμη για την προστασία τους (βλ. και τα άρθρα 3 επ., 17^β)²³¹. Η διαφορετική νομική διάρθρωση των σχέσεων αυτών είναι απαραίτητη και η εν λόγω διάρθρωσή τους εκφράζει επίσης μίαν διαφορετική οικονομική αξία για κάθε έννομη σχέση. Το αντίθετο φαίνεται να πρεσβεύει ενίοτε η διδασκαλία για την «εταιρική διακυβέρνηση» (corporate governance), ιδίως μέσω εισαγωγής νέων κριτηρίων ευθύνης όπως είναι ο γνωστός κανόνας της «επιχειρηματικής κρίσης» («Business Judgment Rule»)²³².

230. Βλ. ενδεικτικά ΑΠ 1393/2009 ΕφΑΔ 2009, 1392 = Δελτ ΑΕ & ΕΠΕ 1.2.2011, 11, Μάρκου, Πρώτες σκέψεις επί της προτάσεως σχεδίου νόμου αναμόρφωσης του κωδ. Ν 2190/20, ΕΤραΕΧρΔ 2006, 781 επ. Ο μέτοχος της αε δεν είναι δυνατό στο ισχύον δίκαιο να χαρακτηριστεί ως δανειστής της ιδίως διότι ο χαρακτηρισμός αυτός δεν συμβιβάζεται με τη θέση των συνεταίρων στην εταιρία, «των μετοχών της αε μη αποτελουσών ενοχικήν απαίτησιν, άτε ταύτης μη ούσης οφειλέτιδος του κατόχου». ΠρδρΠΑΘ 11123/1960 ΕΕΝ κζ' 870. Βλ. και π.π. υπό § 1 Ι.

231. Η εσπευσμένη συμπλήρωση του κωδ. Ν 2190/20 και γενικότερα του ισχύοντος δικαίου της κεφαλαιουχικής εταιρίας με νέους (δευτερεύοντες) κανόνες δικαίου (ή και θεσμούς), οι οποίοι όχι μόνο δεν συμπλέουν με τους βασικούς (πρωτεύοντες) κανόνες δικαίου αλλά και διαφέρουν ριζικά από αυτούς, χωρίς προσπάθεια αρμονικής ένταξής τους στο ισχύον εταιρικό δίκαιο, θέτει ζήτημα ασφάλειας δικαίου. Το ζήτημα αυτό οφείλει να επιλύσει η ερμηνεία. Διότι οι κανόνες (και οι θεσμοί) αυτοί είναι εκείνοι που προσδίδουν στην εταιρική μορφή της αε εκείνα τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της, τα οποία αποτελούν σημεία προσανατολισμού των εκάστοτε συναλλασσομένων. Γενικά επ' αυτών βλ. Δωρή, Εισαγ.Αστ.Δικ., Α' τεύχ., 1991, σελ. 130 επ., 151 επ. Βλ. και υπό §§ 3 επ.

232. Βλ. επ' αυτού ενδεικτικά Μάρκου, Το δσ της αε, 2015, σελ. 307 επ., Περάκη, ΔικΑΕ, τ. Ι, γ' έκδ., 2010, σελ. 9 επ.· Ν. Ρόκα, Εμπορικό δίκαιο και οικονομία, ΔΕΕ 2006, 341 επ.· Σωτηρόπουλο, Οικονομική κρίση και εταιρική διακυβέρνηση, ΕΕμπΔ 2010, 1 επ.·

Τέλος είναι ανάγκη να παρατηρήσουμε ότι η ιδιαίτερη προστασία της νομικής θέσης του μετόχου έναντι εκείνης του πιστωτή, επιβάλλεται σήμερα και προς αποτροπή πιστωτικών κρίσεων, κατά τις οποίες ο πιστωτής συνθίξει να αποσύρει τα κεφάλαιά του από την εταιρία, όταν η τελευταία, έστω και προσωρινά, αντιμετωπίζει προβλήματα ρευστότητας. Η παρατήρηση αυτή είναι χρήσιμη, ιδίως μετά την τροποποίηση του Ν 3604/07, με την οποία το ισχύον εταιρικό δίκαιο της αε απόκτησε και υβριδικούς θεσμούς, οι οποίοι φαίνεται να αλλοιώνουν την ως άνω σαφή διάκριση μεταξύ μετόχου και πιστωτή (βλ. ιδίως υπό τα άρθρα 3α, 3β και 17β). Εντούτοις, οι εν λόγω υβριδικοί θεσμοί του δικαίου δεν νοθεύουν την μετοχική σχέση και τη διάκριση μετόχου και πιστωτή. Αποτελούν μέσα προσέλευσης νέων επενδυτών. Ο δε νόμος εξακολουθεί να προστατεύει τη δημιουργούμενη μετοχική σχέση μέσω ιδιαίτερων θεσμών του θετικού δικαίου, όπως π.χ. είναι η προστασία του δικαιώματος προτίμησης του εταίρου (βλ. άρθρ. 13)²³³. Από το άλλο μέρος, η διαφορετικότητα των συμφερόντων των εταίρων, στους οποίους κυρίως η εταιρία καταφεύγει προς αναζήτηση νέου, πρωτογενούς και υγιούς κεφαλαίου για την χρηματοδότηση της με ίδια κεφάλαια, έχει ανέκαθεν οδηγήσει το νομοθέτη στην εισαγωγή των προνομίων των μετοχών, των ατομικών δικαιωμάτων και των δικαιωμάτων μειοψηφίας (βλ. και π.π. ιδίως υπό § 1 IV). Πρόκειται για το γνωστό πρόβλημα της κεφαλαιακής επάρκειας της εταιρίας σε σχέση προς τις γενόμενες δηλώσεις των εταίρων προς το κοινό και τους αναλαμβανόμενους κινδύνους²³⁴.

Μούζουλα, Εταιρική διακυβέρνηση (Corporate Governance), 2003, *passim*· *Βελέντζα*, Η εταιρική διακυβέρνηση, ΕΤΡΑΕΧρΔ 2010, 3· *Μιχαλόπουλο*, Εκδοχές εταιρικής διακυβέρνησης, ΧρΙΔ 2003, 390· *Διαμαντόπουλο*, Εισαγωγή στην εταιρική διακυβέρνηση εισηγμένων εταιρειών, ΔΦορΝ 2011, 410. Επίσης, με την οικονομική έννοια του εταιρικού κεφαλαίου φαίνεται να εργάζεται η άποψη για τα υποκατάστατα του εταιρικού κεφαλαίου. Βλ. επ' αυτού κυρίως *Τζουγανάτο*, Ανεπαρκής κεφαλαιοδότηση κεφαλαιουχικών εταιριών, 1994· *Vervessos*, Das Eigenkapitalersatzrecht, Nomos Verlag, 2001, *passim*. Για τη νομική έννοια του μ.κ. βλ. και *Χατζηγάγιο*, Η μη απόκτηση από την αε δικών της μετοχών, 1988, σελ. 13.

233. Βλ. όμως επ' αυτού, ιδίως όσον αφορά την τελευταία παρέμβαση του Ν 3604/07, και τις ορθές παρατηρήσεις του *Παναγιώτου*, Η αναθεώρηση της αύξησης κεφαλαίου και το δικαίωμα προτίμησης στην αε μετά το Ν 3604/2007, ΝοΒ 2009, 342.

234. Όσον αφορά την ανάγκη αυτή και την ανάγκη ύπαρξης μιας ορισμένης αναλογίας μεταξύ ιδίων κεφαλαίων και αναλαμβανόμενων κινδύνων στα πιστωτικά ιδρύματα βλ. ιδίως τα σχετικά σύμφωνα της Βασιλείας (Basel II-III) καθώς και τις σχετικές πράξεις του διοικητή της ΤτΕ. Επ' αυτών βλ. ενδεικτικά *Γκόρτσο*, «Βασιλεία III»: η αναθεώρηση του ισχύοντος κανονιστικού πλαισίου της επιτροπής της Βασιλείας κ.λπ., τ.τ. Ν. Ρόκα, 2012, σελ. 200 επ. Για δε τα αξιοσημείωτα πλεονεκτήματα της κεφαλαιοδότησης της εταιρίας με ίδια κεφάλαια βλ. και *Τζουγανάτο*, Ανεπαρκής κεφαλαιοδότηση κεφαλ. εταιριών, 1994, *Τριανταφυλλάκη*, ΔικΑΕ, γ' έκδ., 2010, άρθρα 13 & 13α αρ. περ. 8 επ., Ν. Ρόκα, Εμπορ.Εταιρ., 7η, σελ. 221.

γ. Δικαίωμα μετόχου για άσκηση της διοίκησης κατά νόμον

Επίσης, έναντι του ν.π. της εταιρίας, οι μέτοχοι αποκτούν (μη αγωγήμη) αξίωση προς διοίκηση των εταιρικών υποθέσεων σύμφωνα με το νόμο και το καταστατικό. Η νομική του αυτή θέση προσδίδει ασφαλώς στον μέτοχο δραστηκότερο δικαίωμα στην εταιρία και, από απόψεως ουσιαστικού δικαίου, δημιουργεί έναντι του δανειστή ισχυρότερο έννομο συμφέρον επί ποσοστού της εταιρικής περιουσίας και των διεξαγόμενων εταιρικών υποθέσεων (βλ. επ' αυτού π.κ. ιδίως υπό § 14). Τούτο ενισχύεται από τη διαπίστωση ότι ο δικαιολογητικός λόγος ύπαρξης και η αποστολή του ισχύοντος εμπορικού εταιρικού δικαίου έναντι του αστικού εταιρικού δικαίου έγκεινται πρωτίστως στη διαμόρφωση της εταιρικής συμμετοχής σε αυθύπαρκτο οικονομικό αγαθό (“επένδυση” ή “αξία”) δεκτικό εξουσίασης²³⁵. Το ατομικό αυτό δικαίωμα του μετόχου πλήττεται όταν η διοίκηση δεν ασκείται κατά νόμον και η δραστηριότητα αυτή του ν.π. θίγει το ποσοστό της συμμετοχής του επί της εταιρικής περιουσίας ως «αξίας» (Wertrecht), η οποία συνιστά (και έναντι τρίτων) αναπόσπαστο μέρος της ατομικής περιουσίας του και ανήκει σ' αυτήν²³⁶. Ανάλογα με τον βαθμό χρησιμότητάς της η εταιρική συμμετοχή αποκτά αντικειμενική (ιδίως εμπορική) αξία για κάθε συναλλασσόμενο και μπορεί στις συναλλαγές να αποτελέσει αντικείμενο ανταλλαγής ή πώλησης²³⁷. Πρόκειται για την αξία, την οποία η μετοχική σχέση έχει σε έναν τόπο και χρόνο για κάθε συναλλασσόμενο και η οποία κατά κανόνα είναι η αξία ανταλλαγής ή πώλησης²³⁸.

235. Βλ. επ' αυτού *Μάρκου*, Οι άυλοι τίτλοι ως ιδιότυπες ενοχικές σχέσεις εις τ.τ. Μ. Καραάση, 2014, σελ. 873 επ., 881 επ., 936 επ. με παραπομπές, *Γεωργακόπουλο*, *ΕγχειρΕΔ*, τόμ. 1 τεύχ. 2, Β' έκδ., σελ. 9, 10.

236. Να επισημάνουμε στο σημείο αυτό τη διάκριση που υφίσταται μεταξύ της εκάστοτε οικονομικής αξίας της μετοχής (ως ποσοστού συμμετοχής) και της νομικής αξίας της μετοχής ως κινητής αξίας ή δικαιώματος αξίας του ισχύοντος δικαίου. Βλ. επ' αυτού και *Γεωργακόπουλο*, Το δικ. των εταιρ., ΙΙΙ, σελ. 270 επ., 280 επ., *Μάρκου*, *ΕγχειρΕΔ*, τ.2, 2005, σελ. 9 επ. Για δε την αντικειμενικοποίηση/ εμπραγμάτωση των δικαιωμάτων αξίας βλ. κυρίως *Μάρκου*, *ΕγχειρΕΔ*, τ.2, 2005, σελ. 9, 59, 60, 71. Επιπλέον βλ. *τον ίδιο*, Οι “άυλοι τίτλοι” ως ιδιότυπες ενοχικές σχέσεις, τ.τ. Καραάση, 2014, σελ. 873 επ., 889 επ., 922 επ. με παραπομπές = *ΕλλΔνη* 2009, 329 επ. με ιδιαίτερη αναφορά στην λογιστική τους μεταχείριση.

237. Οι “αξίες” (ή “κινητές αξίες”) φέρουν από το νόμο ορισμένα χαρακτηριστικά γνωρίσματα τα οποία η θεωρία και η νομολογία κρίνουν θεμελιώδη. Κατά κανόνα αντιπροσωπεύουν τμήμα του κεφαλαίου της εταιρίας (“μετοχές”) ή μακροπρόθεσμου δανείου της (“ομολογίες”). Βλ. εκτενώς *Μούζουλα*, *Κινητές αξίες-Οργάνωση και προοπτικές εξέλιξης*, Αφιέρ. Α. Λουκόπουλου, 1993, σελ. 413 επ.

238. Αξία (Wert) είναι «der Grad der Brauchbarkeit eines Gegenstandes gemessen an Geld». *Enneccerus-Nipperdey*, *Allgem. Teil*, I.Band, 15. Aufl., § 134 ΙΙΙ σελ. 852 επ.

δ. Διάκριση μεταξύ ιδιοκτησίας και διοίκησης

Η αναφερθείσα διάκριση μεταξύ μετόχου και πιστωτή διαφέρει επίσης από τη διάκριση μεταξύ ιδιοκτησίας στην εταιρική περιουσία και διοίκησης²³⁹. Κατά τη γνώμη μου, η αναπτυχθείσα κυρίως στις Η.Π.Α. διδασκαλία για τον χωρισμό («διάσπαση»), μεταξύ ιδιοκτησίας των μετόχων (shareholders) και εξουσίας διοίκησης των διοικητών (management)²⁴⁰, δεν μπορεί στο ισχύον δίκαιο της αε να έχει την ίδια σημασία²⁴¹. Τούτο οφείλεται όχι μόνο στους αναφερθέντες δογματικούς αλλά και σε πραγματικούς λόγους²⁴²: Διότι με βάση την ελληνική πραγματικότητα, που τελευταία γνωρίζει ριζικές αλλαγές, πρέπει να ληφθεί υπ' όψη ότι η μεγάλη πλειοψηφία των λειτουργουσών ελληνικών αε είναι «μικρές» ή, σύμφωνα με τα αλλοδαπά σχετικά κριτήρια, πολύ «μικρές»²⁴³. Στις εταιρίες αυτές οι μέτοχοι διατηρούν κατ' ουσίαν οι ίδιοι (και) τη διοίκηση της εταιρίας ή τον πλήρη έλεγχό της και μοιράζονται τα πραγματοποιούμενα κέρδη της. Τούτο αποκτά σημασία επειδή το ισχύον δίκαιο της αε ρυθμίζει μεν λεπτομερώς και με αναγκαστικούς κανόνες την πρόβλεψη και την πραγματική καταβολή του μ.κ., χάριν περιορισμού των κινδύνων των εταιρικών πιστωτών (βλ. π.χ. άρθρα 2, 4, 8, 9 επ., 10, 11, 12, 13), όμως, κατά βασική αρχή, αφήνει τη μέριμνα για την (ουσιαστική) διατήρηση του μ.κ. στους ίδιους τους εταίρους ως μελών της γσ των μετόχων (βλ. π.χ. άρθρα 14, 16, 44α επ.)²⁴⁴.

239. Στο αστικό δίκαιο η έννοια της ιδιοκτησίας ταυτίζεται με την κυριότητα. Ευρύτερη είναι η έννοια της ιδιοκτησίας στο σύνταγμα (άρθρ. 17 Συντ). Βλ. ενδεικτικά *Γεωργιάδη*, Εμπράγμ. Δίκ., 2η, σελ. 323 επ. με παραπομπές. Για τη συνταγματική προστασία της νομικής θέσης του μετόχου και της μετοχικής ιδιοκτησίας του βλ. *Παπααναγιώτου*, Όργανον γεν. συν. αε, τ. Α1, 2010, σελ. 46 επ.

240. «Διάσπαση» (δυνητική) ιδιοκτησίας και διοίκησης, όπου η μεν διοίκηση συμπεριλαμβάνει την εξουσία διάθεσης και κατά νόμον δεν ανήκει αποκλειστικά στους διοικητές αλλά και στη γσ των μετόχων, οι δε μέτοχοι παραμένουν κατ' ουσίαν οι κύριοι της περιουσίας. Βλ. εκτενώς *Γεωργακόπουλο*, Το δίκ. των εταιρ., ΙΙΙ, σελ. 208 επ. με παραπομπές. Πρβλ. το γνωστό πρωτοποριακό για την εποχή του έργο των *Berle and Means*, *The Modern Corporation and Private Property*, Ν.Υ. 1933, ανατ. 1968. Μόνο στη μεγάλη («δημόσια») αε απαντώνται ανόθευτα όλα τα χαρακτηριστικά της αε που κατ' αρχήν είναι και χαρακτηριστικά κάθε κεφαλαιουχικής εταιρίας. Βλ. *K. Schmidt*, *Gesellschaftsrecht*, 4. Aufl., σελ. 770. Βλ. και π.κ. υπό § 4.

241. Η παραπάνω διάσπαση, μεταξύ ιδιοκτησίας και διοίκησης, λαμβάνει χώρα στα πρόσωπα των μετόχων και διοικητών. Κατά την εδώ υποστηριζόμενη άποψη, η διάσπαση διενεργείται από το νόμο, αφού το ν.π. της εταιρίας αποκτά την αποκλειστική διοίκηση της εταιρικής περιουσίας, η οποία ανήκει στους μετόχους. Βλ. και π.κ. ιδίως υπό § 14.

242. Βλ. *Μαστροκώστα*, Διαμορφώσεις της εξουσίας διοίκησης στην κλειστή οικογενειακή αε-Καταστατική προστασία των μετόχων, ΕπισκΕΔ 2015, 9 επ.

243. Βλ. *Ν. Ρόκα*, Εμπορ.Εταιρ., 7η, σελ. 184 επ.

244. Αντιθέτως, το ισχύον δίκαιο της αε περιέχει ελάχιστες ρυθμίσεις για την απόκτηση ξένων κεφαλαίων. Βλ. και *Hirte*, *Kapitalgesellschaftsrecht*, 6. Aufl., § 5 σελ. 297. Βλ. εκτενώς τα άρθρα 3α επ., 8α, 17β.

§ 9. Κεφαλαιουχικός χαρακτήρας εταιρίας

I. Συγκεκριμένες λειτουργίες εταιρικού κεφαλαίου

Κατ' αρχάς πρέπει να επισημάνουμε ότι συχνά στη νομική πράξη «κεφαλαιουχική» θεωρείται, όχι η εταιρία που έχει ως αναγκαίο στοιχείο του καταστατικού και της δομής της το «εταιρικό κεφάλαιο», αλλά εκείνη, της οποίας η εν γένει εταιρική δομή και το περιεχόμενο των εταιρικών της σχέσεων προσδιορίζονται αποκλειστικά με βάση το «εταιρικό κεφάλαιο» και η οποία αποκλείει την ύπαρξη προσωπικών δεσμεύσεων⁵⁸². Η προσέγγιση αυτή δεν είναι σήμερα ακριβής. Διότι καθοριστικά στοιχεία για τον «κεφαλαιουχικό» χαρακτηρισμό της εταιρίας πρέπει να αποτελούν, όχι απλώς η πρόβλεψη/διαίρεση και η καταβολή του μ.κ., αλλά και η διαμόρφωση του εν γένει περιεχομένου της εταιρικής σύμβασης και της εταιρικής σχέσης, συμπεριλαμβανομένης και της διαμόρφωσής τους στην πράξη δυνάμει των ως άνω βασικών αρχών/ κανόνων του ισχύοντος δικαίου της αε⁵⁸³. Όπως είδαμε το ύψος και ο τρόπος καταβολής του εταιρικού κεφαλαίου, αποτελούν, στο ισχύον εταιρικό δίκαιο, ουσιώδη στοιχεία του καταστατικού (βλ. γι' αυτό άρθρ. 2 § 1 στοιχ. δ'), των οποίων η έλλειψη πλήττει την κατά νόμον υπόσταση της εταιρίας και συνεπάγεται την ακυρότητά της (βλ. άρθρ. 4α § 1 περίπτ. α'). Ωστόσο, το κεφάλαιο συνιστά μεν ουσιώδες στοιχείο της εταιρικής σύμβασης της αε, όμως, το στοιχείο αυτό, δεν αποτελεί το μοναδικό και πάντως η πρόβλεψη του μ.κ. δεν αποκλείει την συνύπαρξη ή υπεροχή του «προσωπικού» στοιχείου στη σύμβαση αυτή. Τούτο υπό την έννοια της δημιουργίας προσωπικών δεσμεύσεων μεταξύ των εταίρων και μεταξύ αυτών και του ν.π. της εταιρίας. Οι προσωπικές αυτές δεσμεύσεις είναι συμβατικές, επειδή απορρέουν αμέσως από την εταιρική σύμβαση της αε (ex contractu)⁵⁸⁴.

Όντως ο όρος «κεφαλαιουχική» εταιρία είναι κατ' αρχήν δημιούργημα της επιστήμης, ο οποίος μάλιστα σήμερα χρησιμοποιείται και από τον νομοθέτη (βλ.

582. Βλ. και π.π. ιδίως υπό § 1 I 1. Η αε λέγεται συνήθως «κεφαλαιουχική», επειδή ουσιώδες στοιχείο της ίδρυσής της είναι το μετοχικό κεφάλαιο. Αυτή η έννοια του «εταιρικού» ή «μετοχικού κεφαλαίου» είναι η πρωτογενής (βλ. όμως τώρα και άρθρ. 1 § 1 του νόμου). Πρβλ. όμως και Ν. Ρόκα, Εμπορ. Εταιρ., 6η έκδ., § 25 σελ. 173.

583. Βλ. και *Λιακόπουλο*, Από την αστική στη κεφαλαιουχική εταιρία, 2000. Για δε το ελβετικό δίκαιο βλ. *Forstmoser/Meier-Hayoz/Nobel*, Schweizerisches Aktienrecht, 1996, § 2 Anm. 22 επ. με παραπομπές.

584. Οι σχέσεις αυτές δημιουργούνται μέσω της αποκτώμενης εταιρικής ιδιότητας χάριν του κοινού (εταιρικού) σκοπού. Διακρίνονται δε σαφώς από εκείνες τις σχέσεις, οι οποίες δημιουργούνται με βάση τις ιδιαίτερες ατομικές ιδιότητες (ατομικότητα) των εταίρων και χαρακτηρίζουν μεν κατά το νόμο την προσωπική εταιρία, όμως στην αε δεν έχουν θέση. Βλ. και στη συνέχεια.

άρθρ. 1 § 1 του παρόντος νόμου, άρθρ. 43 Ν 4072/2012), όμως στο δίκαιο της αε πρέπει να θεωρηθεί ότι έχει συγκεκριμένο περιεχόμενο. Δηλώνει πρωτίστως την εταιρία η οποία ως ουσιώδες στοιχείο της έχει «εταιρικό κεφάλαιο». Συγχρόνως, ο όρος αυτός, δηλώνει την εταιρία, της οποίας όλοι οι εταίροι ευθύνονται περιορισμένα για τα χρέη της, αφού, στο κρατούν σύστημα εταιρικού δικαίου, η πρόβλεψη/καταβολή εταιρικού κεφαλαίου λειτουργεί ως μέσο περιορισμού της ευθύνης όλων των εταίρων. Μάλιστα η σημασία αυτή του μ.κ. τείνει να γίνει η κρατούσα και αποκαλύπτεται κυρίως από το γεγονός ότι στις σύγχρονες εταιρικές συναλλαγές με διαρκώς αυξανόμενο ρυθμό δημιουργούνται «μικτές» εταιρικές μορφές, στις οποίες το προσωπικό στοιχείο όλο και στενότερα συνυφαίνεται με το κεφαλαιουχικό. Το τελευταίο στοιχείο ταυτίζεται με τον περιορισμό της ευθύνης όλων των εταίρων (βλ. § 1 I 6-7). Έτσι η πρόβλεψη/καταβολή μ.κ. χρησιμοποιείται πλέον από το νομοθέτη ως μέσο περιορισμού της προσωπικής ευθύνης των εταίρων κατά την άσκηση ατομικής εμπορίας, όχι προς δημιουργία κεφαλαιουχικής εταιρίας υπό την κρατούσα στη νομική πράξη έννοια⁵⁸⁵.

Οι επιμέρους λειτουργίες, τις οποίες υπηρετεί η πρόβλεψη/διαίρεση/καταβολή του μ.κ., είναι πλείονες και προκύπτουν από το νόμο και το καταστατικό. Εκτός από τον σχηματισμό χωριστής εταιρικής περιουσίας και τον περιορισμό της ευθύνης των εταίρων, κύρια λειτουργία του μ.κ. στο δίκαιο της αε πρέπει να θεωρηθεί η δόμηση των εταιρικών σχέσεων των μετόχων μέσω του κεφαλαιουχικού στοιχείου και με βάση αυτό (βλ. τώρα και άρθρ. 1 § 1)⁵⁸⁶. Ο χαρακτηρισμός της παρούσας εταιρικής μορφής ως «κεφαλαιουχικής» δεν είναι μεν καθαυτός άτοπος, όμως η διατύπωσή του με γενικό και απόλυτο τρόπο και δη σε αντιδιαστολή της προς την «προσωπική» εταιρία δεν αποδίδει πάντοτε την σημερινή εταιρική νομική πραγματικότητα. Το κεφαλαιουχικό στοιχείο της μετοχικής σχέσης εμφανίζεται πρωτίστως στην αναλογία των μετοχικών δικαιωμάτων με το εκπροσωπούμενο μ.κ. (βλ. π.χ. άρθρ. 30 § 1), στην ελεύθερη μεταβιβασιμότητα της μετοχής και στην έλλειψη προσωπικών σχέσεων των μετόχων⁵⁸⁷. Διότι, στο ισχύον σύστημα δικαίου, η αε αποτελεί εταιρία που φέ-

585. Σύμφωνα με αυτά, ο «κεφαλαιουχικός» χαρακτήρας της εταιρίας, δεν εμποδίζει την παράλληλη εισαγωγή του προσωπικού στοιχείου κατά τη λήψη των αποφάσεων των εταίρων. Βλ. και άρθρα 13 Ν 3190/55, 72 § 6 εδ. Β' Ν 4072/2012, 253 § 2 Ν 4072/2012, ΑΠ 748 εδ. Β'.

586. Τα παραπάνω είναι τα ελάχιστα χαρακτηριστικά του κεφαλαιουχικού χαρακτήρα της εταιρίας. Βλ. ενδεικτικά *Λεβαντή*, Ανών. Εταιρ., τ. Α', 10η έκδ., σελ. 31 επ.· *Βελέντζα*, Ανών. Εταιρ., 2008, § 15 σελ. 338 επ., *Σωτηρόπουλο*, ΔικΑΕ, γ' έκδ., άρθρο 44α αρ.περ. 1 επ. Βλ. όμως και *Ν. Ρόκα*, Εμπορ.Εταιρ., 6η έκδ., § 27 σελ. 200 επ., 204 επ.· *Αλεξανδρίδου*, Δίκ.Εμπορ.Εταιρ., τεύχ. Β', γ' έκδ., § 3 σελ. 53 επ.

587. Όπως εκτίθεται στην οικεία θέση, η σημασία των παραπάνω στοιχείων σχετικοποιείται. Βλ. επ' αυτού και *Forstmoser/Meier-Hayoz/Nobel*, *Schweizerisches Aktienrecht*, 1996, § 2 Anm. 25 επ.

ρει όλα - συνήθως διαφοροποιημένα έναντι των άλλων εταιρικών μορφών - τα στοιχεία της εταιρίας (βλ. ΑΚ 741) και το εταιρικό κεφάλαιο αποτελεί ένα ουσιώδες- πλην όμως όχι το μοναδικό - στοιχείο της εννοίας της (βλ. § 1 I 1 επ.)⁵⁸⁸.

Το εταιρικό κεφάλαιο αποτελεί, ως προς την προέλευσή του, περιουσία των εταίρων στα χέρια της εταιρίας. Δημιουργεί την αρχική εταιρική περιουσία, η οποία είναι ιδιαίτερη (χωριστή) έναντι των ατομικών περιουσιών των εταίρων. Η περιουσία αυτή δεν αποδίδεται στους εταίρους κατά το μέρος που αυτή καλύπτει το ύψος του εταιρικού κεφαλαίου (= το σύνολο των εισφορών των εταίρων). Όπως αναφέρθηκε πρόκειται για τη διαχωριστική λειτουργία του μ.κ. (Abgrenzungsfunktion)⁵⁸⁹. Ως terminus technicus, το εταιρικό κεφάλαιο, αποτελεί το νομικό μέσο («εργαλείο») για τον σχηματισμό ιδιαίτερης (χωριστής) περιουσίας και κριτήριο για τον τρόπο της δόμησης των μετοχικών σχέσεων. Επομένως επιβάλλεται μια απομυθοποίηση της έννοιας του εταιρικού κεφαλαίου, αφού μάλιστα σήμερα και η «κεφαλαιουχική» εταιρία γενικά δύναται πλέον κατά το νόμο να υφίσταται χωρίς κεφάλαιο ή να αποκτά έντονα «προσωπικά» στοιχεία ή ακόμη να γίνεται προσωπική ή οιονεί προσωποπαγής, όπως π.χ. συμβαίνει στις «μικρές» και στις μον. αε (βλ. και άρθρ. 3 § 9 Ν 4156/2013 περί καθορισμού του κεφαλαίου της επε από τους εταίρους χωρίς περιορισμό).

Το «κεφαλαιουχικό» στοιχείο δεν μπορεί λοιπόν σήμερα να θεωρείται ασύμβατο με το «προσωπικό», ήτοι με τη δημιουργία εταιρικού δεσμού (scil. εταιρικών δεσμεύσεων), και δεν αποκλείει την συνύπαρξη του στοιχείου αυτού με το προσωπικό στοιχείο (ΑΚ 741). Σε κάθε περίπτωση, το εταιρικό κεφάλαιο συνιστά χωριστή (ιδιαίτερη) περιουσία στη διάθεση του ν.π. της εταιρίας με διαφορετικές λειτουργίες κατά την ίδρυση και τη λειτουργία της, ενώ οι διατάξεις του νόμου για την καταβολή και τη διατήρησή του αποσκοπούν στην προστασία της περιουσίας αυτής της αε και αποτελούν αυστηρό δίκαιο (ius strictum)⁵⁹⁰. Από την άλλη μεριά, η περιορισμένη ευθύνη όλων των εταίρων, τους διευκολύνει να δημιουργούν επί ίσης βάσεως προσωπικές δεσμεύσεις μεταξύ τους και άλλου είδους συμφωνίες προς το σκοπό της αποτελεσματικότε-

588. Βλ. και Σκαλίδη, Δικ. Εμπορ. Εταιρ., στί' έκδ., 2007, σελ. 378 («εταιρία υπό πλατιά έννοια»), Ν. Ρόκα, Εμπορ. Εταιρ., σελ. 180 επ. Όπως εκτίθεται στην οικεία θέση, η οικονομική σημασία του κεφαλαίου έχει σήμερα κατά πολύ σχετικοποιηθεί. Επίσης σχετική είναι η σημασία του ως προς τη διαμόρφωση των σχέσεων μεταξύ των μετόχων και αυτών με το ν.π. της εταιρίας. Βλ. και π.π. υπό § 1 I 1.

589. Βλ. επ' αυτού και Meyer-Landrut, Aktiengesetz Grosskommentar, 3. Aufl., I. Band, 1970, § 1 Anm. 5 i.f. με παραπομπές.

590. Όπως εκτίθεται στην οικεία θέση δεσμευμένη είναι όχι μόνο η περιουσία που αναλογεί στο μ.κ. (= «εισφορές» των εταίρων) αλλά, υπό μίαν άλλη έννοια, ολόκληρη η εταιρική περιουσία (πρβλ. § 57 Abs. 1 S. 1, § 58 Abs. 5 AktG). Βλ. επ' αυτού και π.κ. υπό § 14 IV και V.

ρης επίτευξης του κοινού εταιρικού σκοπού (βλ. ΑΚ 741)⁵⁹¹. Επομένως, το εταιρικό κεφάλαιο, συνιστά τις συμβολές των εταίρων στον εταιρικό σκοπό και συνυπάρχει με τα άλλα στοιχεία της εταιρίας, τα οποία ο κωδ. Ν 2190/20 θέτει ως βάση της (ειδικής) ρύθμισής του (βλ. και υπό § 10).

II. Θεσμός μόρφωσης των εταιρικών σχέσεων

Όπως είδαμε, το εταιρικό κεφάλαιο αποτελεί κατά νόμον εννοιολογικό στοιχείο της αε και υπηρετεί πλείονες νομικές λειτουργίες. Σ' αυτές ανήκουν πρωτίστως ο σχηματισμός χωριστής (ιδιαίτερης) εταιρικής περιουσίας και η διαμόρφωση της οργάνωσης των εταιρικών σχέσεων στο νόμο. Όντως, κατά την ίδρυση της εταιρίας τίθεται για πρώτη φορά και το γνωστό ζήτημα για την προσωπική ή όχι ευθύνη των εταίρων για τα χρέη της, εξαιτίας της συμμετοχής τους σ' αυτήν (βλ. υπό § 15 ΙΙΙ)⁵⁹². Κατ' ορθή νομική αντίληψη, η καταστατική πρόβλεψη/ο τεμαχισμός του μ.κ. σε ισότιμα εταιρικά μερίδια συνιστά νομικό μέσο («θεσμός») για τον σχηματισμό χωριστής εταιρικής περιουσίας και τον περιορισμό της ευθύνης όλων των εταίρων⁵⁹³. Ο μέτοχος συνεισφέρει ένα τμήμα της περιουσίας του προς απόκτηση της μετοχικής σχέσης, το οποίο αποκόπτεται από την υπόλοιπη περιουσία του και περιέρχεται οριστικά στην εταιρία προς καταβολή του αναληφθέντος εταιρικού κεφαλαίου και σχηματισμό της χωριστής εταιρικής περιουσίας⁵⁹⁴. Μέσω των θεσμών αυτών του ισχύοντος ιδιωτικού περιουσιακού δικαίου, τα εταιρικά μερίδια αποκτούν μια σταθερή αναλογία προς το εταιρικό κεφάλαιο/την εταιρική περιουσία, ο δε αριθμός και η ονομαστική αξία τους συνδέονται με το ύψος του εταιρικού κεφαλαίου και υπόκεινται σε προκαθορισμένη δημοσιότητα⁵⁹⁵.

Η νομική λειτουργία της πρόβλεψης/διαίρεσης/ καταβολής του εταιρικού κεφαλαίου είναι κατά το στάδιο της ίδρυσης η κύρια (και σταθερή). Είναι φανερό ότι την σπουδαία αυτή νομική σημασία του μ.κ. παραβλέπουν οι νεότερες

591. Βλ. επ' αυτού και τις «εξωεταιρικές» συμφωνίες των εταίρων π.κ. στο κείμενο (υπό § 10).

592. Ευθύνη των μετόχων συνεπεία της μετοχικής τους ιδιότητας από το νόμο δύναται στο δίκαιο να ανακύπτει, όχι μόνο από τη συμμετοχή τους στην εταιρία, αλλά και κατά την ίδρυση και τη λειτουργία της. Βλ. άρθρ. 2 § 3 κωδ. Ν 2190/20. Βλ. και *Αλεξανδρίδου*, Δίκ. Εμπορ. Εταιρ., Κεφαλ. Εταιρ., 2009, σελ. 190 επ. Βλ. επ' αυτού και *Μάρκου*, Το δίκαιο της επε, Μέρος Α' υπό Ι 11.

593. Ισοτιμία εταιρικών μεριδίων, ισοτιμία και ίση ονομαστική αξία μετοχικών σχέσεων (μετοχών). Τα μετοχικά δικαιώματα είναι αναγκαιώς και υποχρεωτικώς ανάλογα προς την ονομαστική αξία της μετοχής. Βλ. *Πασσιά*, ΝΔίκ 16, 400.

594. Βλ. και *Μάρκου*, Περί της εννοίας της εμπορικής εταιρίας, τμ. τόμ. Ν. Ρόκα, 2012, σελ. 474 επ. = *Ελλάδη* 2010, 913 επ., 926 επ.

595. Βλ. επ' αυτού και ΕφΑθ 7002/2008 ΔΕΕ 2009, 1082.

αντιλήψεις για την κατάργηση του εταιρικού κεφαλαίου⁵⁹⁶. Αντιθέτως, η οικονομική του πλευρά ακολουθεί τη νομική και η σημασία της ποικίλλει ανάλογα με το ύψος του οριζόμενου κεφαλαίου και με το μέγεθος της επιχείρησης της εταιρίας· μπορεί μεν σε μια δεδομένη περίπτωση να υπάρχει και να αποκτήσει μεγάλη σημασία, όμως μπορεί και να μην υπάρχει, ιδίως αν ληφθεί υπόψη ότι, στο νεότερο εταιρικό δίκαιο, το ελάχιστο απαιτούμενο κεφάλαιο ίδρυσης συνεχώς μειώνεται ή δεν καταβάλλεται καθ' ολοκληρίαν κατά την ίδρυση (βλ. τώρα π.χ. την ΙΚΕ του Ν 4072/12 που μπορεί να ιδρυθεί με συμβολικό κεφάλαιο, ενδεχομένως δε και χωρίς ξένα κεφάλαια)⁵⁹⁷. Σε μια τέτοια περίπτωση, εκτός του ότι ο χαρακτηρισμός της εταιρίας ως «κεφαλαιουχικής» θα αποτελεί από οικονομική (scil. συναλλακτική) άποψη μάλλον αντίφαση, ενώ η ίδια η ίδρυση της εταιρίας θα αποτελεί αυξημένο συναλλακτικό κίνδυνο. Αυτά συμβαίνουν, όταν, από οικονομική άποψη, το εταιρικό κεφάλαιο εξακολουθεί στις συναλλαγές να θεωρείται ως το αντίβαρο προς την έλλειψη προσωπικής ευθύνης των εταίρων⁵⁹⁸. Από νομική άποψη η πρόβλεψη/καταβολή εταιρικού κεφαλαίου αναφέρεται ειδικότερα στην οργάνωση των εταίρων και τη δημιουργία της χωριστής εταιρικής περιουσίας. Γι' αυτό, πέραν της ανάγκης σχηματισμού χωριστής εταιρικής περιουσίας και του περιορισμού της ευθύνης όλων των εταίρων, αν θα έπρεπε στην αε κάποιο στοιχείο να χαρακτηριστεί ως «κεφαλαιουχικό», αυτό είναι η ex lege δόμηση και η οργάνωση των δημιουργούμενων μετοχικών σχέσεων, όχι η αε εν γένει (βλ. π.π. υπό § 7).

III. Το κεφάλαιο κατά τη λειτουργία της εταιρίας

Κατά το στάδιο της λειτουργίας της εταιρίας, το μετοχικό κεφάλαιο χρησιμοποιείται από το νομοθέτη ως ένας αριθμός, ένα ορισμένο νομικό μέγεθος («μια

596. Οι παραπάνω αντιλήψεις έχουν μ.ά. ως αποτέλεσμα η νομική φύση της μετοχικής σχέσης να ταυτίζεται με τη νομική φύση της εταιρικής σχέσης της προσωπικής εταιρίας. Για τις αντιλήψεις αυτές βλ. ενδεικτικά *Περάκη*, Νεότερες αντιλήψεις για το εταιρ.κεφάλαιο, εις Κ. Παμπούκης, 45 Χρόνια επιστ. παρουσίας, 2005, σελ. 19 επ.

597. Βέβαια η διαπίστωση αυτή δεν επηρεάζει τη νομική σημασία του «εταιρικού κεφαλαίου». Βλ. επ' αυτού υπό § 15. Ωστόσο, απώτερος στόχος του νομοθέτη της «κεφαλαιουχικής» εταιρίας, πρέπει ανέκαθεν να θεωρηθεί η ελεύθερη συνένωση της δημιουργικής -και συνήθως αποκλειστικής- προσωπικής εργασίας ορισμένων επιχειρηματιών και του εισφερόμενου κεφαλαίου (βλ. και ΕμπΝ 38). Βλ. και *Würdinger*, Aktien-und Konzernrecht, 3. Aufl., 1973, § II σελ. 17· *Μάρκου*, ΕγχειρΕΔ, τ. 3 τεύχ. α', σελ. 461 επ. Βλ. και π.π. υπό § 1 I.

598. Το «εταιρικό κεφάλαιο» άρα και η «κεφαλαιουχική» εταιρία προϋποθέτουν τον σχηματισμό μιας άξιας του ονόματός της χωριστής εταιρικής περιουσίας, αλλιώς υπάρχει ορατός κίνδυνος παραπλάνησης των συναλλασσομένων (βλ. § 15 III 3). Πρβλ. και την πρόταση της High Level Group of Company Law Experts της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για 25.000 Ευρώ ως ελάχιστο εταιρικό κεφάλαιο με την υπόδειξη ότι "is not enough to ensure that companies have sufficient financial means to carry out substantial economic activities".

μαθηματική ποσότητα», κατά τη γνωστή έκφραση του Πετιμεζά ή, κατ' άλλους συγγραφείς, ως μία αμετάβλητη λογιστική ποσότητα), η οποία εκφράζεται πάντοτε σε ορισμένη ονομαστική χρηματική αξία και τίθεται στη στήλη του παθητικού του ισολογισμού, εμποδίζοντας την εμφάνιση καθαρών κερδών και τη διανομή εταιρικής περιουσίας, όταν η τελευταία δεν υπερβαίνει μ.ά. το ύψος του εκάστοτε μ.κ. και του αποθεματικού («Βασική αρχή της ονομαστικής διατήρησης του μ.κ.», βλ. άρθρα 44α επ.). Μαθηματική ποσότητα συνιστά επίσης το εταιρικό μερίδιο. Εκφράζει συγχρόνως ένα ορισμένο ποσοστό επί της εταιρικής περιουσίας, το οποίο, ως δομικό στοιχείο της μετοχικής σχέσης, αποτελεί τη βάση υπολογισμού για την εξακρίβωση ορισμένων δικαιωμάτων του μετόχου⁵⁹⁹. Με άλλα λόγια, κατά το στάδιο λειτουργίας της εταιρίας, η πρόβλεψη/καταβολή του εταιρικού κεφαλαίου έχει ως λειτουργία τη διαφύλαξη της εταιρικής περιουσίας, η οποία (πρέπει) να ανταποκρίνεται τουλάχιστον στο ύψος του ως άνω εταιρικού κεφαλαίου, προκειμένου να μπορεί να γίνεται λόγος για την εξασφάλιση σταθερότητας του εταιρικού κεφαλαίου (εταιρικής περιουσίας) και την ύπαρξη διανεμητέων κερδών (βλ. π.κ. υπό § 14 VI).

Από τα εκτεθέντα δεν πρέπει συνεπώς να συναχθεί το συμπέρασμα ότι το «εταιρικό κεφάλαιο» υποκαθιστά εξ ορισμού τα πρόσωπα των εταίρων και την προσωπική συμβολή τους στην εταιρία ούτε ότι αποκλείει τις προσωπικές σχέσεις που δημιουργούνται (ή είναι δυνατό να δημιουργούνται) μεταξύ των εταίρων και μεταξύ αυτών και του ν.π. της εταιρίας, ή το προσωπικό στοιχείο της εταιρικής σχέσης (βλ. π.π. υπό §§ 1 και 2)⁶⁰⁰. Άλλωστε, το εταιρικό κεφάλαιο ως θεσμός υφίσταται κατά νόμον και υπηρετεί τις ίδιες νομικές λειτουργίες ανεξάρτητα από το μέγεθος της εταιρίας και του κεφαλαίου της, όχι μόνο στις μεγάλες αλλά και στις «μικρές» και στις μον. αε, οι οποίες στην εταιρική πράξη αποκτούν κατά κανόνα οιοσεί προσωποπαγή χαρακτήρα⁶⁰¹.

599. Βλ. επ' αυτού περισσότερα α.π.κ. υπό IV.

600. Βλ. εκτενώς Μάρκου, ΕγχειρΕΔ, τεύχ. α', β' έκδ, 2008, σελ. 443 επ., 481 επ. με παραπομπές.

601. Βλ. § 2 γερμ.ν.περί αε (AktG)- άρθρ. 625 ελβετΚΕ(OR)- *Forstmoser/Meier-Hayoz/Nobel*, Schweizerisches Aktienrecht, 1996, § 17 Anm. 2 επ.· *Scyboz/Gillieron/Scyboz/Braconi*, Code Civil Suisse & Code des Obligations, Annotés, 8e édition, 2008, Art. 625. Βλ. εκτενώς Μαστροκώστα, Η μονοπρόσωπη αε, Ζητήματα από το νέο δίκαιο της αε (επιμ. Μ.-Θ. Μαρίνου), 2009, σελ. 424 επ. με αναφορές· Παγώνη, Η μονοπρόσωπη αε ως σύγχρονη πραγματικότητα, ΕΤΡΑΞΧρΔ 2006, 849. Επίσης βλ. Σκαλιδή, Κυριότητα ονομ. μετοχών κλειστής αε κ.λπ., ΔΕΕ 2007, 277 επ.· Γιοβαννόπουλο, Δογματική και δικαιουσγκριτική θεώρηση της μικρής αε εις: Σύνδεσμο Ελλην.Εμπορικ., Η οργάνωση της επιχείρησης των κεφαλαιουχικών εταιριών, 2004, σελ. 83 επ.· Αντωνόπουλο, Δίκαιο ΑΕ & ΕΠΕ, β' έκδ., § 2 Ι σελ. 10 επ.· Μήτσου, Ανών.Εταιρ., τ.Ι (επιμ. Αντωνόπουλου-Μούζουλα), 2013, άρθρον 1 αρ. 51 επ., Ν. Ρόκα, Εταιρική οργάνωση και ατομική δράση των εταίρων, ΕΕμπΔ 2007, 1 επ., Παπαδημόπουλο, Ο νέος γερμαν. νόμος για τις μικρές αε, ΔΕΕ 1995, 1043 επ., Καραμανάκου, Η υποχρέωση πίστης των μετόχων, 2013, σελ. 9 επ.

Παράρτημα Α΄

Το εθνικό δίκαιο της ανώνυμης εταιρίας

Ο κωδ. Ν 2190/20 αποτελεί τον ειδικό και συγχρόνως βασικό νόμο του υπάρχοντος δικαίου της αε που εφαρμόζεται στις ελληνικές αε και προσδιορίζει την εταιρική συμπεριφορά των μετόχων και των οργάνων τους (βλ. το άρθρ. 6). Πλην του νόμου αυτού, το δίκαιο της αε περιλαμβάνει και πολλές άλλες διατάξεις, οι οποίες εφαρμόζονται εν προκειμένω αμέσως ή συμπληρωτικά, όπως είναι οι γενικές αρχές του ιδιωτικού εταιρικού δικαίου και οι διατάξεις του ΑΚ, ιδίως οι διατάξεις περί εταιρίας (ΑΚ 741 επ., βλ. και άρθρα 249 επ. του Ν 4072/2012) και περί νομικών προσώπων (ΑΚ 61-77)⁹¹⁵, το δίκαιο των αξιολογίων και το δίκαιο της κεφαλαιαγοράς, καθώς και το ευρωπαϊκό κοινοτικό (ήδη ενωσιακό) εταιρικό δίκαιο⁹¹⁶. Πέρα από αυτό, εφαρμόζονται οι διατάξεις του ισχύοντος Συντάγματος και ιδίως εκείνες που αναφέρονται στα ατομικά δικαιώματα, ιδίως στο δικαίωμα του συνεταιρίζεσθαι (άρθρ. 12 Συντ.) και στην προστασία της ιδιοκτησίας (άρθρ. 17 Συντ.).

Παράρτημα Β΄

Η ανώνυμη εταιρία στην κοινοτική και τη διεθνή έννομη τάξη

Ειδική βιβλιογραφία: Aktiengesetz, hrsgn von K.Schmidt und M. Lutter, I. Band, §§ 1-149, 2008· Αναστασοπούλου, Εγκατάσταση στην ΕΟΚ και μορφές εταιρειών μετά το 1992, Δελτ ΑΕ & ΕΠΕ 1988, αρ. 1632 σελ. 436· Αλεξανδροπούλου, Ευρωπαϊκό εταιρικό δίκαιο, 2015΄ *Βαρβιτσιώτης*, Η Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα και το εταιρικό δίκαιο, ΝοΒ 1968, 927 και ΝοΒ 1969, 477· Bayer, Auswirkungen der Niederlassungsfreiheit nach der EuGH-Entscheidungen Inspire Art und Überseering auf die deutsche Unternehmensmitbestimmung, AG 2004, 534· Behrens in GmbH Großkommentar, hrsgn von Peter Ulmer, Mathias Habersack und Martin Winter, Band 1 (2005), Einl. Β· Γιόκαρης, Συγκριτικό δίκαιο και ευρωπαϊκό κοινοτικό δίκαιο, Αφιέρ.Κ.Ρόκαν, 1985, σ.39· Dausies, *Die rechtliche Dimension des Binnenmarktes*, *EuZW* 1990, 8; Δούβλης, εις ΔικΑΕ (επιμ. Ε. Περάκη), τόμος

915. Όπως επισημάνθηκε, η αε είναι πρωτίστως εταιρία. Γι' αυτό προηγείται η εφαρμογή των διατάξεων του ΑΚ 741 επ. και έπεται η εφαρμογή των διατάξεων του ΑΚ 61 επ. βλ. εκτενώς Μάρκου, *ΕλλΔνη* 2004, 18 επ. Ακόμη βλ. π.π. ιδίως υπό τις §§ 1 και 2.

916. βλ. και Παπαγιάννη, Δίκαιο ανων. εταιρ., ερμηνεία κατ' άρθρο, 1997, σελ. 3 επ. Όσον αφορά τη νομοθέτηση του Ν 2190/20, το προ και το μετά από αυτόν νομικό καθεστώς βλ. ενδεικτικά Πασσιά, *Το δίκαιο της αε*, Ι, 1955, §§ 42 επ. Για δε το Ν 3604/2007 βλ. Περάκη, *Το νέο δίκαιο της αε*, 2007 και 3η έκδ., 2015, passim.

πρώτος, Β΄ έκδ., 2002, σελ. 105 επ.· *Ηλιόπουλος*, Η εναρμόνισης του ελληνικού δικαίου των εταιρειών προς το ευρωπαϊκό δίκαιο, EEN 1977, 222· *Κοζύρης*, Δικαιοδοσία και εφαρμοστέο δίκαιο στις εσωτερικές σχέσεις εταιριών, ΕπισκΕΔ 2003, 617· *Λεοντακιανάκος*, Το εταιρικό δίκαιο της ευρωπαϊκής κοινότητας, ΝοΒ 1985, 1349· *Μάρκου*, Εγχειρίδιο εμπορικού δικαίου, τ. 3, τεύχος α΄ εμπορικές εταιρίες, 2008, σελ. 507 επ.· *Παμπούκης*, Θέματα εναρμόνισης του ελληνικού εταιρικού δικαίου με τις κοινοτικές ρυθμίσεις, ΕΕΕυρΔ 1981, 149· *Περάκης*, Η «ελληνική» ευρωπαϊκή εταιρία, 2006· ο ίδιος, Οι νεώτερες κατευθύνσεις του ευρωπαϊκού εταιρικού δικαίου, Θέματα θεωρίας και πράξης, 2004, σελ. 313· *Πολιτσοπούλου*, Εισαγωγή εις το εταιρικό δίκαιο της ευρωπαϊκής κοινότητας, EEN 1980, 700· *Σινανιώτη-Μαρούδη*, Εμπορικό Δίκαιο, τομ. 2, Εταιρίες, Β΄ έκδ., 2010· *Σκαλίδης*, Ο συντονισμός του δικαίου της επε προς τις διατάξεις της πρώτης, της τετάρτης και έβδομης οδηγίας της ΕΟΚ, Αρμ 1987, 821· ο ίδιος, Η σημερινή κατάσταση του δικαίου της ανώνυμης εταιρίας κατά το κοινοτικό και ελληνικό δίκαιο, ΕΕυρΚ 1982, 33· *Σκουλούδης*, Οι Ευρωπαϊκοί Όμιλοι Οικονομικού Σκοπού σήμερα στην Ελλάδα, ΝοΒ 1990, 27· *Σουφλερός*, Η απαγόρευση της κατάχρησης δικαιώματος και η σχέση της με τις αρχές της ασφάλειας δικαίου, της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και της αναλογικότητας στο κοινοτικό εταιρικό δίκαιο, ΕΕμπΔ 2000, 607.

I. Εισαγωγικές παρατηρήσεις

Σύμφωνα με το άρθρ. 3 § 3 εδ. α΄ της ΣΕΕ πρωταρχικός στόχος της Ένωσης παραμένει η εγκαθίδρυση εσωτερικής αγοράς (άρθρα 26 επ. ΣΛΕΕ, «κοινής αγοράς» ως την Συνθήκη της Λισαβόνας). Προς τούτο, η Συνθήκη της ΕΕ, επιδιώκει το προοδευτικό άνοιγμα των εθνικών αγορών, την απαλλαγή τους από εθνικά προστατευτικά μέτρα και τη διασφάλιση υγιούς και ελεύθερου ανταγωνισμού μεταξύ των οικονομικών παραγόντων στα κατ΄ ιδίαν κράτη μέλη. Η πραγματοποίηση των επιδιώξεων αυτών επιχειρείται στη βάση των τεσσάρων θεμελιωδών ελευθεριών ήτοι της κυκλοφορίας των εμπορευμάτων, της κυκλοφορίας των προσώπων, της ελευθερίας των υπηρεσιών και της κυκλοφορίας των κεφαλαίων⁹¹⁷. Σύμφωνα με το άρθρ. 26 § 1 ΣΛΕΕ η Ένωση θεσπίζει τα μέτρα εγκαθίδρυσης ή διασφάλισης της λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς (γι΄ αυτήν βλ. τα άρθρα 26 επ. ΣΛΕΕ). Αποδέκτες των υποχρεώσεων που επιτάσσουν οι προαναφερθείσες ελευθερίες είναι πρωτίστως τα κράτη μέλη

917. Την πραγμάτωση των ελευθεριών αυτών και τη διασφάλιση της λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς αναλαμβάνουν σύνολα κανόνων του πρωτογενούς δικαίου και του παραγώγου δικαίου, επίσης μέτρα εναρμόνισης των εθνικών νομοθεσιών και της αμοιβαίας αναγνώρισης. Βλ. επ΄ αυτών *Παπαγιάννη*, Ευρωπαϊκό δίκαιο, 5η, σελ. 407 επ.

της Ένωσης αλλά και τα όργανά της κυρίως όταν αυτά λαμβάνουν ενωσιακά μέτρα⁹¹⁸.

Το κοινοτικό δίκαιο της αε αποτελεί τον πυρήνα του κοινοτικού (νυν ενωσιακού) εταιρικού δικαίου. Περιλαμβάνει κανόνες δικαίου που ρυθμίζουν, αμέσως ή εμμέσως, τις εταιρικές σχέσεις καθώς και την οργάνωση/ τη λειτουργία των εταιριών. Το δίκαιο αυτό περιλαμβάνει ειδικότερα πρωτογενές και παράγωγο ενωσιακό εταιρικό δίκαιο δηλ. τους σχετικούς κανόνες της Συνθήκης για την ΕΕ & ΣΛΕΕ και τη νομολογία του ΔΕΚ (ήδη ΔΕΕ ή ΔικΕΕ), τους κανόνες εναρμόνισης του εταιρικού δικαίου και υλοποίησης των προαναφερθεισών θεμελιωδών ενωσιακών ελευθεριών⁹¹⁹. Για δε την προαγωγή της δραστηριότητας των επιχειρήσεων των κρατών μελών και σε άλλα κράτη μέλη χωρίς την ανάγκη ίδρυσης υποκαταστήματος, το ισχύον ενωσιακό δίκαιο θεσπίζει για τα κράτη μέλη (και) ομοιόμορφους κανόνες ιδιωτικού διεθνούς δικαίου. Η έλλειψη τους καθιστά αναγκαία την προσφυγή του εφαρμοστή του δικαίου στο ιδιωτικό διεθνές δίκαιο κάθε κράτους μέλους, του οποίου οι κανόνες ορίζουν το εφαρμοστέο δίκαιο στις εταιρικές σχέσεις. Έτσι, εκτός από τους κανονισμούς ιδιωτικού δικαίου, η αε υπόκειται ως κεφαλαιουχική εταιρία επίσης σε όλες τις οδηγίες και τις αποφάσεις που αφορούν την αε και γενικότερα τις κεφαλαιουχικές εταιρίες (βλ. π.κ. υπό III)⁹²⁰.

Το ιδιωτικό διεθνές εταιρικό δίκαιο («δίκαιο άρσης συγκρούσεων εταιρικού δικαίου») περιέχει τους κανόνες, οι οποίοι ορίζουν το δίκαιο της πολιτείας που εφαρμόζεται σε μian ορισμένη εταιρία, η οποία εμφανίζει στοιχεία αλλοδαπότητας δηλ. στοιχεία που την συνδέουν με ένα αλλοδαπό δίκαιο ή με το δίκαιο μιας διεθνούς συνθήκης, όπως π.χ. είναι ο τόπος ίδρυσης της εταιρίας, η πραγματική ή καταστατική έδρα της κεντρικής διοίκησης και, ιδίως σε περιπτώσεις κρίσεων, η υπηκοότητα των ελεγχόντων την εταιρία εταίρων (βλ. άρθρ. 6)⁹²¹. Όσον αφορά τα συνδυετικά αυτά στοιχεία δεν επικρατεί στην επι-

918. Βλ. περισσότερο Παπαγιάννη, Ευρωπαϊκό δίκαιο, 5η, σελ. 415 επ. με παραπομπές.

919. Βλ. και τον τίτλο του κεφαλαίου 3 (άρθρα 114 επ.) “Η προσέγγιση των νομοθεσιών”. Βλ. επ’ αυτών ενδεικτικά Συνοδινού, Ανών.Εταιρ. (επιμ. Αντωνόπουλου-Μούζουλα), I, 2013, σελ. 35 επ., Ν. Ρόκα, Εμπορ.Εταιρ., 7η, σελ. 32 επ.

920. Οι κύριες διατάξεις για την προσέγγιση των νομοθεσιών των κρατών μελών προς τον σκοπό της εγκαθίδρυσης και λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς αποτελούν σήμερα εκείνες των άρθρων 114 και 115 ΣΛΕΕ. Βλ. γι’ αυτές Κώτσηρα, Συνθήκη ΕΕ & ΣΛΕΕ, Κατ’ άρθρο ερμηνεία (επιμ. Β.Χριστιανού), 2012, υπό τα άρθρα 114 σελ. 630 επ. και 115 σελ. 642 επ. με παραπομπές.

921. Βλ. και τον καν. 1346/2000. Ως τμήμα του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου το διεθνές εταιρικό δίκαιο αποτελεί δίκαιο συγκρούσεων και ρυθμίζει το εφαρμοστέο δίκαιο σε πραγματικό εταιρικό δίκαιο με στοιχεία αλλοδαπότητας. Βλ. και Zimmer in Aktiengesetz von K. Schmidt/M. Lutter (Hrgr.), I. Band, §§ 1-149, 2008, σελ. 133. Το εταιρικό δίκαιο ανήκει στους τομείς εκείνους του ιδιωτικού δικαίου, οι οποίοι, λαμβάνοντας υπ’ όψη την αυτονομία των ρυθμίσεων των εθνικών δικαίων, γνωρίζουν τις μεγαλύτερες προ-

στήμη πλήρης ομοφωνία ούτε τα στοιχεία αυτά είναι σε όλες τις πολιτείες τα ίδια, ενώ το άρθρ. 54 § 1 ΣΛΕΕ καθιερώνει πλείονα συνδεδετικά στοιχεία. Το ιδιωτικό διεθνές εταιρικό δίκαιο προσδιορίζει το εφαρμοστέο για την εταιρία δίκαιο (*lex societatis*) στις περιπτώσεις συγκρούσεων δικαίων⁹²². Οι σχετικοί κανόνες του αποτελούν κανόνες δημοσίου δικαίου (*ius publicum, ius cogens*) και λαμβάνονται υπ' όψη από τον δικαστή αυτεπαγγέλτως (βλ. ΑΚ 33)⁹²³. Από τα προαναφερθέντα συνδεδετικά στοιχεία, το στοιχείο της πραγματικής έδρας της κεντρικής διοίκησης της εταιρίας αποτελεί το συνδεδετικό στοιχείο της αποκαλούμενης θεωρίας της έδρας. Σημείο εκκίνησης της θεωρίας αυτής είναι η παραδοχή ότι πρωτίστως η πολιτεία, στην οποία η εταιρία έχει την πραγματική έδρα της, είναι εκείνη που κυρίως βλάπτεται από την ίδρυση της εταιρίας και υφίσταται τις συνέπειες από την δραστηριότητά της. Αυτής της πολιτείας πλήττονται, κατά την αντίληψη αυτή, περισσότερο η ασφάλεια των συναλλαγών, το συμφέρον των εταίρων, των πιστωτών, των εργαζομένων και του δημοσίου. Από την άποψη αυτή είναι ενδεδειγμένη η εφαρμογή της έννομης τάξης της πολιτείας της πραγματικής έδρας της εταιρίας και δεν πρέπει το ζήτημα της επιλογής της έδρας, άρα και του εφαρμοστέου για την εταιρία δικαίου, να εγκαταλείπεται πλήρως στην αυτονομία των ενδιαφερόμενων εταίρων, όπως π.χ. πράττει η θεωρία της ίδρυσης. Για τον λόγο αυτό, η θεωρία της (πραγματικής) έδρας αποκαλείται επίσης θεωρία προστασίας (*Schutztheorie*). Με την αποδοχή της θεωρίας της πραγματικής έδρας περιορίζεται η φυγή ημεδαπών εταιριών προς άλλες ευνοϊκότερες για την εταιρία έννομες τάξεις⁹²⁴. Συνέπεια της αποδοχής της θεωρίας της έδρας είναι π.χ. ότι η μεταφορά της έδρας στην επικράτεια μιας άλλης πολιτείας επάγεται αλλαγή του «δικαίου της

σπάθειες συντονισμού ή προσαρμογής εντός της ΕΕ βλ. επ' αυτού Μάρκου, ΕγχειρΕΔ, τ. 3 τεύχ. 1, σελ. 507 επ. · Behrens in GmbH Groβkommentar, Band 1, Einl. B. Rdnr. B 169 ff. με πολλές παραπομπές.

922. Το δίκαιο της εταιρίας (*lex societatis*) εφαρμόζεται στις «εσωτερικές σχέσεις» της εταιρίας και συνεπώς βάσει αυτού κρίνεται η νομιμότητα της χορήγησης δανείου από αλλοδαπή θυγατρική σε μητρική της εταιρία (βλ. άρθρ. 23α). Το εφαρμοστέο δίκαιο σε μια τέτοια περίπτωση κρίνεται επίσης από το ιδιωτικό διεθνές δίκαιο του δικάζοντος δικαστή (*forum*). βλ. επ' αυτού κυρίως Μήτσου, ΔΕΕ 2010, 1021, 1026. βλ. όμως και ΝΣΚ Γνμδ. 123/2009, ΝΟΜΟΣ.

923. Στη συνάφεια αυτή γίνεται μεν συνήθως λόγος για «ημεδαπή» ή «αλλοδαπή» εταιρία, όμως οι χαρακτηρισμοί αυτοί δεν πρέπει να εκλαμβάνονται ως να είχε η εταιρία υπηκοότητα ή εθνικότητα, αφού γίνεται επίσης δεκτό ότι το ν.π. δεν έχει πατρίδα. βλ. Behrens in GmbH Groβkommentar, Band 1, Einl. B. Rdnr. B 1 με παραπομπές. βλ. άρθρ. 6.

924. βλ. εκτενώς Zimmer in Aktiengesetz von K. Schmidt/M. Lutter (Hrgr.), I. Band, §§ 1-149, 2008, σελ. 134 με παραπομπές. Η ικανότητα του ν.π. της αε κρίνεται από το δικαστήριο της πραγματικής έδρας. Όταν η πραγματική έδρα της αε είναι στην Ελλάδα χωρίς να έχουν τηρηθεί οι διατυπώσεις ίδρυσης γίνεται δεκτό ότι πρόκειται για εταιρία «εν τοις πράγμασιν» (ΑΠ 335/2001 ΔΕΕ 2001, 608 = ΕΕμπΔ 2001, 279). βλ. και το άρθρ. 6.

εταιρίας» (lex societatis) και κατ' αρχήν υποχρεώνει την εταιρία σε λύση/εκκαθάριση και νέα ίδρυσή της⁹²⁵.

Η δραστηριοποίηση των εμπορικών εταιριών εκτός του κράτους ιδρύσεώς τους έχει στις σύγχρονες συναλλαγές γίνει ο κανόνας. Στις συναλλαγές αυτές, οι εταιρίες έρχονται σε επαφή και συνδέονται ποικιλοτρόπως με εταιρικά δίκαια περισσοτέρων πολιτειών, τα οποία περιέχουν επιμέρους ρυθμίσεις που διαφέρουν μεταξύ τους. Το κύριο ζήτημα που τίθεται στον δικάζοντα δικαστή (forum) αφορά στον προσδιορισμό του εφαρμοστέου δικαίου για τα ζητήματα που ρυθμίζει το «δίκαιο της εταιρίας» (lex societatis), όπως είναι η ίδρυση, η απόκτηση ικανότητας δικαίου, η οργάνωση, η εκπροσώπηση της εταιρίας, η ευθύνη των εταίρων και των οργάνων της, η λύση, η εκκαθάριση και η αφερεγγυότητά της⁹²⁶. Το «δίκαιο της εταιρίας» ρυθμίζει ενιαία τα εν λόγω ζητήματα και περιλαμβάνει τόσο τους ουσιαστικούς κανόνες της εταιρικής σύμβασης (συμπεριλαμβανομένου του «καταστατικού») όσο και εκείνους της εταιρικής νομοθεσίας. Μολονότι το «δίκαιο της εταιρίας» (lex societatis) ερμηνεύεται ευρέως και περιλαμβάνει ενιαία ρύθμιση για όλα τα («εσωτερικά») ζητήματα που σχετίζονται με την ίδρυση, τη λειτουργία και τη λύση της, όπως και την ευθύνη των εταίρων και των οργάνων της διοίκησης, εντούτοις το ισχύον ελληνικό δίκαιο αφήνει περιθώριο για αμφισβητήσεις ως προς το νομικό χαρακτηρισμό (Qualification) ενός συγκεκριμένου πρακτικού ζητήματος και την υπαγωγή του στο δίκαιο αυτό [lex societatis = statut(a) = τα θέσμιμα ή οι τεθειμένοι για την εταιρία κανόνες ή «η της εταιρίας τάξις» ήτοι το σύνολο των ουσιαστικών κανόνων δικαίου που εφαρμόζονται στις έννομες σχέσεις της εταιρίας]⁹²⁷.

925. Τούτο είναι δυνατό να ορθώνει εμπόδια στον διεθνή προσανατολισμό και την υπερεθνική δραστηριοποίηση των επιχειρήσεων. Από την άλλη πλευρά, η ανάπτυξη της σύγχρονης τεχνολογίας και των μέσων επικοινωνίας, οδηγεί συχνότατα στην πράξη σε δυσχέρειες ως προς την εξακρίβωση του τόπου της πραγματικής άσκησης της διοίκησης της εταιρίας. Βλ. επ' αυτού εκτενώς *Zimmer in Aktiengesetz von K. Schmidt/M. Lutter* (Hrgr.), I. Band, §§ 1-149, 2008, σελ. 134 επ. με παραπομπές.

926. Για το εθνικό και κοινοτικό δίκαιο της πτώχευσης βλ. Ν 3588/2007, καν. 1346/2000 «περί διαδικασιών αφερεγγυότητας», οδηγία 2001/17 ΕΚ και το ΠΔ 332/2003, οδηγία 2001/24/ΕΚ και Ν 3458/2006. Βλ. επίσης ΔΕΚ 20-10/2011, ΕΕμπΔ 2011, 890 και ΕΕμπΔ 2012, 133 παρ.α. *Ρόκα*. Βλ. επίσης εντελώς ενδεικτικά *Περάκη*, Πτωχ. Δίκαιο, 2010, § 87 σελ. 417 επ. με πολλές παραπομπές· *Σπυριδάκη*, Πτωχ. Δίκαιο, 2008, σελ. 399 επ.· *Αυγητίδη*, Η αντιμετώπιση της αφερεγγυότητας σε κοινοτικό επίπεδο, τα όρια παρέμβασης του κοινοτικού νομοθέτη στο πτωχευτικό δίκαιο, ΧρΔ 2007, 398 επ. Βλ. εκτενώς *Μάρκου*, ΕγχειρΔ, τ. 3, τεύχ. α', σελ. 507 επ., 522 επ. με πολλές παραπομπές στην ημεδαπή και την αλλοδαπή βιβλιογραφία.

927. Βλ. και ΑΠ (Ολομ) 3/2003 ΕπισκΕΔ 2003, 117. Ωστόσο, η υπαγωγή του αυτή αποκτά σπουδαιότητα, διότι στις περιπτώσεις που το εφαρμοστέο δίκαιο καθορίζεται από το ελληνικό ιδιωτικό διεθνές δίκαιο, το τελευταίο ορίζει και ποιο αλλοδαπό δίκαιο είναι εφαρμοστέο ως «δίκαιο της εταιρίας» (βλ. ΑΚ 10, 25). Βλ. και Καν. 44/2001 των Βρυξελλών, άρθρ. 22 § 2· *Κοζύρη*, Δικαιοδοσία και εφαρμοστέο δίκαιο

ΜΕΡΟΣ Β΄
Ερμηνεία κωδ. Ν 2190/1920 κατ' άρθρο
[Άρθρα 1-17B]

ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΜΕΝΟΣ ΝΟΜΟΣ 2190/1920
«Περί Ανωνύμων Εταιριών»

Κεφάλαιον 1ον
Γενικαί Διατάξεις

Άρθρο 1

**Ορισμοί - Πεδίο εφαρμογής - Αριθμός και ευθύνη
μετόχων¹**

1. Η ανώνυμη εταιρία είναι κεφαλαιουχική εταιρία με νομική προσωπικότητα, για τα χρέη της οποίας ευθύνεται μόνο η ίδια με την περιουσία της².
2. Κάθε ανώνυμη εταιρία είναι εμπορική, έστω και αν ο σκοπός της δεν είναι η άσκηση εμπορικής επιχείρησης.
 - 2α. Με την επιφύλαξη τυχόν ειδικότερων ρυθμίσεων, ο νόμος αυτός εφαρμόζεται τόσο σε ανώνυμες εταιρίες με μετοχές που δεν είναι εισηγμένες σε χρηματιστήριο όσο και σε ανώνυμες εταιρίες με μετοχές εισηγμένες σε χρηματιστήριο.
 - 2β. Όπου στο νόμο αυτόν γίνεται αναφορά:
 - α) σε χρηματιστήριο, νοούνται αντίστοιχα, η ρυθμιζόμενη αγορά κράτους-μέλους κατά την έννοια της περίπτωσης 14 της § 1 του άρθρου 4 της Οδηγίας 2004/39/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, για τις αγορές χρηματο-

1. Ο τίτλος του άρθρ. 1 αντικαταστάθηκε με τη § 1 του άρθρ. 2 Ν 3884/2010. Αντικατοπτρίζει το ποικίλο περιεχόμενό του. Οι περισσότερες διατάξεις του έχουν διευκρινιστικό χαρακτήρα και επιδιώκουν την ασφάλεια των συναλλαγών. Γεωργακόπουλος, ΕρμΑΕ Ν 2190/1920 (επιμ./συνεργ. Β. Δ. Τουντόπουλου), 2010, σελ. 8.

2. Βλ. και άρθρ. 1 § 1 Ν 3190/55. Στο ισχύον σύστημα δικαίου, κάθε πρόσωπο ευθύνεται με ολόκληρη την περιουσία του, αφ' ότου ο οφειλέτης έπαυσε να είναι ο ίδιος δέσμιος και έγινε μόνο υπόχρεος για την εκπλήρωση του χρέους. Επομένως η διάταξη ως προς το σημείο αυτό είναι διευκρινιστική. Εξάλλου ορθώς η διάταξη δεν ομιλεί για «ιδιαιτέρη νομική προσωπικότητα», αφού κάθε πρόσωπο είναι έναντι των άλλων ιδιαίτερο, αυτοτελές και αυτόνομο. Βλ. και Μέρος Α΄ § 8.

πιστωτικών μέσων (Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων L 145/1/30.4.2004) και, όσον αφορά την Ελλάδα, η οργανωμένη αγορά κατά την έννοια της § 10 του άρθρου 2 του Ν 3606/2007 για τις αγορές χρηματοπιστωτικών μέσων και άλλες διατάξεις,

β) σε μετοχές ή άλλες κινητές αξίες εισηγμένες σε χρηματιστήριο ή απλώς εισηγμένες, νοούνται οι μετοχές ή οι κινητές αξίες που είναι εισηγμένες για διαπραγμάτευση σε ρυθμιζόμενη ή οργανωμένη αγορά³,

γ) σε ηλεκτρονικά μέσα, νοούνται τρόποι ηλεκτρονικής επικοινωνίας, όπως το διαδίκτυο ή άλλο δημόσιο ή ιδιωτικό δίκτυο, οι οποίοι επιτρέπουν την ευχερή διασφάλιση της ταυτότητας των χρηστών και την ασφάλεια της επικοινωνίας⁴.

3. Η ανώνυμη εταιρία μπορεί να ιδρυθεί από ένα ή περισσότερα πρόσωπα ή να καταστεί μονοπρόσωπη με τη συγκέντρωση όλων των μετοχών σε ένα μόνο φυσικό ή νομικό πρόσωπο⁵. Η ίδρυση ανώνυμης εταιρίας ως μονοπρόσωπης ή η συγκέντρωση όλων των μετοχών της σε ένα μόνο πρόσωπο, καθώς και τα στοιχεία του μοναδικού μετόχου της, υπόκεινται στις διατυπώσεις δημοσιότητας του άρθρου 7B⁶.

Ειδική Βιβλιογραφία: Aktiengesetz, Großkommentar, 3. Aufl., I. Band, I. Lieferung, §§ 1-53, 1970· Aktiengesetz von K.Schmidt/M.Lutter (Hrgr.), I. Band, §§ 1-149, 2008· Αντωνόπουλος, Οι πρόσφατες τροποποιήσεις του ΚΝ 2190/1920 αναφορικά με το στάδιο ίδρυσης της αε, ΕπισκΕΔ 2008, 331· Αυγητίδης, Η αρχή της αυτοτέλειας του ν.π. στις ναυτιλιακές εταιρίες, ΕπισκΕΔ 1999, 92· Γεωργακόπουλος, Εγχειρίδιο Εμπορικού Δικαίου, 1998· Γεωργακό-

-
3. Σύμφωνα με τα παραπάνω, οι διατάξεις του νόμου διέπουν τις αε, που συστήνονται κατά τον νόμο αυτό και έχουν μετοχές προς διαπραγμάτευση σε οργανωμένη αγορά κράτους μέλους της ΕΕ. Για τις παραπάνω έννοιες του χρηματιστηρίου και της οργανωμένης αγοράς βλ. άρθρ. 2 § 10 Ν 3606/2007 και άρθρ. 2 § 1 περίπτ. 14 της Οδηγίας 2004/39/ΕΚ. Βλ. και άρθρ. 6.
 4. Οι διατάξεις των §§ 2α και 2β προστέθηκαν με τη § 2 άρθρ. 2 Ν 3884/2010. Όσον αφορά την ιστορική εξέλιξη του παρόντος άρθρου βλ. ενδεικτικά Λεβαντή, Ανώνυμες εταιρίες, Α', 10η έκδ., 2000, σελ. 43 επ., Περράκη, Το νέο δίκαιο της αε, 3η, σελ. 29, Μήτσου, Ανών.Εταιρ., τ.Ι (επιμ. Αντωνόπουλου-Μούζουλα), 2013, άρθρον 1 αρ. 1 επ. Ακόμη βλ. άρθρ. 98 Ν 4072/2012. Επί της τροποποίησης αυτής βλ. το άρθρ. 7α.
 5. Όταν, μετά την ίδρυση, όλες οι μετοχές της εταιρίας περιέρχονται εξ αδιαιρέτου σε πλείονα πρόσωπα δεν πρόκειται πλέον για μον. αε αλλά για πολυπρόσωπη, όπως π.χ. επί καθολικής διαδοχής από πλείονες, διαιρετώς ή εξ αδιαιρέτου. Τούτο, ισχύει παρά την ισχύ της αρχής του αδιαιρέτου/ αδιασπάστου της μετοχικής σχέσης (μετοχικού δικαιώματος). Βλ. π.κ. υπό VII. Βλ. και άρθρα 4 και 13.
 6. Το άρθρ. 1 αντικαταστάθηκε και συμπληρώθηκε ως άνω με το άρθρ. 3 του Ν 3604/ 2007. Βλ. και Μαστροκώστα, Η μονοπρόσωπη αε, Ζητήματα από το νέο δίκαιο της αε (επιμ. Μ.-Θ. Μαρίνου), 2009, σελ. 434 επ.· Μούζουλα, Ν 3604/2007 για την αναμόρφωση και τροποποίηση του ΚΝ 2190/1920 περί αε, κατ' άρθρο ερμηνεία, 2008, άρθρο 3, σελ. 10 επ. Όσον αφορά την δωδέκατη εταιρική οδηγία και την τροποποίησή της βλ. Μέρος Α' Παράρτημα Β' υπό III.

πουλος, Το δίκαιον των εταιριών, τ. Β΄, 1972· Καραβάς, Εγχειρίδιον Εμπορικού Δικαίου, τεύχ. Α΄, 1960· Κιάντου-Παμπούκη, Η προστασία των δανειστών στις ναυτιλιακές εταιρίες με παραμέριση της ν.π., Αρμ 1993, 877· Κιάντου-Παμπούκης, Μονοπρόσωπη επε, ΕπισκεΔ 1997, 807· Λιακόπουλος, Η άρση της αυτοτέλειας του ν.π. στη νομολογία, 1993· Λιακόπουλος, Γενικό Εμπορικό Δίκαιο, γ΄ έκδ., 1998· Μάρκου, Πρώτες σκέψεις επί της προτάσεως σχεδίου νόμου αναμόρφωσης του ΚΝ 2190/20, ΕΤΡΑΞΧρΔ 2006, 781· Μάρκου, Η άρση της αυτοτέλειας του ν.π. ως πηγή ανασφάλειας δικαίου, ΕΕμπΔ 2003, 279· Μούζουλας, Ο Ν 3604/2007 για την αναμόρφωση και τροποποίηση του ΚΝ 2190/1920 περί ανωνύμων εταιριών, 2008· Münchener Kommentar zum Aktiengesetz, Band 1, §§ 1-53, 2. Aufl., 2000· Παμπούκης, Μονοπρόσωπη εταιρία, ΕΕμπΔ 1966, 185· Πασσιάς, Το δίκαιον της ανώνυμου εταιρίας, τ. α΄ 1955· Περάκης, Η κάμψη της νομικής προσωπικότητας και η νομολογιακή τυποποίηση, ΔΕΕ 1996, 374· Περάκης, Το νέο δίκαιο της ανώνυμης εταιρίας, 2007· Περάκης, Ενοχικά δεσμεύσεις του δικαιώματος ψήφου του μετόχου, 1976· Ν. Ρόκας, Εμπορικές εταιρίες, 6η έκδ., 2008· Schweizerisches Aktienrecht, v. Forstmoser/Meier-Hayoz/Nobel, 1996· Σινανιώτη/Μαρούδη, Μεταμορφώσεις της έννοιας της αε, το πρόβλημα του δημοσιονομικού ελέγχου της, ΔΕΕ 2002, 381· Σινανιώτη/Μαρούδη, Εμπορικό δίκαιο Εταιρίες, γ΄ έκδ., 2012· Σκαλίδης, Δίκαιο εμπορικών εταιριών, στ΄ έκδ., 2007· Τζουγανάτος, Ανεπαρκής κεφαλαιοδότηση κεφαλαιουχικών εταιριών, 1994· Τζουγανάτος, Νεότερες αντιλήψεις για την ευθύνη των μετόχων αε: Αποχαιρετισμός της ευθύνης λόγω άρσης της αυτοτέλειας του νομικού προσώπου, 18ο συν. ελλην. εμπορ., 2003· Το δίκαιο της ανώνυμης εταιρίας, κατ΄ άρθρο ερμηνεία του ΚΝ 2190/1920, γ΄ έκδ. (επιμ. Ε. Περάκη), 2010· Τριανταφυλλάκης, Η εφαρμογή της αρχής της ισότιμης μεταχείρισης των μετόχων στην εξαγορά των επιχειρήσεων, ΔΕΕ 2001, 363.

Ι. Εισαγωγικές παρατηρήσεις

1. Περιεχόμενα του παρόντος κεφαλαίου

Ο κωδ. Ν 2190/1920 περιέχει ειδικούς κανόνες δικαίου (*leges speciales*). Οι κανόνες αυτοί αποτελούν συγχρόνως τους γενικούς κανόνες του εταιρικού δικαίου των αε και δη όλων των αε που έχουν ειδικό σκοπό⁷. Το πρώτο κεφάλαιο του παρόντος νόμου περιλαμβάνει, κατά τον τίτλο του, «γενικές διατά-

7. Το γενικό δίκαιο της αε είναι κατά βάση ιδιωτικό εταιρικό αλλά και δημόσιο δίκαιο. Το μεν πρώτο αφορά πρωτίστως την ρύθμιση των μετοχικών σχέσεων με κανόνες αναγκαστικού και ενδοτικού δικαίου, το δε δεύτερο αφορά την άσκηση κρατικής εποπτείας επί της αε και την ρύθμιση των σχέσεων της αε με την πολιτεία και το δημόσιο (*fiscus*). Βλ. επ΄ αυτού ενδεικτικά Γεωργακόπουλο, ΕρμΑΕ Ν 2190/1920 (επιμ./συνεργ. Β.Δ. Τουντόπουλου), 2010, σελ. 2.

ξεις» για την ίδρυση και το καταστατικό, για τις μετοχές και τις ομολογίες, για την τροποποίηση του καταστατικού και την ακυρότητα της εταιρίας, για την επωνυμία και την έδρα της. Επιπλέον, για την τηρητέα δημοσιότητα και το κατά νόμον αναγκαίο κεφάλαιο της εταιρίας, για την ίδρυσή της με δημόσια προσφορά, την έκδοση και τη μεταβίβαση των μετοχικών τίτλων, για την αποτίμηση των εισφορών είδους, για την καταβολή και την πιστοποίηση της καταβολής του μ.κ., για την μερική καταβολή και την αύξηση του μ.κ., για τη μερική κάλυψη του αυξανόμενου μ.κ., για τη ρύθμιση της εκ μέρους της εταιρίας (πρωτότυπης και της παράγωγης) απόκτησης μετοχών, για την παροχή πιστώσεων προς απόκτηση ιδίων μετοχών, για την σύσταση ενεχύρου επί μετοχών της αε και για τις εξαγοράσιμες μετοχές⁸. Η πρόβλεψη του μ.κ. συνοδεύεται από ένα ιδιαίτερο σύστημα προστασίας του ιδίου και της περιουσίας και εντάσσεται στο σύστημα προστασίας των δανειστών (βλ. και ενδεικτικά τα άρθρα 11 επ., 14 επ., 45 επ.).

Οι παραπάνω διατάξεις περί ιδρύσεως αποσκοπούν στη δημιουργία υγιών κατά νόμον ιδρύσεων αε, στον προσδιορισμό των κατά νόμον χρηματοδοτικών εργαλείων, την προστασία των (παρόντων και μελλοντικών) μετόχων της εταιρίας από επιπόλαιες ιδρύσεις, την ασφαλή ενημέρωση των τρίτων για τα σημαντικά γεγονότα/πράξεις της εταιρικής ζωής και, τέλος, την εξασφάλιση της πραγματικής καταβολής και διατήρησης του μ.κ. χάριν της προστασίας των συμφερόντων των τρίτων ιδίως των πιστωτών της (βλ. Μέρος Α' § 13)⁹. Η ίδρυση της αε περιλαμβάνει το σύνολο των πραγματικών και νομικών γεγονότων, τα οποία λαμβάνουν χώρα σταδιακά με βάση μία προκαθορισμένη διαδικασία και οδηγούν στην κατά νόμον συγκρότηση/ύπαρξή της, άρα και στην εφαρμογή του δικαίου της αε¹⁰.

-
8. Δυνάμει ρητής πρόβλεψης στο άρθρ. 4 § 1 του Ν 3412/2005 και του καν. (ΕΚ) 2157/2001, οι διατάξεις του παρόντος νόμου εφαρμόζονται «αναλογικά» και στην Ευρωπαϊκή εταιρία (Societas Europaea, SE) με την επιφύλαξη των ειδικότερων ρυθμίσεων του νόμου αυτού. Βλ. και Βαρελά, ΔικΑΕ, 2010, άρθρο 1 αρ. 2, Περάκη, Η «ελληνική» Ευρωπαϊκή εταιρία (Societas Eutopaea), 2006, *passim*, τον ίδιο, Ο Καν. 2157/2001 για την ευρωπαϊκή εταιρία (SE), Θέματα Θεωρίας & Πράξης, 2004, σελ. 329 επ.
 9. Κρίθηκε ότι διατάξεις του καταστατικού αε, που δεν αναφέρονται στα κατά νόμον απαραίτητα στοιχεία αλλά ρυθμίζουν θέματα, τα οποία κανονικώς αποτελούν αντικείμενο συμφωνίας με τους τρίτους (ως η αποκλειστική αρμοδιότητα δικαστηρίου), δεν δύνανται κατά τεκμήριο να θεωρηθούν ότι είναι γνωστά στους τρίτους λόγω της δημοσιότητας του καταστατικού. ΠΠειρ 814/1968 ΕΕμπΔ 1969, 229. Σημειωτέον ότι το ζήτημα της γνώσης διακρίνεται από τη δέσμευσή τους από μια τέτοια ρήτρα. Βλ. άρθρα 7α επ.
 10. Βλ. και Γεωργακόπουλο, Το δίκαιο των εταιρ., ΙΙ, σελ. 74. Πέραν του υποχρεωτικού ιδρυτικού σταδίου, η ίδρυση της αε δύναται να περιλαμβάνει και άλλα προαιρετικά στάδια, όπως είναι το προ- και παρα- ιδρυτικό στάδιο. Επίσης, η εταιρική σύμβαση δύναται να περιλαμβάνει και προαιρετικές ρήτρες και συμφωνίες, οι οποίες είτε ισχύουν όταν συμπεριλαμβάνονται σ' αυτήν είτε ισχύουν μεν δυνάμει των γενικών αρχών και όταν δεν συμπεριλαμβάνονται (π.χ. οι εξωεταιρικές συμφωνίες), όμως η συμπερίληψή τους

2. Περιεχόμενα του παρόντος άρθρου

Τόσο από τον τίτλο όσο και από τα περιεχόμενα του παρόντος άρθρου συνάγεται σαφώς ότι οι διατάξεις του περιλαμβάνουν υπό στενή έννοια αναγκαστικό δίκαιο (ΑΚ 3, 174). Επομένως δεν μπορούν να τροποποιηθούν με αντίθετες ρυθμίσεις των εταίρων στο καταστατικό. Η εφαρμογή των διατάξεων του είναι υποχρεωτική ακόμη και χωρίς οποιαδήποτε σχετική μνεία του καταστατικού (βλ. και άρθρ. 2). Οι κατ' ιδίαν διατάξεις του παρόντος άρθρου έχουν διαφορετική νομοθετική καταγωγή¹¹. Περιλαμβάνονται στο πρώτο κεφάλαιο του νόμου υπό τον τίτλο «Γενικά Διατάξεις» (όσον αφορά το περιεχόμενο βλ. π.π. υπό 1).

Ο μακρύς τίτλος του άρθρου προιδεάζει μεν για το ποικίλο (και ανομοιογενές) περιεχόμενο των διατάξεών του, όμως δεν πρέπει να θεωρηθεί εύστοχη η επιλογή του νομοθέτη να μη συμπεριλάβει στο παρόν άρθρο την ίδρυση (υπό την έννοια της σύστασης δηλ. της κατάρτισης της ιδρυτικής πράξης ή εταιρικής σύμβασης) της εταιρίας, η οποία άλλωστε συνιστά κύριο αντικείμενό της, όπως συνάγεται από την ερμηνεία του άρθρου (βλ. και άρθρ. 4)¹². Διότι, μολονότι για την ίδρυση της παρούσας εταιρίας δεν απαιτείται σήμερα η προηγούμενη άδεια της διοίκησης προς σύσταση αλλά αρκεί η διοικητική έγκριση της σύστασης της αε και του καταστατικού (βλ. άρθρ. 4 § 1), εντούτοις αυτό καθαυτό το γεγονός της ίδρυσης και η ακολουθούμενη διαδικασία της έχουν καθοριστική σημασία για την κατά νόμον υπόσταση της αε και τον μετέπειτα έννομο βίο της (βλ. άρθρ. 4)¹³.

Η «ίδρυση» της αε περιλαμβάνει πλείονα μέρη (στοιχεία). Αυτά είναι η ιδρυτική πράξη, εταιρική σύμβαση ή μονομερής δικαιοπραξία (βλ. εκτενώς άρθρ. 4), η απόφαση ή πράξη της διοίκησης για την έγκριση της σύστασης της εταιρίας και την έγκριση του καταστατικού, κα η ίδρυση της αε ως νομικού προσώ-

στην εταιρική σύμβαση είναι δυνατό να μη στερείται εννόμων συνεπειών. Βλ. επ' αυτών και Γεωργακόπουλο, Το δίκαιο των εταιρ., II, σελ. 74 επ. Βλ. διεξοδικά Μέρος Α' § 10.

11. Βλ. επ' αυτού Λεβαντή, Ανών. Εταιρίες, τομ. Α', 10η έκδ., 2000, άρθρο 1 σελ. 43 επ.· Παπαγιάννη, Δίκ. Ανων. Εταιρ., σελ. 114 επ., 132 επ.· Σκαλίδη, Δικ. εμπορ. εταιρ., στ' έκδ., 2007, σελ. 380· Ν. Ρόκα, Εμπορ.Εταιρ., 6η έκδ., σελ. 221 επ.

12. Από τη σύγκριση του παρόντος άρθρου με το άρθρ. 4 πρέπει να γίνει δεκτό ότι ο νόμος στο παρόν άρθρο (όπως και στο άρθρ. 2) ρυθμίζει την σύσταση της εταιρίας (ιδίως την ιδρυτική πράξη και το καταστατικό), ενώ στο άρθρ. 4 του νόμου ρυθμίζει τις πράξεις της δημόσιας αρχής δηλ. την έγκριση της διοίκησης και την καταχώριση στο μητρώο (ίδρυση). Βλ. και υπό τα άρθρα 4 και 7α επ.

13. Κρίθηκε ότι η πράξη της διοίκησης περί εγκρίσεως του καταστατικού αε και παροχής αδείας σύστασής της αφορά όλες τις διατάξεις του καταστατικού και δεν δύναται να δίδεται με τη διαπίστωση παρανομίας ορισμένων ή ορισμένης διατάξεως του καταστατικού. Η μερική έγκριση του καταστατικού ισοδυναμεί με παντελή έλλειψη εγκρίσεως. ΣτΕ 2149/1979 ΕΕμπΔ 1980, 233 παρατ. Σγουρίτσα.

που (ν.π.) και αυτοτελούς υποκειμένου δικαίου (βλ. άρθρ. 7Β § 10)¹⁴. Αποτελεί δίδαγμα της κοινής πείρας ότι το πρώτο («προκαταρκτικό») μέρος της ίδρυσης περιλαμβάνει συνήθως πλείονες πράξεις (βήματα ή στάδια) και δη την σύνταξη της ιδρυτικής πράξης, τον καθορισμό και την υπογραφή της (βλ. και το άρθρ. 2)¹⁵.

Τα γνωρίσματα που μνημονεύει το παρόν άρθρο ως χαρακτηριστικά της εταιρικής μορφής της αε αποτελούν κατ' ακρίβειαν κοινά χαρακτηριστικά κάθε «κεφαλαιουχικής» εταιρίας (βλ. Μέρος Α' § 4). Η διαπίστωση αυτή ισχύει κυρίως όσον αφορά τη ν.π., την αποκλειστική ευθύνη της εταιρικής περιουσίας για τα χρέη του ν.π. της εταιρίας και την απόκτηση της εμπορικής ιδιότητας της εταιρίας κατά το «τυπικό» κριτήριο (βλ. εκτενώς π.κ. υπό V). Οι σχετικές διατάξεις του νόμου προσδιορίζουν την εταιρική μορφή της αε και ως τέτοιες αφορούν την ασφάλεια των συναλλαγών, γι' αυτό έχουν αναγκαστικό χαρακτήρα (*ius cogens*). Η εταιρική σύμβαση (καταστατικό) δεν δύναται για τα στοιχεία αυτά να περιέχει αποκλίνουσες ρυθμίσεις¹⁶. Αντιθέτως, στο παρόν άρθρο, δεν προσδιορίζεται αμέσως η νομική κατάσταση (*status*) των μετόχων στην εταιρία ως αυτοτελών υποκειμένων δικαίου, όπως π.χ. είναι η περιορισμένη ευθύνη τους έναντι του ν.π. της εταιρίας και των τρίτων, η οποία απορρέει εμμέσως από άλλες διατάξεις του νόμου και τις γενικές αρχές του ισχύοντος ιδιωτικού εταιρικού δικαίου (βλ. ιδίως Μέρος Α' §§ 1 και 7)¹⁷.

3. Η έννοια «ιδρυτής της εταιρίας»

Η ίδρυση της αε διέπεται επίσης από την αρχή της καταστατικής αυτονομίας των εταίρων (*scil.* ιδρυτών) δηλ. την ελευθερία της ιδιωτικής βούλησης των εταίρων προς διαμόρφωση και ορισμό του περιεχομένου του καταστατικού

14. Για τον χαρακτήρα της συστατικής πράξης ως διαρκούς ενοχικής σχέσης, συνήθως πολυπρόσωπης, σπανιότερα ως μονοπρόσωπης, βλ. Μέρος Α' ιδίως υπό § 1. Βλ. και *Καραβά*, ΕγχειρΕΔ, Α', 2η, 1962, σελ. 415 επ.

15. Η ιδρυτική πράξη με τα στοιχεία του άρθρ. 2 § 1 είναι απαραίτητη για την ίδρυση της αε. Αντιθέτως η σύνταξη και υπογραφή του (κατ' ακρίβεια) καταστατικού μπορεί ενόψει της διάταξης του άρθρ. 2 § 1α να θεωρηθεί ότι δεν είναι απαραίτητη, ιδίως όταν αυτό επαναλαμβάνει ισχύουσες διατάξεις του νόμου. Βλ. *Περάκη*, Καταστατικές διαμορφώσεις της αε, Θέματα θεωρίας & πράξης, 2004, σελ. 4. Βλ. και άρθρ. 2.

16. Ο δικαστής ελέγχει αυτεπαγγέλτως την μορφή και τον τύπο της κρινόμενης εταιρίας και ακολούθως προβαίνει στην εφαρμογή των προσηκόντων κανόνων. Δεν δεσμεύεται από τους χαρακτηρισμούς των συμβληθέντων. Λαμβάνει υπ' όψη την ουσία της εταιρίας και αυτό αφορά τη δημόσια τάξη. Βλ. *Καραβά*, ΕγχειρΕΔ, Α', 2η, 1962, σελ. 378,450.

17. Σήμερα η παραπάνω ευθύνη του μετόχου προκύπτει *e contrario* από τη διάταξη της § 1 του παρόντος άρθρου. Η θέσπισή της δεν μειώνει εντούτοις την μεγάλη ερμηνευτική σπουδαιότητα της αναζήτησης των βασικών θεσμών του ισχύοντος ιδιωτικού δικαίου στους οποίους αυτή θεμελιώνεται. Βλ. Μέρος Α' υπό §§ 1 και 15. Βλ. και *Wiedemann*, *Erfahrungen mit der Gestaltungsfreiheit im Gesellschaftsrecht*, ZGB 1998, Sonderheft 13, σελ. 19 επ.

εντός του ισχύοντος αναγκαστικού πλαισίου του νόμου (βλ. και άρθρ. 2 § 3)¹⁸. Η αρχή αυτή διακρίνεται από την βασική αρχή του αυτοπροσδιορισμού και της αυτονομίας του ιδρυόμενου ν.π. της εταιρίας ως προσώπου και ως αυτόνομου υποκειμένου δικαίου (βλ. άρθρ. 7B § 10)¹⁹.

Συναφής είναι εδώ και η έννοια «ιδρυτής» ή «ιδρυτές» της αε που αποτελούν τους συμβαλλόμενους της εταιρικής σύμβασης, κατά κανόνα δε και τους πρώτους μετόχους. Ιδρυτής μπορεί να είναι κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο του ιδιωτικού ή του δημόσιου δικαίου. Πρόσωπο ημεδαπό ή αλλοδαπό, ακόμη και νομικές οντότητες με ικανότητα δικαίου. Η ιδιότητα του ιδρυτή-μετόχου είναι προσωποπαγής, μπορεί μεν να εκλείψει λόγω καθολικής ή ειδικής διαδοχής στη μετοχική σχέση, όμως αυτό δεν επηρεάζει την ιδιότητα του ιδρυτή και την ευθύνη του (βλ. άρθρ. 2 § 3 και Μέρος Α' § 17)²⁰.

Ειδικότερα μπορούμε να πούμε ότι «ιδρυτές της αε» (βλ. άρθρ. 2 § 3) είναι τα πρόσωπα, τα οποία υπογράφουν την ιδρυτική πράξη και το καταστατικό, δηλ. καταρτίζουν τη σύμβαση για την ίδρυση της εταιρίας και το καταστατικό, και συγχρόνως αναλαμβάνουν την υποχρέωση προς καταβολή της αξίας των μετοχών (βλ. υπό το άρθρ. 2). Οι ιδρυτές αναλαμβάνουν και το έργο της τέλεσης όλων των απαραίτητων ενεργειών για την (κατά το νόμο/καταστατικό) ίδρυση της εταιρίας, αυτοπροσώπως ή μέσω άλλου ή άλλων προσώπων²¹. Κάθε ιδρυτής οφείλει να αναλάβει τουλάχιστον μία μετοχή έναντι εισφοράς. Η συμμετοχή στην ίδρυση προσώπων που δεν είναι ιδρυτές δεν επάγεται ακυρότητα της ίδρυσης (argum από το άρθρ. 4α).

Η ανάληψη της κάλυψης των μετοχών κατά την ίδρυση είναι πράξη πολυσημαντική και απαιτεί την σύμπραξη όλων των ιδρυτών ή των εγγραφόμενων στο

18. Γεωργακόπουλος, ΕρμΑΕ Ν 2190/1920 (επιμ./συνεργ. Β. Δ. Τουντόπουλου), 2010, σελ. 10. Βλ. και Μαστροκώστα, ΧρΙΔ 2004, 289 επ.· Forstmoser/Meier-Hayoz/Nobel, Schweizerisches Aktienrecht, 1996, § 7 Anm. 2 επ. Πρβλ. και Περάκη, ΔΕΕ 2004, 371. Εγκυρότητα των καταστατικών ρητρών για την απαγόρευση ανταγωνιστικών πράξεων και από τους μετόχους της αε, όπως και μη ανταγωνισμού από τα μέλη του δσ για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα μετά την αποχώρησή τους, με παρεπόμενη συμφωνία για την κατάπτωση ποινικής ρήτρας σε περίπτωση παραβίασης της συμφωνίας. ΕφΑθ 5131/2011 ΔΕΕ 2012, 24 = ΕΕμπΔ 2012, 456· βλ. και ΑΠ 797/2010 ΕπισκεΔ 2010, 817 = ΕλλΔνη 2011, 1342.

19. Για το ειδικότερο περιεχόμενο της αρχής αυτής βλ. ενδεικτικά Γεωργακόπουλο, ΕρμΑΕ Ν 2190/1920 (επιμ./συνεργ. Β. Δ. Τουντόπουλου), 2010, σελ. 10-11. Σινανιώτη-Μαρούδη, Εμπορ.δίκ., Εταιρίες, 3η έκδ., σελ. 153 επ.

20. Βλ. Γεωργακόπουλο, ΕρμΑΕ (επιμ./συνεργ. Β. Δ. Τουντόπουλου), 2010, σελ. 30. Βλ. και άρθρ. 7δ.

21. Βλ. Γεωργακόπουλο, Το δίκ. των εταιρ., ΙΙ, σελ. 196, Hüffer, AktG, 9.Aufl., § 28 αρ.περ. 1 επ. Για τις ενέργειές τους αυτές οι ιδρυτές ευθύνονται έναντι της εταιρίας και των καλόπιστων τρίτων. Βλ. εκτενώς υπό το άρθρ. 2 § 3.

μ.κ. (για τους τελευταίους βλ. εκτενώς άρθρ. 8α)²². Οι μετοχές γεννώνται από την πρόβλεψη και τον τεμαχισμό του εταιρικού (μετοχικού) κεφαλαίου σε ισότιμα εταιρικά μερίδια («σύσταση της εταιρίας») συγχρόνως με την καταχώριση της ίδρυσης ή της αύξησης του κεφαλαίου.

«Ιδρυτικό στάδιο» πρέπει, όπως είδαμε, να θεωρηθεί εκείνο, το οποίο άρχεται με την υπογραφή της εταιρικής σύμβασης (ιδρυτικής πράξης και καταστατικού), και διαρκεί μέχρι την απόκτηση της ν.π. (άρθρ. 7B § 10)²³. Σε μεγαλύτερο βαθμό από ό,τι συμβαίνει σε άλλες εταιρικές μορφές, οι ιδρυτές της αε είναι δυνατό, λόγω της ανωνυμίας και του κατά κανόνα χαλαρού εταιρικού δεσμού, να κινούνται από διαφορετικά κίνητρα και με την εισοδό τους στην εταιρία να επιδιώκουν, εντός ή εκτός της εταιρίας, ποικίλους στόχους, γεγονός που δεν αφήνει αδιάφορο τον νομοθέτη κατά την οργάνωση της εταιρίας (βλ. Μέρος Α' υπό § 2 II). Διότι, παράλληλα με την οργάνωση αυτή, υφίστανται επίσης η (μέσω του καταστατικού) βασική συμβατική υποχρέωση των εταίρων προς επιδίωξη του εταιρικού (κοινού) σκοπού και οι θεμελιώδεις υποχρεώσεις εταιρικής πίστης (βλ. και ΑΚ 747)²⁴.

4. Κάλυψη ολοκλήρου του μετοχικού κεφαλαίου

Σύμφωνα με το άρθρ. 2 § 1 στοιχ. δ', το καταστατικό της εταιρίας πρέπει να περιέχει διατάξεις για το ύψος και τον τρόπο καταβολής του εταιρικού κεφαλαίου²⁵. Όλοι οι εταίροι μετέχουν της εταιρίας με εισφορές στο κεφάλαιο.

Εισφορά του εταίρου συνιστά εκείνο το ποσό που αντιστοιχεί στην ονομαστική αξία της μετοχής, όχι το τυχόν επιπλέον καταβαλλόμενο ποσό, εκουσίως ή υποχρεωτικώς, όπως συμβαίνει όταν οι μετοχές εκδίδονται υπέρ το άρτιον ούτε οι άλλου είδους παροχές προς την εταιρία (βλ. π.χ. άρθρα 15, 29 § 3)²⁶. «Ύψος» εταιρικού κεφαλαίου είναι το χρηματικό ποσό του μ.κ., ενώ ο «τρόπος καταβολής» αναφέρεται στην μέθοδο καταβολής του δηλ. στο αν το (αριθ-

22. Έτσι *Γεωργακόπουλος*, Το δίκ. των εταιρ., II, σελ. 194. Ιδιότυπη σύμβαση κατά τον *Λιακόπουλο*, Από την αστική, σελ. 41. Βλ. και Μέρος Α' ιδίως § 14 I 3.

23. Για την ταύτιση της εταιρικής σύμβασης με ο καταστατικό βλ. και § 2 γερμ.ν. περί αε AktG). Όσον αφορά τη διαδικασία σύστασης της εταιρίας και την παροχή άδειας σύστασης γίνεται κρίσιμη η καταχώριση της άδειας στο μητρώο αε. ΕφΔωδ 2/1994 ΕΕμπΔ 1996, 83. Βλ. το άρθρο 2.

24. Για τέτοια είδη μετόχων βλ. εντελώς ενδεικτικά *Γεωργακόπουλο*, ΕρμΑΕ Ν 2190/1920 (επιμ./συνεργ. Β. Δ. Τουντόπουλου), 2010, σελ. 12 επ.

25. Οι ιδρυτές αναλαμβάνουν όλες τις μετοχές. Επίσης, στο καταστατικό, πρέπει να αναγράφεται το ποσοστό του μ.κ. που αναλαμβάνει κάθε ιδρυτής. Βλ. και *Hoffmann-Becking* in MünchHandb. des G-Rechts, Band 4, AG, 1988, § 3 σελ. 11.

26. Βλ. επ' αυτού *Meyer-Landrut*, Aktiengesetz Grosskommentar, 3. Aufl., I. Band, 1970, § 1 αρ.περ. 7, *Hoffmann-Becking* in MünchHandb. des G-Rechts, Band 4, AG, 1988, § 3 σελ. 9 επ.

μητικά μνημονεύμενο) κεφάλαιο είναι καταβλητέο σε μετρητά ή σε είδος, από τους ιδρυτές ή από το κοινό (βλ. άρθρ. 8α)²⁷.

Μολονότι στην παραπάνω διάταξη δεν αναφέρεται ρητά πρέπει, σύμφωνα με το νόμά της, να γίνει δεκτό ότι είναι ανάγκη το καταστατικό να ορίζει και τον τρόπο της κάλυψης του μ.κ. Η καταβολή προϋποθέτει την κάλυψη, η οποία συνίσταται στην ανάληψη της υποχρέωσης εξ ολοκλήρου καταβολής του κεφαλαίου, κατά τη σύσταση, εν όλω ή εν μέρει (άρθρ. 8 § 1 εδ. α΄). Ως τέτοια η ανάληψη εσωκλείει και τον τρόπο καταβολής του²⁸. Η (ολική) κάλυψη αποτελεί κατ' αρχήν προϋπόθεση για την καταβολή και η ανάγκη της προκύπτει από πολλές άλλες διατάξεις του νόμου (βλ. ιδίως άρθρα 8, 8α, 12 και 56).

Στην περίπτωση κάλυψης του κεφαλαίου, όχι αμέσως από τους ιδρυτές («ιδιωτικώς» όπως επίσης λέγεται, βλ. άρθρ. 8α), αλλά με προσφυγή στο κοινό, το κεφάλαιο καλύπτεται είτε μερικώς από τους ιδρυτές και μερικώς από το κοινό είτε ολικώς από το κοινό κατά τις ισχύουσες διατάξεις του Ν 3401/2005 για τις δημόσιες προσφορές κινητών αξιών («κάλυψη με δημόσια προσφορά κινητών αξιών», βλ. άρθρ. 8α)²⁹. Στη μεν άμεση, ιδιωτική ή ενιαία ίδρυση οι ιδρυτές αναλαμβάνουν ολόκληρο το μ.κ., στη δε διαδοχική (ή σταδιακή) ίδρυση η κάλυψη, εν όλω ή εν μέρει, γίνεται με προσφυγή των ιδρυτών στο ευρύ κοινό και σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις για τις δημόσιες προσφορές κινητών αξιών (βλ. εκτενώς άρθρ. 8α). Στην (αποκαλούμενη) διαδοχική ίδρυση η δημόσια εγγραφή (κάλυψη) δεν είναι άμεση αλλά διαδοχική δεδομένου ότι αυτή γίνεται από τους ιδρυτές και το κοινό (εν όλω ή εν μέρει) δηλ. γίνεται μεταγενέστερα και περατούται συγχρόνως με την επιτυχή ολοκλήρωση της εγγραφής του κεφαλαίου σύμφωνα με τα οριζόμενα ειδικότερα στο καταστατικό³⁰.

27. Για την ευθύνη έναντι του μετασχόντος στη δημόσια εγγραφή βλ. ΠΑ 10370/1997, Δελ-ταΕ & ΕΠΕ, 1998, τεύχ. 1750, 326, *Τσιμπρή*, Διαμεσολάβηση κατά τη διάθεση στο κοινό μετοχών και άλλων τρίτων, ΝοΒ 39, 1177 επ.

28. Η κάλυψη του μ.κ. διαφέρει μεν από την καταβολή του και εκφράζει τη γνωστή διάκριση μεταξύ υποσχετικής και εκποιητικής δικαιοπραξίας του ισχύοντος περιουσιακού δικαίου, όμως στο δίκαιο της αε η διάκριση είναι και χρονική. Βλ. π.χ. άρθρα 11 και 13. Αλλιώς άρθρ. 4 Ν 3190/1955.

29. Βλ. *Καραβά*, ΕγχειρΕΔ, Β΄, 2η, 1962, σελ. 60 επ., 67 επ. *Αλεξανδρίδου*, ΔικΕμπορΕταιρ, τεύχ. Β΄, γ΄ έκδ., § 3 σελ. 60 επ.· *Σκαλίδη*, Αυλες μετοχές, ΕΤΡΑΕΧρΔ 1999, 297· *Κλεφτοσήμο*, Η μεταβίβαση των μετοχών της αε από νομική, φορολογική και λογιστική άποψη, Λογιστής 2000, 1393, 1552. Βλ. επ' αυτού άρθρ. 8α.

30. Βλ. και *Καραβά*, Εγχειρ.πρακτ. και θεωρητ., § 107 σελ. 81. Στη σταδιακή ίδρυση η εταιρική σύμβαση δεν περιέχει ανάληψη όλων των μετοχών. Οι δε αναλήψεις του κοινού γίνονται με δηλώσεις προς τους ιδρυτές ή τον ανάδοχο και την εκ μέρους τους αποδοχή. Βλ. *Γεωργακόπουλο*, ΕγχειρΕΔ, τ. 1, τεύχ. 2, Β΄ έκδ., 2002, § 30 σελ. 335, *Ν. Ρόκα*, Εμπορ.Εταιρ., 7η, σελ. 212-213.

Ο πρώτος τρόπος κάλυψης είναι απλός, ενώ ο δεύτερος είναι χρονοβόρος και πολύπλοκος και, εκτός από τους ιδρυτές, περιλαμβάνει και τους εγγραφείς οι οποίοι αναλαμβάνουν τις μετοχές κατά την προσφυγή των ιδρυτών στο κοινό (βλ. άρθρ. 8α). Διότι, κατά την ερμηνεία των σχετικών διατάξεων, γίνεται ορθά δεκτό ότι χωρίς την ανάληψη (εγγραφή) όλων των μετοχών είναι αδύνατη η ίδρυση της εταιρίας (argument και από τη ρύθμιση του άρθρ. 12)³¹.

Σύμφωνα με αυτά, ουσιώδες στοιχείο της ιδρυτικής πράξης της εταιρίας, είναι μ.ά. η εκ μέρους των ιδρυτών της δήλωση στην καταρτιζόμενη εταιρική σύμβαση για την ανάληψη υποχρέωσης προς καταβολή ολοκλήρου του μ.κ. και δη την καταβολή της αξίας των δημιουργηθησόμενων μετοχών («μετοχικών σχέσεων»). Η υποχρέωση προς καταβολή της εισφοράς είναι συνέπεια της ανάληψης της μετοχής. Η σχετική δήλωση των ιδρυτών είναι συνέπεια της θεμελιώδους εταιρικής υποχρέωσης προς καταβολή εισφορών (βλ. ΑΚ 741) και μάλιστα της υποχρέωσής τους προς καταβολή ολοκλήρου του οριζόμενου στο καταστατικό μ.κ. (βλ. άρθρ. 2)³². Η δήλωση ανάληψης μετοχών είναι ανεπίδεκτη αιρέσεως ή προθεσμίας και γίνεται προς απόκτηση ισάριθμων (προς τις γενόμενες αναλήψεις και ίσης ονομαστικής αξίας) μετοχικών σχέσεων, οι οποίες συγχρόνως αποτελούν αυτοτελή και αυθύπαρκτα εταιρικά μερίδια (βλ. Μέρος Α' § 7).

Οι μετοχές γίνονται «φορείς» δικαιωμάτων και υποχρεώσεων και προσδίδουν στον αποκτώντα τη μετοχική ιδιότητα. Αποτελούν το αντάλλαγμα των εισφορών και δημιουργούνται από (και με) την απόκτηση της ν.π. (βλ. άρθρ. 7B § 10). Για την απόκτηση της εταιρικής (μετοχικής) ιδιότητας αρκεί η απόκτηση μιας μετοχικής σχέσης. Η δε απόκτηση πλειόνων μετοχικών σχέσεων δεν προσδίδει στον αποκτώντα πλείονες εταιρικές ιδιότητες. Τούτο επειδή εταιρική ιδιότητα είναι η σχέση η οποία συνδέει το πρόσωπο του εταίρου με την εταιρία και αυτή μπορεί να είναι μία για κάθε πρόσωπο, ενώ η μετοχική σχέση εμπεριέχει ποσοστό (= αυθύπαρκτο τμήμα) επί του κεφαλαίου/ της εταιρικής περιουσίας³³. Ως ουσιώδες στοιχείο της ιδρυτικής πράξης, οι δηλώσεις για την ανάληψη των μετοχών γίνονται και αναγκαίο στοιχείο της εταιρικής σύμβασης (βλ. και άρθρ. 2). Για τον νομικό χαρακτήρα της ισχύει κατ' αρχήν ό,τι και για κάθε εταιρική σύμβαση, καθ' όσον οι κανόνες της δεν τροποποιούνται με τις

31. Βλ. *Ν. Ρόκα*, Εμπορ.Εταιρ., 7η, § 28 σελ. 212, § 29 σελ. 233, *Λεβαντή*, Ανών.Εταιρ., σελ. 286 επ., 290, *Παμπούκη*, Γνμδ., Αρμ 1979, 836. Όσον αφορά τα ελαττώματα της σύμβασης ανάληψης (εγγραφής) βλ. *Πασσιά*, Το δίκ. της αε, Ι, σελ. 156 επ.

32. Όσον αφορά τις ιδιαιτερότητες της «εταιρικής σύμβασης» στην μον.αε βλ. ιδίως υπό το άρθρ. 2 όπου και παραπομπές. Ακόμη βλ. Μέρος Α', ιδίως υπό § 15 Ι.

33. Βλ. όμως ΑΠ 2185/2007, ΝΟΜΟΣ. *Βελέντζα*, Ανώνυμη εταιρία, 2008, σελ. 274, 421. Βλ. και Μέρος Α' υπό § 7.

ειδικές διατάξεις του δικαίου της αε, του οποίου πάντως η εφαρμογή προηγείται³⁴.

Η παραπάνω σύμβαση ανάληψης των μετοχών συμπεριλαμβάνεται είτε στην (αρχική) ιδρυτική πράξη είτε σε ξεχωριστή (τροποποιητική) πράξη της. Ωστόσο η συμπερίληψή της ή όχι στην ιδρυτική πράξη αφορά μόνο την τυπική του έκφραση. Διότι ουσιαστικά η σύμβαση ανάληψης ανήκει, κατά την ορθότερη άποψη, στην ιδρυτική πράξη και αποτελεί αναπόσπαστο στοιχείο της. Η αε μπορεί κατά νόμον να ιδρύεται μόνο με την ανάληψη όλων των μετοχών της. Δεν αρκεί η σύνταξη και υπογραφή της ιδρυτικής πράξης (καταστατικού) αλλά απαιτείται και η εκ μέρους των ιδρυτών ανάληψη όλων των μετοχών έναντι εισφορών (βλ. και άρθρα 4 και 8α)³⁵.

II. Ικανότητα ίδρυσης ανώνυμης εταιρίας

1. Ικανότητα προς τέλεση εμπορικής πράξης

Όπως για κάθε δικαιοπραξία το ίδιο και για την κατάρτιση της ιδιότυπης «εταιρικής σύμβασης» της αε απαιτείται η ύπαρξη σχετικής δικαιοπρακτικής ικανότητας. Ικανότητα προς ίδρυση αε είναι η ικανότητα των ιδρυτών (ή του ιδρυτή) προς κατάρτιση της ιδρυτικής πράξης με το καταστατικό, η οποία αποτελεί εμπορική δικαιοπραξία. Επομένως, για την έγκυρη κατάρτισή της, απαιτείται η ύπαρξη ικανότητας προς κατάρτιση εμπορικής δικαιοπραξίας³⁶.

Η ικανότητα αυτή κρίνεται κατ' αρχήν από τις διατάξεις του κοινού δικαίου και κατά δεύτερο λόγο από τις διατάξεις του εμπορικού δικαίου, αφού η ίδρυση αε είναι εμπορική πράξη. Σύμφωνα με αυτές, ικανότητα προς ίδρυση αε έχει ο ικανός προς διενέργεια εμπορικών πράξεων δηλ., όσον αφορά τα φυσικά πρόσωπα, ο συμπληρώσας το 18^ο έτος της ηλικίας του («ενήλικος»). Επίσης ο πτωχός έχει την ικανότητα ίδρυσης αε (βλ. επ' αυτού σήμερα τα άρθρα 15 επ.

34. Βλ. ενδεικτικά *Μάρκου*, ΕγχειρΕΔ, τ. 3 τεύχ. α' σελ. 47 επ., 61 επ.· *τον ίδιο*, Περί της εννοίας της εμπορικής εταιρίας, Τιμ. Τόμ. Ν. Ρόκα, 2012, σελ. 474 επ. = ΕΛΛΔνη 2010, 913 επ., *Καραβά*, ΕγχειρΕΔ, Β', 2η, 1962, σελ. 11 επ. Ακόμη βλ. *Βερβεσό*, ΔικΑΕ, Ι, άρθρο 8 αρ. περ. 16.

35. Να θυμίσουμε εδώ ότι το «εταιρικό κεφάλαιο» έχει επίσης την έννοια ότι η υπάρχουσα εταιρική περιουσία οφείλει να ανταποκρίνεται σ' αυτό ήδη από την κατά νόμον ύπαρξή της (άρθρ. 7B § 10). Η ερμηνεία αυτή υπηρετεί συγχρόνως τα συμφέροντα των πιστωτών και των επενδυτών. Βλ. τις παραπομπές στην υποσ. 31. Επίσης βλ. *Βαρελά*, ΔικΑΕ, 2010, άρθρα 2 αρ. 2 και 8α αρ. 1 επ. Για το γερμανικό δίκαιο βλ. ενδεικτικά *Hüffer*, AktG, 9. Aufl., § 2 Rdnr. 12 f., § 23 Rdnr 16 f., § 29 Rdnr. 1 f.

36. Βλ. ενδεικτικά *Μάρκου*, ΕγχειρΕΔ, τ. Ι, σελ. 275 επ. Για το προϊσχύον δίκαιο βλ. *Πασσιά*, Το δίκαιον της αε, Ι § 72· *Σκαλίδη*, Δικ. εμπορ. εταιρ., στ' έκδ., 2007, σελ. 382 επ., *Μήτσου*, Ανών.Εταιρ., τ.Ι (επιμ. Αντωνόπουλου-Μούζουλα), 2013, άρθρον 2 αρ. 5.

N 3588/2007)³⁷. Ωστόσο, «ιδρυτής» δύναται να είναι και ο ανίκανος προς δικαιοπραξία (βλ. π.π. υπό Ι 4 και π.κ. άρθρ. 2).

2. Υπογραφή αυτοπρόσωπη ή μέσω αντιπροσώπου

Ο ικανός προς ίδρυση αε καταρτίζει την ιδρυτική πράξη (με το καταστατικό της) εταιρίας είτε αυτοπροσώπως είτε δι' αντιπροσώπου (νόμιμου ή εκουσίου). Ο δε ανήλικος αποκτά την ικανότητα του ενεργείν εμπορικές πράξεις, άρα και του ιδρύειν ή συνιδρύειν αε, μέσω των ασκούντων την γονική μέριμνα ή του επιτρόπου του σύμφωνα με τις σχετικές διατυπώσεις του νόμου (βλ. ΑΚ 1526, 1624)³⁸.

Σύμφωνα με τις διατάξεις αυτές, τα φυσικά πρόσωπα πρέπει κατά την υπογραφή της εταιρικής σύμβασης να έχουν πλήρη ικανότητα προς δικαιοπραξία, ο δε ανήλικος μπορεί να συμμετέχει εγκύρως στην κατάρτισή της κατόπιν σχετικής αδείας του δικαστηρίου και, αν υπάρχει επίτροπος, κατόπιν γνωμοδότησεως του συγγενικού συμβουλίου (βλ. και π.κ. υπό VII). Δεδομένου δε ότι, κατά την εδώ υποστηριζόμενη άποψη, είναι υπό όρους δυνατό να δημιουργούνται στο (αρχική ή τροποποιημένο) καταστατικό για τον εταίρο πρόσθετες ή συμπληρωματικές μετοχικές δεσμεύσεις, πέραν της αρχικής εισφοράς (βλ. άρθρ. 29 § 3), πρέπει να γίνει δεκτό ότι δεν εφαρμόζονται οι διατάξεις των ΑΚ 133 και 135³⁹. Συνεπώς, οι μέτοχοι δεν έχουν μόνο μετοχικά δικαιώματα αλλά υπόκεινται και σε μετοχικές υποχρεώσεις, από τις οποίες η κύρια, συνήθως δε στην πράξη και η μοναδική, είναι η καταβολή των εισφορών τους⁴⁰. Εκτός από τα δικαιώματα/τις υποχρεώσεις, που ανήκουν στον μέτοχο από μόνη την ιδιό-

37. Όσον αφορά τα ν.π. και τις ενώσεις προσώπων (χωρίς ν.π.) βλ. ενδεικτικά *Μάρκου*, Εγχειρ.ΕΔ, τ. 3, τεύχ. α', σελ. 47 επ., 57 επ. με παραπομπές. «Τις είνε ιδρυτής δεν ορίζει ο νόμος. Το ζήτημα είνε πραγματικόν διαφεύγον τον έλεγχον του αρείου πάγου» έτσι *Αναστασιάδης*, Ελλην.εμπορ.Δικ., 4η έκδ., 1937, § 108 σελ. 349 υποσ. 2. Βλ. τώρα και τα άρθρα 251 § 3 και 293 § 1 Ν 4072/12.

38. Βλ. και *Μήτσου*, Ανών.Εταιρ., τ.Ι (επιμ. Αντωνόπουλου-Μούζουλα), 2013, άρθρον 2 αρ. 5, *Μάρκου*, Το δίκαιο της επε, άρθρο 6 υπό ΙΧ σελ. 133.

39. Βλ. όμως επ' αυτού και *Αντωνόπουλο*, Δίκαιο ΑΕ & ΕΠΕ, Β' έκδ., § 6 Ι σελ. 31. Σύμφωνα με τα αναφερόμενα στο κείμενο δύναται π.χ. ιδίως οι εταίροι της «μικρής» αε να αναλαμβάνουν δεσμεύσεις στο καταστατικό προς παροχή υποκατάστατων του μ.κ. μέσων κατά τη λειτουργία της εταιρίας ιδίως σε περιόδους οικονομικής κρίσης της (βλ. άρθρ. 29 § 3). Η ανάληψή τους συνδέεται μεν κατά κανόνα με τη δέσμευση των μετοχών, όμως δογματικά είναι ανεξάρτητη από αυτή (βλ. και ΑκτG 55,180). Πρβλ. *Vervessos*, *Eigenkapitalersatzrecht*, 2001, σελ. 31 επ., 87 επ. Βλ. και άρθρα 32 Ν 3190/55, 78 επ. Ν 4072/2012 και 58 § 2 Ν 959/1979.

40. Μια αντίθετη ρύθμιση στο καταστατικό είναι επιτρεπτή. Όμως η δυνατότητα επιβολής πρόσθετων υποχρεώσεων μέσω του καταστατικού πρέπει εν αμφιβολία να θεωρηθεί δυνατή συνεπεία της πρόβλεψης του άρθρ. 29 § 3. Βλ. περισσότερα *Μάρκου*, Η γσ της αε, 2016, άρθρ. 29 όπου και παραπομπές, *Σταματάκη*, Η καταστατική ελευθερία, 2014, σελ. 232.

Άρθρο 7B

Τρόπος πραγματοποίησης της δημοσιότητας¹

1. Η δημοσιότητα πραγματοποιείται²:

α. Με την καταχώριση, ύστερα από έλεγχο, των πράξεων και στοιχείων στο Μητρώο Ανωνύμων Εταιριών, που τηρείται στην υπηρεσία του Υπουργείου Εμπορίου της νομαρχίας όπου έχει την έδρα της η εταιρία. Στην περίπτωση της § 2α του άρθρου 4, η καταχώριση γίνεται αυθημερόν, εκτός εάν η αίτηση καταχώρισης δεν είναι ακριβής και πλήρης ως προς το περιεχόμενο της και τα συνυποβαλλόμενα δικαιολογητικά. Σε κάθε άλλη περίπτωση, η καταχώριση πρέπει να γίνεται εντός μηνός από την υποβολή εκ μέρους της εταιρίας των καταχωριστέων πράξεων και στοιχείων στην αρμόδια διοικητική Αρχή και επί εταιριών με εισηγμένες μετοχές εντός δεκαπέντε (15) ημερών³.

β. Με τη δημοσίευση, με επιμέλεια της αρμόδιας υπηρεσίας και με δαπάνες της ενδιαφερόμενης εταιρίας, στο τεύχος Ανωνύμων Εταιριών και Εταιριών Περιορισμένης Ευθύνης της Εφημερίδας της Κυβέρνησης, ανακοίνωσης για την καταχώριση στο οικείο Μητρώο Ανωνύμων Εταιριών των Πράξεων και των στοιχείων που υποβάλλονται σε δημοσιότητα, τροποποιούμενης ανάλογα της § 3 του άρθρου 21 του Ν 1599/86 «Σχέσεις Κράτους-Πολίτη, καθιέρωση νέου τύπου ταυτότητας και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α΄ 75/1986). Κατ' εξαίρεση οι αρχικές και οι τροποποιημένες από τη Γενική Συνέλευση ετήσιες οικονομικές καταστάσεις, εκτός από το προσάρτημα, καθώς και το πιστοποιητικό ελέγχου της § 4 του άρθρου 438, δημοσιεύονται στο σύνολό τους είκοσι (20) ημέρες τουλάχιστον

1. Ο τίτλος προστέθηκε με την § 1 άρθρ. 9 Ν 3604/2007. Το δε άρθρ. 7B προστέθηκε με το άρθρ. 7 του ΠΔ 409/1986.

2. Σημειωτέον ότι στο άρθρ. 2 § 1 του Ν 4250/2014 ορίζονται τα εξής: «Όπου στην κείμενη νομοθεσία για τις ανώνυμες εταιρίες, τις εταιρίες περιορισμένης ευθύνης, τις ευρωπαϊκές εταιρίες, τις ευρωπαϊκές συνεταιριστικές εταιρίες και τα αναφερόμενα στις περιπτ. στ΄, ζ΄ και η΄ της § 1 του άρθρ. 1 του Ν 3419/2005 υποκαταστήματα αλλοδαπών εταιριών στην ημεδαπή, υπάρχει υποχρέωση δημοσίευσης στο ΦΕΚ/ΤΑΕ-ΕΠΕ και Γ.Ε.ΜΗ., είτε πράξης ή στοιχείου είτε ανακοίνωσης περί της καταχώρισης πράξης ή στοιχείου στο Γενικό Εμπορικό Μητρώο, η υποχρέωση υποβολής σχετικής αίτησης καταργείται από την 1.1.2015, ανεξάρτητα αν η δημοσίευση πραγματοποιείται από την υπηρεσία Γ.Ε.ΜΗ. ή με επιμέλεια του υποχρέου. Η σχετική υποχρέωση αντικαθίσταται με υποχρέωση δημοσίευσης στο διαδικτυακό τόπο του Γ.Ε.ΜΗ. ...». Συνεπώς, μετά τα άρθρα 232 Ν 4072/2012, 2 Ν 4250/2014 και 202 Ν 4281/2014, η δημοσίευση στο Γ.Ε.ΜΗ. και τον διαδικτυακό του τόπο αποτελούν τα μέσα δημοσιότητας και των ετήσιων χρηματοοικονομικών καταστάσεων, της έκθεσης διαχείρισης και της γνώμης του ελεγκτή όπου απαιτείται. Βλ. *Περάκη*, Το νέο δίκαιο της αε, 4η, σελ. 6 επ. Βλ. και άρθρ. 7α υποσ. 20.

3. Το εδ. α΄ αντικαταστάθηκε με την § 12 άρθρ. 1 Ν 2941/2001. Τα εδάφια δεύτερο και τρίτο της περιπτ. α΄ αντικαταστάθηκαν με την § 2 άρθρ. 9 Ν 3604/2007.

στον πριν από τη συνεδρίαση της συνέλευσης και σε περίπτωση τροποποίησής τους, μέσα σε είκοσι (20) ημέρες από αυτή.

γ. Ειδικά για συστατικές πράξεις, η παραπάνω δημοσίευση πραγματοποιείται με επιμέλεια και με δαπάνες της ενδιαφερόμενης εταιρίας. Η σχετική ανακοίνωση αποστέλλεται προς το Εθνικό Τυπογραφείο υπογεγραμμένη από την εποπτεύουσα αρχή και θεωρημένη από την αρμόδια Δ.Ο.Υ. για την καταβολή όλων των σχετικών τελών. Αποδεικτικό της παραπάνω δημοσίευσης προσκομίζεται στην εποπτεύουσα αρχή εντός μηνός από την εγγραφή της εταιρίας στο οικείο μητρώο, επί ποινή διαγραφής της εταιρίας από το μητρώο. Με απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης και Οικονομικών, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, καθορίζονται οι όροι και κάθε αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή του εδαφίου αυτού⁴.

2. Το Μητρώο Ανώνυμων Εταιριών αποτελείται τουλάχιστον από:

- α. το βιβλίο μητρώου ανώνυμων εταιριών,
- β. τη μερίδα κάθε εταιρίας,
- γ. το φάκελλο της εταιρίας και
- δ. το ευρετήριο των εταιριών.

3. Στο βιβλίο μητρώου καταχωρίζεται με χρονολογική σειρά η επωνυμία κάθε ανώνυμης εταιρίας. Οι καταχωριζόμενες εταιρίες αριθμούνται, ο δε αριθμός καταχώρισης που αποτελεί τον αριθμό μητρώου της εταιρίας, αναγράφεται στο φάκελλο και τη μερίδα της εταιρίας. Ο αριθμός μητρώου μνημονεύεται επίσης σε κάθε έγγραφο που υποβάλλεται για καταχώριση στην υπηρεσία μητρώου και σε κάθε έγγραφο ή πιστοποιητικό της υπηρεσίας αυτής. Ο αριθμός μητρώου εταιρίας δεν μπορεί να δοθεί σε άλλη, ακόμα και μετά τη λήξη της.

4. Στη μερίδα της εταιρίας καταχωρίζονται οι πράξεις και τα στοιχεία που προβλέπονται από το άρθρο 7α καθώς και κάθε στοιχείο που υποβάλλεται στο Υπουργείο Εμπορίου για την άσκηση της κρατικής εποπτείας. Στη μερίδα αυτή αναγράφονται η επωνυμία, η έδρα, η διάρκεια και το κεφάλαιο της εταιρίας, τα ονοματεπώνυμα και οι διευθύνσεις κατοικίας των μελών του διοικητικού συμβουλίου τα ονοματεπώνυμα και οι διευθύνσεις των προσώπων τα οποία από κοινού ή μεμονωμένα εκπροσωπούν την εταιρία και το ονοματεπώνυμο και η διεύθυνση του προσώπου που είναι εξουσιοδοτημένο για την παραλαβή των προς την εταιρία κοινοποιούμενων εγγράφων. Μεταγενέστερες μεταβολές των ανωτέρω σημειώνονται στην μερίδα της εταιρίας αμέσως μετά τις σχετικές καταχωρήσεις ή την υποβολή των σχετικών εγγράφων.

5. Στον φάκελλο της εταιρίας τηρούνται όλα τα έγγραφα που καταχωρίζονται στη μερίδα της.

4. Το εδ. γ' προστέθηκε με την § 13 άρθρ. 1 Ν 2941/2001.

6. Στο ευρετήριο των εταιριών αναγράφεται με αλφαβητική σειρά η ακριβής επωνυμία κάθε εταιρίας και ο αριθμός μητρώου της. Για την τήρηση του ευρετηρίου δεν λαμβάνονται υπόψη οι λέξεις «Ανώνυμη Εταιρία».

7. Οι φάκελλοι και οι μερίδες ταξινομούνται με βάση τον αριθμό μητρώου της εταιρίας.

8. Εάν πρόκειται για τράπεζες, ανώνυμες ασφαλιστικές εταιρίες, ανώνυμες εταιρίες του ΝΔ 608/1970 «περί εταιριών επενδύσεων χαρτοφυλακίου και αμοιβαίων κεφαλαίων» (ΦΕΚ Α' 170/1970) και ανώνυμες εταιρίες, που έχουν τις μετοχές τους εισαγμένες στο Χρηματιστήριο Αθηνών, το Μητρώο που προβλέπεται από τις προηγούμενες παραγράφους τηρείται στην αρμόδια Κεντρική Υπηρεσία του Υπουργείου Εμπορίου⁵.

9. Με αποφάσεις του Υπουργού Εμπορίου, που δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης, καθορίζονται οι λεπτομέρειες σχετικά με τη λειτουργία του Μητρώου Ανώνυμων Εταιριών, η διαδικασία δημοσιότητας (καταχώριση - δημοσίευση), όπως επίσης οι λεπτομέρειες σχετικά με τη λειτουργία Κεντρικού Μητρώου.

10. Η εταιρία αποκτά νομική προσωπικότητα με την καταχώριση στο οικείο Μητρώο Ανώνυμων Εταιριών της ιδρυτικής πράξης με το καταστατικό, μαζί με τη διοικητική απόφαση για τη σύσταση της εταιρίας και την έγκριση του καταστατικού της, όπου απαιτείται⁶.

11. Η τροποποίηση καταστατικού συντελείται με την καταχώριση στο οικείο Μητρώο Ανώνυμων Εταιριών της σχετικής απόφασης του αρμόδιου εταιρικού οργάνου μαζί με ολόκληρο το νέο κείμενο του καταστατικού, και, όπου απαιτείται, τη διοικητική απόφαση για την έγκριση της τροποποίησης. Το νέο κείμενο του καταστατικού υπογράφεται υποχρεωτικά από τον πρόεδρο του διοικητικού συμβουλίου ή το νόμιμο αναπληρωτή του⁷.

5. Η διάταξη της § 3 του άρθρ. 5 του Ν 2533/1997 ορίζει ότι: «Οι καταχωρίσεις του ΧΠΑ που προβλέπονται από τις διατάξεις της νομοθεσίας για τις ανώνυμες εταιρίες, γίνονται στο Μητρώο της § 8 του άρθρου 7B του ΚΝ 2190/1920 που τηρείται στη Διεύθυνση Α.Ε. και Πίστωσης της κεντρικής υπηρεσίας του Υπουργείου Ανάπτυξης».

6. Ανάλογα ισχύουν για την ευρωπαϊκή (ανώνυμη) εταιρία (SE), η οποία, όταν έχει έδρα στην Ελλάδα, καταχωρείται στο (γενικό ή ειδικό) μητρώο αε. Με και από την καταχώρισή της αυτή αποκτά νομική προσωπικότητα (βλ. άρθρα 15 και 12 Καν. 2157/2001).

7. Οι διατάξεις των §§ 10 και 11 αντικαταστάθηκαν με την § 3 άρθρ. 9 Ν 3604/2007. Οι υπηρεσίες του υπουργείου εμπορίου και το ίδιο το υπουργείο συγχωνεύτηκαν στο υπουργείο ανάπτυξης (ΠΔ 27/1996) και, στη συνέχεια, με το ΠΔ 185/2009 στο υπουργείο οικονομίας, ανάπτυξης, ανταγωνιστικότητας και ναυτιλίας. Οι δε αρμοδιότητες των νομαρχών και των νομαρχιακών υπηρεσιών που αφορούν στη διοίκηση τοπικών υποθέσεων περιήλθαν στις νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις, κατά το άρθρ. 8 ΠΔ 30/1996 (βλ. και τη ρύθμιση του άρθρ. 79 § 11 του Ν 3604/2007).

ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΟ ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ

(Οι αριθμοί παραπέμπουν στις σελίδες του έργου)

Αγορά βλ. και λ. δημόσια αε, εξαγοράσι-
μες μετοχές

- ακινήτου 286, 287, 622, 626, 711, 732
- κανόνες της 9
- κεφαλαίου 24, 30, 52, 56, 57, 65, 68, 94, 95, 118
- κοινή εσωτερική 289, 290, 296, 298, 300, 313, 359
- οργανωμένη 62, 64, 96, 118, 317
- πίστη στην 80, 169, 176, 333, 465, 470, 559
- πλαστού τίτλου 144
- προσφυγή στην– κεφαλαίου 54, 56, 94, 115, 253, 345, 650
- χρηματιστηριακή 52, 139, 777, 838, 885

Αγωγή βλ. και λ. ακυρότητα, ακυρότη-
τα αε

- ακυρότητας εταιρίας 537
- αναγνωριστική 81, 542, 666, 761, 796
- απόσβεση της 550
- διαπλαστική 545
- δικαίωμα προς άσκηση 546
- δύναμει εξωεταίρ. συμφωνιών 188
- εταιρική 22, 27, 76, 77, 78, 132, 177, 256, 389, 641
- καταβολής εισφοράς 27, 374, 398
- πλαγιαστική 27, 77, 177, 253

- προς απόδοση τίτλου 658, 666
- προς παράδοση τίτλου 668, 670, 807
- συγκυρίου 195

Αδιαιρέτο (αδιάσπαστο) μετοχής βλ. και
λ. μεταβίβαση, μετοχική σχέση, ομο-
λογίες

- αδυναμία υλικής διαίρεσης 761
- αρχή του 185, 196
- λόγω αντικειμένου 151
- μη εφαρμογή επί πιστώσεως 79
- στο δικαίωμα προτίμησης 813
- συνέπειες του 195, 320, 693, 760, 762

Ακυρότητα βλ. και λ. αγωγή, ακυρότη-
τα αε

- αθεράπευτη 287, 542
- αίτηση ακύρωσης 503, 505, 507
- απόλυτη 212, 213, 214, 216, 726, 727, 732, 902, 908, 915, 922
- απόφασης γσ 123
- απόφασης γσ και τριτενέργεια 19
- απόφασης περί δικ. προτίμησης 823
- δηλώσεων βουλήσεως 549
- δημοσίευση απόφασης 551, 796
- ένσταση ακυρ. μετοχής 144
- erga omnes 545, 552
- εταιρίας 314, 322, 538
- εταιρικής συμμετοχής 415, 505, 506

- και ακυρωσία 123, 212, 218, 515, 539, 547
- καταχρηστική επίκληση της 276
- μη αποπληρωθεισών μετοχών 776
- πλείονα είδη της 211, 212, 218,
- πράξης (δικαιοπραξίας) 177, 210, 245,
- πρόσκλησης μείωσης μ.κ. 496, 526, 528, 533
- ρητρών καταστατικού 384, 388, 389
- σύμβασης ανάληψης μετοχών 868, 871, 872, 873
- συνέπειες λύσης εταιρίας ex nunc 551, 552
- σχετική 212, 218, 655, 657, 683, 694
- τίτλου μετοχής 135, 143, 163, 212, 218

Ακυρότητα ανώνυμης εταιρίας βλ. και λ. αγωγή, ακυρότητα

- αγωγή περί κηρύξεως της 542
- αθεράπευτη λόγω παράνομου σκοπού 551
- ανυπαρξία της αε 547
- απόφαση δικαστηρίου περί 541, 542
- δημοσιότητα απόφασης 551
- διαδικασία κήρυξης 545
- διαπλαστική απόφαση δικαστηρίου 541, 552
- δικαίωμα τριτανακοπής 551
- δικονομικά θέματα 542
- εκκαθάριση εταιρίας 553
- ενάγοντες 545, 546
- εταιρικής συμμετοχής 415, 505, 506
- θεραπεία λόγων 544, 549, 550
- λόγοι αποκλειστικοί 178, 505, 543
- λόγω έλλειψης επωνυμίας 555, 558

- λόγω μη καταβολής μ.κ. 745
- λοιπά ελαττώματα της αε 547, 548
- όχι λόγω εικονικότητας της αε 505, 506, 548, 549
- πάροδος διετίας 550
- περιορισμός των λόγων της 538, 541
- συνέπειες της 545, 552, 553
- ως λόγοι λύσης της αε 539, 542
- ως λόγος ευθύνης ιδρυτών 414, 540

Αναγκαστικοί κανόνες δικαίου αε βλ. και λ. αρχή της ιδιωτικής αυτονομίας, δίκαιο εταιρικό αε

- ανάλογη εφαρμογή στις μικρές 209, 213, 214, 215, 219
- αποστολή του κανόνα ως κριτήριο 214
- αυτοδίκαιη εφαρμογή των 220, 379, 384
- διακρίσεις των 209, 211, 217
- διαφοροποίηση των 211, 213, 214, 268, 378
- διόρθωση των 108, 381, 545
- εξασθένιση αναγκαστικής ενέργειας των 397
- εξειδίκευση και προσαρμογή των 48, 198, 382
- επιτακτική ανάγκη προσαρμογής στις μικρές 45, 215
- η δημόσια αε ως ομοιόμορφο πρότυπο 213, 218
- η δημόσια αε ως πρότυπο των διατάξεων του νόμου 209, 213
- και αυστηρό δίκαιο 36, 48, 98, 100, 104, 105
- και ενδοτικοί κανόνες 63, 101, 217, 387
- και ιδιωτική αυτονομία εταιρών 4, 13, 210, 211

- κανόνες για σχέσεις προς τα έξω 173, 199, 209
- κανόνες για σχέσεις προς τα έσω 209
- κανόνες διαδικασίας λήψης αποφάσεων 211
- κριτήρια διαφοροποίησης κατ' ιδίαν κανόνων 214
- λόγω βασικών χαρακτηριστικών της αε 61
- λόγω ίδρυσης κλπ. της αε 240, 409
- λόγω οργάνωσης περιουσίας 225, 257
- όχι ως ερμηνευτική αρχή 210
- παρέκκλιση από 53, 219, 372, 379, 380, 381, 383, 385, 396, 424, 449
- προτεραιότητα εφαρμογής των 130, 221, 396
- συμπλήρωση εντός των ορίων των 381, 390, 395, 545
- στην εισηγμένη αε 66, 118, 119, 120
- στοιχεία μορφής αε 43, 49, 217
- στοιχεία τύπου αε 49, 63, 217
- συνέπειες διαφοροποίησης κανόνων 211, 213, 214, 218, 268, 378
- υπό ευρεία έννοια κανόνες αν. δ. 52, 109, 204, 210, 212, 213, 218, 219
- υπό στενή έννοια κανόνες αν. δ. 16, 45, 65, 72, 200, 201, 198, 210, 212, 524
- υποχρεώσεις εταίρων ως *ius cogens* 35, 252, 259
- χάριν ασφαλείας συναλλαγών 94, 98, 118, 209, 223, 245, 259
- χάριν δημοσίου συμφέροντος 65, 213, 498, 499, 520
- χάριν ενιαίας και ομοιόμορφης ρύθμισης 64, 203, 213, 218
- χάριν οργάνωσης της ευθύνης των εταίρων 41, 103, 116

- χάριν οργάνωσης της μετοχικής σχέσης 36, 40, 102, 105, 141, 264
- ως πλαίσιο ισχύος ιδιωτ. αυτονομίας 128, 188, 207, 210, 356, 376, 378

Ανάληψη μετοχών (κεφαλαίου) βλ. και λ. καταβολή κεφαλαίου, ακυρότητα αε

- αναγκαίο στοιχείο ίδρυσης αε 254, 258, 325, 328, 329
- ανεπίδεκτη αιρέσεως ή προθεσμίας 328
- απόλυτη απαγόρευση ανάληψης ιδίων μετοχών 867, 870, 871
- έμμεση 868
- έννοια της 25, 31, 86, 824
- επί αυξήσεως μ.κ. 769, 805, 815, 830, 833, 834
- επί δημόσιας εγγραφής 375
- επί μερικής καταβολής 767, 770, 771, 772
- ιδιότυπη σύμβαση για την 25, 252, 325, 327, 774, 776, 820, 822
- ιδίων μετοχών 867, 870, 871, 882
- καταβολή σε είδος 705, 738
- καταβολή σε χρήμα (τεκμαίρεται) 704, 738
- ολοκλήρου του μ.κ. 640, 646, 722, 736, 737
- σύμβαση με ιδιότυπο αντικείμενο 815
- υποχρεώσεις από την σύμβαση της 374, 815
- υποχρέωση σε εισφορά λόγω 161, 229, 253, 255, 361, 669

Αναλογικότητα δικαιωμάτων βλ. και λ. μετοχική σχέση, μερίδιο εταιρικό

- αρχή της ανάλογης μεταχείρισης 12
- αρχή της ισότητας και 12

- αρχή της πλειοψηφίας και 12, 105
 - ένταση/έκταση μετοχ. υποχρεώσεων 13
 - και ανισότητα δικαιωμάτων 12
 - και ποσοστού μ.κ. 179, 181, 226, 258
 - και υποχρεώσεων των μετόχων 12, 13, 20
 - και υποχρέωση πίστης μετόχων 13, 263, 326
 - κεφαλαίου– κινδύνου 70, 83, 117
 - προς την περιορισμένη ευθύνη 20, 86, 93, 139, 161, 234, 252, 259, 262, 265, 359, 408, 587
 - προς τον επιλεγόμενο τύπο αε 145
 - συμπεριφοράς και ευθύνης 33, 34, 37, 93, 105, 107, 139, 161, 252, 259, 260, 262, 265, 359, 408, 587
 - χρησιμότητας και αξίας 17, 39, 71, 76, 135, 139, 142, 184, 185
 - ως αρχή κοινοτικού δικαίου 296, 297, 817
- Ανήλικος** βλ. και λ. ίδρυση αε, ακυρότητα αε
- ανίκανος προς δικαιοπραξία 549
 - ενήλικος 329
 - ικανότητα ίδρυσης αε 330
 - ικανότητα του είναι μέτοχος 330
 - τρόπος υπογραφής του 330
- Αντίγραφο μητρώου** βλ. και λ. δημοσιότητα, μητρώο
- από μέτοχο 608, 612
 - από τρίτο 612
 - καταστατικού 565
 - πρακτικού γσ 604, 606
 - πρακτικού δσ 734, 736, 738
- Ανωνυμία μετοχικής σχέσης** βλ. και λ. αποπροσωποποίηση, μετοχική σχέση, εταιρικό μερίδιο
- ανωνυμία κοιμιστή τίτλου 159
 - απρόσωπη οργάνωση της 160
 - απρόσωπο περιεχόμενο της 158, 159, 160
- Αξία (οικονομική– νομική)** βλ. και λ. μετοχική σχέση, εταιρικό μερίδιο
- αντικειμενική 71, 139, 177
 - δεκτική εξουσίας 71, 79, 116
 - διευκρινιστική 113, 335, 344
 - δικαιώματα αξίας 100, 555
 - εισφοράς 238, 259, 335, 408, 427
 - έκδοσης μετοχών 241, 251
 - έννοια και στοιχεία της 71, 139
 - «ενσωματωμένη» 76, 99, 100, 134, 458, 470, 659, 660, 665
 - ερμηνευτική 4, 44, 129, 874
 - η μετοχή ως 71
 - ιδιαίτερη συναλλακτική 25, 39, 139
 - κεφαλαίου 67, 183, 226, 640
 - κινητή 30, 142, 151, 155
 - κοινωνική 67
 - λογιστική 181, 182, 234
 - μεγιστοποίηση της 75
 - μετοχής 7, 14, 28, 117, 133, 242, 248, 258, 328
 - νομική 22, 135, 165
 - οικονομική 69, 121, 185
 - ομολογίας 467, 471, 477, 479, 483, 486
 - ονομαστική 146, 163, 181, 225, 255, 398, 530

- περιουσιακή αυτοτελής 16, 135, 177, 184, 563, 567, 683
- πιστοληπτική ικανότητα και 50, 56, 522
- πραγματική 75, 150, 258, 522
- συστηματική 42
- σχέση κεφαλαίου προς περιουσία 258
- σωματωμένη 14, 16, 36, 39, 97, 100, 135, 146, 149, 155, 158, 336, 479
- χρηματική 17, 146, 183, 521, 648
- χρηματιστηριακή 535, 693
- ως αντάλλαγμα κτήσης 17, 422
- ως οικονομικό αγαθό 71

Απαγόρευση επιστροφής κεφαλαίου (εισφορών) βλ. και λ. μετοχικό κεφάλαιο, εταιρική περιουσία

- ανυπαρξία αξίωσης μετόχου προς 242, 243, 256, 258
- απόρροια της έννοιας του μ.κ. 241, 257, 704
- βασική αρχή του δικαίου της αε 33, 216, 244, 256, 257, 427, 533, 648
- διαφορά από την προσ. εταιρία 185, 228, 257, 449, 683, 748, 751
- και απόσβεση μ.κ. 858, 860, 864
- οριστική η μεταβίβαση των εισφορών 241, 256, 258, 704, 863
- υπό στενή έννοια ius cogens 216, 257, 863, 879

Αποπροσωποποίηση-Εμπραγμάτωση-

Σωμάτωση μετοχικής σχέσης βλ. και λ. μετοχικό κεφάλαιο, μετοχική σχέση, εταιρικό μερίδιο

- ανωνυμία μετοχικής σχέσης 88, 157, 159
- ανεξάρτητο από πρόσωπα περιεχόμενο 16, 97, 99, 139, 158, 160, 421, 765

- αντικειμενικοποίηση περιεχομένου της 131, 138, 157, 336, 343, 479
- απόρροια κοινωνικής υποδομής/αποστολής 78, 83, 96, 111, 115, 136, 209
- διευκόλυνση απρόσωπης οργάνωσης 160
- μέσω μεταβολών του περιεχομένου της 78, 96, 115, 136, 228, 337, 405
- μεταβολές μετοχικής σχέσης 78, 96, 115, 157, 228, 337
- ομοιομορφία και σωμάτωση της 159
- περιεχόμενο ιδιότυπο, απρόσωπο, σταθερό 96, 137, 138, 158, 421
- περιεχόμενο μετοχικής σχέσης 131, 157, 228, 337
- προσδιορισμός συμπεριφοράς μετόχου 139, 252, 259, 261

Απεριόριστη ευθύνη βλ. και λ. περιορισμένη ευθύνη, περιορισμοί

- απόρροια εταιρικής μερίδας 10, 185, 449, 748, 751
- διοικητών αε 272, 273
- ενεργούντων κατά την ίδρυση 285, 350, 409, 624, 628
- επί άρσης αυτοτέλειας ν.π. 174, 231, 169, 334
- επί παράνομης συμπεριφοράς μετόχων 252, 261
- επί προσωπικής εταιρίας 4, 5, 6, 24, 41, 64, 86, 229, 339
- ιδρυτών αε 279, 281, 409, 412
- του ν.π. 168, 238

Απόδειξη γνώσης τρίτου βλ. και λ. δημοσιότητα, τριτενέργεια

- από εταιρία 277
- με κάθε μέσο 634, 673

ISBN: 978-960-622-322-8

16156